

การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่าน
กระบวนการสื่อความหมายจากหนังสือ

Portal Verdes Mares

อาจารย์ ภริดา โกเชก
วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประจำปี 2553

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัย เรื่อง “การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านกระบวนการสื่อความหมายจากหนังสือ” เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่วงการสื่อสารที่ควรให้ความสนใจในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นสื่อทางเลือกใหม่ของกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ในสังคมให้การยอมรับ และมีกระแสวิพากษ์วิจารณ์เพิ่มมากขึ้นอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งการศึกษาถึงการสื่อความหมายผ่านหนังสือเพื่อสร้างอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มให้เกิดขึ้นจากสื่อบันเทิงประเภทหนังสือนี้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน เพื่อได้ทราบถึงทัศนคติ และพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อหนังสือของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถนำไปศึกษาวิเคราะห์ในการสื่อความหมายเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในขั้นตอนต่อไป

ทั้งนี้ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้ความสำคัญและให้ทุนในการสนับสนุนจากงบประมาณประจำปี 2553 เพื่อศึกษาถึงการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านกระบวนการสื่อความหมายจากหนังสือ ที่มีปัจจัยด้านทัศนคติที่มีต่อหนังสือในปัจจุบัน พฤติกรรมและการเปิดรับสื่อหนังสือ ความคิดเห็นเรื่องการสื่อความหมายในหนังสือ ตลอดจนความคิดเห็นต่อการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านหนังสือ อันจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือทางการสื่อสารเฉพาะกลุ่ม และพัฒนาศักยภาพของสื่อหนังสือเพื่อเป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคต

ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณบุคคลต่างๆ ที่ให้ความร่วมมือจนทำให้ได้ผลการวิจัยในครั้งนี้ เสร็จสิ้นตามเป้าหมายที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี และผู้วิจัย ขอขอบคุณผู้สร้างสรรค์งานหนังสือ ผู้กำกับ นิสิต นักศึกษาด้านสื่อภาพยนตร์ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลาเพื่อให้ข้อมูลในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยต้องขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัย

พ.ศ.2552

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง“การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านกระบวนการสื่อความหมายจากหนังสือ”ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิทยาการแบบผสม(Mixed Methodology) เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยในส่วนแรกใช้ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative Research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการรวบรวมข้อมูล กับกลุ่มผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มนักเรียน นิสิตนักศึกษา ที่มีความสนใจด้านสื่อภาพยนตร์สั้นในเขตกรุงเทพมหานคร และ การวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ การดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้สร้างหนังสือ สื่อมวลชน นักวิจารณ์ ผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาในการประกวดหนังสือ ในประเด็นที่สำคัญและจำเป็นต่อการสร้างสรรค์หนังสือของวัยรุ่นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ทิศนคติต่อหนังสือในปัจจุบันว่า เป็นช่องทางแสดงออกถึงความคิดของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน, เป็นสื่อสร้างสรรค์ของกลุ่มวัยรุ่น, เป็นสื่อที่มีกระบวนการผลิตอย่างง่ายและสร้างได้เองของกลุ่มวัยรุ่น, เป็นสื่อทางเลือกของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน, เป็นการสร้างกลุ่มสมาชิกที่มีมุมมองต่อสังคมแสดงเหมือนกันได้, เป็นสื่อที่สร้างกระแสดความคิดในกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบันได้, เป็นสื่อกระแสนิยมของวัยรุ่น, เป็นช่องทางแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน, เป็นการสื่อความหมายอย่างง่ายของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน ที่อยู่ในเกณฑ์มากตามลำดับ

ด้านพฤติกรรมและการเปิดรับสื่อหนังสือของกลุ่มวัยรุ่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างเคยผลิต หรือเคยชมหนังสือมาแล้วประมาณ 1-2 เรื่อง โดยหนังสือในปัจจุบันส่วนใหญ่นำเสนอมุมมองแนวคิดเชิงลบ (การสะท้อนปัญหาสังคม)มากกว่ามุมมองเชิงบวก (การสร้างสรรค์) ซึ่งประเภทของหนังสือที่เคยผลิต /เคยชมเป็น เรื่องเกี่ยวกับความรักมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับมุมมองชีวิต เรื่องเกี่ยวกับปัญหาสังคม เรื่องเกี่ยวกับครอบครัวและเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น

ด้านความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือจำแนกตามประเด็นความคิดเห็นต่างๆ ได้แก่ กล่าวนำเสนอความคิด กล่าวแสดงออกอย่างถูกต้องและเหมาะสม ส่งเสริมให้คิดเชิงสร้างสรรค์ สะท้อนมุมมองปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ให้รับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมแง่มุมต่างๆ ให้คิดเชิงวิเคราะห์ต่อเรื่องราวต่างๆ ให้รู้จักความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ให้เข้าใจและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น นำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆอย่างเป็นขั้นตอน ให้เข้าใจและยอมรับในตนเอง ที่อยู่ในเกณฑ์มากที่สุดตามลำดับ

ด้านความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างอัตลักษณ์ผ่านหนังสือของกลุ่มวัยรุ่น พบว่า กลุ่มวัยรุ่นมีความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือภาพรวมในระดับมาก โดยจำแนกตามประเด็นต่างๆได้แก่ กล่าวเสนอความคิดเห็น มีความคิดสร้างสรรค์ ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีมุมมองทางการคิดที่หลากหลาย เป็นคนกล้าแสดงออก กล้าวิพากษ์วิจารณ์

สังคม มีการคิดและการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีการคิดเชิงวิเคราะห์ มีความรับผิดชอบ มีความเข้าใจ และยอมรับในตนเอง มีความเข้าใจในปัญหาอย่างถ่องแท้ มีการคิดแก้ไขปัญหาย่างเหมาะสม อยู่ในเกณฑ์มากตามลำดับ

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า

1. ทักษะคิดที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. ทักษะคิดที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. ความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่า "หนังสือ" เป็นสื่อทางเลือกของกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่มีทัศนคติที่ดี และยอมรับสื่อหนังสือ ว่ามีกลวิธีการสร้างสรรค์ที่ใช้สื่อความหมาย เพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้กลุ่มคนรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Abstract

Project title: "The Identity constructed of Thai young generation on Short Film meaning process".

Funded by research funding year 2553 B.E., at 10,000 baht in total, for 12-months
duration starting from February 2553 B.E. to January 2554

Researcher: Dr. Parida Kocheh

The study of " The Identity constructed of Thai young generation on Short Film meaning process " The researcher used Mixed Methodology quantitative and qualitative. In the first part. Quantitative research methods to collect data using questionnaires for data collection. With those who are involved, including students. Students. With an interest in film media in Bangkok and in qualitative research were conducted in-depth interviews with a group of media to create a short film critic specializing in the contest for short films. Issues are important and necessary to create short movies of teenagers in this study.

The study revealed that attitudes toward a short film in that it is now. A way to express the idea of the youth of today, as a medium of creative adolescents, the media have a simple production process and create your own group of teenagers, the alternative media of the youth of today. , As a group member, with a view to socially similar. , Is a media created trends in youth today think, is a popular teen media stream, a channel to express the identity of the youth today, a simple interpretation of the youth today. In the criteria, respectively.

Behavior and media exposure of adolescents showed a short film that were ever produced. Toei or watch a short film about 1-2 then present a short film about the largely negative concepts perspective (a reflection of social problems.) More positive view. (Creation), the type of short films ever made / had a view about the most intriguing. The second was. View about life. About social issues. About family and about drugs, etc.

The opinions of the meaning of short film reviews by issues such as the bold ideas. Dare express themselves correctly and appropriately. Encourage creative thinking. Reflects the view that problems arise in society. To recognize a story that happened in the social aspects. Critical thinking to the stories. To recognize their responsibility to themselves and society. To understand and accept the opinions of others. Offer ways to solve problems, make a step. To understand and accept themselves. In most criteria, respectively.

The comment on the identity construction through a short film of adolescents found that adolescents perceived that the identity of the youth created short film through a high level overview. The issues are by. Dare suggest ideas. Be creative. The highest level. The second was. Perspectives of diverse ideas. Who dare express. Dare criticize society. The thinking and work in a systematic way. Accepted the opinions of others. With critical thinking. Are responsible for understanding and acceptance of self. Understand the problem fully. The problem is thought appropriate. In the criteria, respectively.

The hypothesis that

1. Shorts attitude toward correlated with opinions on the interpretation of a short film. Statistically significant at the 0.05 level.
2. Attitude toward the short films are correlated with opinions on the identity of the youth that was created through a short film. Statistically significant at the 0.05 level.
3. Opinions on the interpretation of a short film. Correlated with opinions on the identity of the youth that was created through a short film. Statistically significant at the 0.05 level.

Concluded that the "short film" as alternative media of the new generation With a good attitude. And accept the short film medium. Strategies that are used creative interpretation. To create a group identity that young people more effectively.

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

ชื่อโครงการ: “การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านกระบวนการสื่อความหมายจากหนังสั้น”

“The Identity constructed of Thai young generation on Short Film meaning process “

ชื่อผู้วิจัย: อ.ดร.ภริดา โกเชก

วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

งบประมาณการทำวิจัย: ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 เป็นจำนวนเงิน 100,000 บาท

ระยะเวลาการทำวิจัย: ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2553 ถึง มกราคม 2554 เป็นระยะเวลา 1 ปี

การศึกษาเรื่อง“การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านกระบวนการสื่อความหมายจากหนังสั้น”ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการแบบผสม(Mixed Methodology) เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยในส่วนแรกใช้ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative Research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการรวบรวมข้อมูล กับกลุ่มผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มนักเรียน นิสิตนักศึกษา ที่มีความสนใจด้านสื่อภาพยนตร์สั้นในเขตกรุงเทพมหานคร และ การวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ การดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้สร้างหนังสั้น สื่อมวลชน นักวิจารณ์ ผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาในการประกวดหนังสั้น ในประเด็นที่สำคัญและจำเป็นต่อการสร้างสรรค์หนังสั้นของวัยรุ่นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ทักษะคิดต่อหนังสั้นในปัจจุบันว่า เป็นช่องทางแสดงออกถึงความคิดของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน, เป็นสื่อสร้างสรรค์ของกลุ่มวัยรุ่น, เป็นสื่อที่มีกระบวนการผลิตอย่างง่ายและสร้างได้เองของกลุ่มวัยรุ่น, เป็นสื่อทางเลิอกของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน, เป็นการสร้างกลุ่มสมาชิกที่มีมุมมองต่อสังคมแสดงเหมือนกันได้, เป็นสื่อที่สร้างกระแสดความคิดในกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบันได้, เป็นสื่อกระแสนิยมของวัยรุ่น, เป็นช่องทางแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน, เป็นการสื่อความหมายอย่างง่ายของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน ที่อยู่ในเกณฑ์มากตามลำดับ

ด้านพฤติกรรมและการเปิดรับสื่อหนังสั้นของกลุ่มวัยรุ่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างเคยผลิต หรือเคยชมหนังสั้นมาแล้วประมาณ 1-2 เรื่อง โดยหนังสั้นในปัจจุบันส่วนใหญ่นำเสนอมุมมองแนวคิดเชิงลบ (การสะท้อนปัญหาสังคม)มากกว่ามุมมองเชิงบวก (การสร้างสรรค์) ซึ่งประเภทของหนังสั้นที่เคยผลิต /เคยชมเป็น เรื่องเกี่ยวกับความรักมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับมุมมองชีวิต เรื่องเกี่ยวกับปัญหาสังคม เรื่องเกี่ยวกับครอบครัวและเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น

ด้านความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือแนบตามประเด็นความคิดเห็นต่างๆ ได้แก่ กล้านำเสนอความคิด กล้าแสดงออกอย่างถูกต้องและเหมาะสม ส่งเสริมให้คิดเชิงสร้างสรรค์ สะท้อนมุมมองปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ให้อ่านเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมแง่มุมต่างๆ ให้คิดเชิงวิเคราะห์ต่อเรื่องราวต่างๆ ให้อ่านข้อความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ให้เข้าใจและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น นำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆอย่างเป็นขั้นตอน ให้เข้าใจและยอมรับในตนเอง ที่อยู่ในเกณฑ์มากที่สุดตามลำดับ

ด้านความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างอัตลักษณ์ผ่านหนังสือแนบของกลุ่มวัยรุ่น พบว่า กลุ่มวัยรุ่นมีความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือแนบภาพรวมในระดับมาก โดยจำแนกตามประเด็นต่างๆได้แก่ กล้าเสนอความคิดเห็น มีความคิดสร้างสรรค์ ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีมุมมองทางการคิดที่หลากหลาย เป็นคนกล้าแสดงออก กล้าวิพากษ์วิจารณ์สังคม มีการคิดและการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีการคิดเชิงวิเคราะห์ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเข้าใจ และยอมรับในตนเอง มีความเข้าใจในปัญหาอย่างถ่องแท้ มีการคิดแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม อยู่ในเกณฑ์มากตามลำดับ

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า

1. ทักษะที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. ทักษะที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. ความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่า"หนังสือ" เป็นสื่อทางเลือกของกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่มีทัศนคติที่ดี และยอมรับหนังสือแนบ ว่ามีกลวิธีการสร้างสรรค์ที่ใช้สื่อความหมาย เพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้กลุ่มคนรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สารบัญเรื่อง

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(1)
บทคัดย่อ (ภาษาไทย)	(2)
บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ)	(4)
บทสรุปผู้บริหาร	(6)
สารบัญเรื่อง	(8)
สารบัญตาราง	(10)
บทที่ 1 ความสำคัญ และที่มาของปัญหาการวิจัย	1
1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.2 สมมติฐานการวิจัย	3
1.3 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
1.4 ขอบเขตของโครงการวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดเรื่องการศึกษาสื่อมวลชนในแนวการสร้าง ความหมายร่วมกัน	5
2.2 แนวคิดเรื่องสัญญาวิทยาและการสร้าง ความหมาย	8
2.3 แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์	9
2.4 ทฤษฎีด้านภาพยนตร์/กลวิธีการเล่าเรื่องในงานภาพยนตร์	14
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ	21
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้	23
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	28
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
3.2 การสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย	29
3.3 การตรวจสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือ	30
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	31
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	31
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	32
4.1 กลุ่มวัยรุ่นที่มีความเกี่ยวข้องกับหนังสือ	33
4.1.1 ข้อมูลเชิงพรรณนา	33
4.1.2 ข้อมูลเชิงอนุมาน	44
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	48
5.1 ผลการสรุปข้อมูลจำแนกตามประเด็นสำคัญในแต่ละกลุ่ม	48
5.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวม จำแนกตามประเด็นสำคัญ	61
บทที่ 6 สรุปและอภิปรายผล	65
6.1 ผลสรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูล	65
6.2 การทดสอบสมมติฐาน	68
6.3 การอภิปรายผลการวิจัย	71
6.4 ข้อเสนอแนะ	79

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

ประวัติและผลงานวิชาการของผู้วิจัย

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงข้อมูลส่วนตัว	33
2	แสดงข้อมูลทัศนคติที่มีต่อหนังสือในปัจจุบัน (ข้อมูลแบบต่อเนื่อง)	34
3	แสดงพฤติกรรมและการเปิดรับสื่อหนังสือ	36
4	แสดงข้อมูลพฤติกรรมและการเปิดรับสื่อหนังสือ (ข้อมูลแบบต่อเนื่อง)	38
5	แสดงข้อมูลความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ	41
6	แสดงผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของทัศนคติที่มีต่อหนังสือ กับ ความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ	44
7	แสดงผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของทัศนคติที่มีต่อหนังสือ กับ ความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ	45
8	แสดงผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของการสื่อความหมายในหนังสือ กับ ความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ	46
9	แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน	68

บทที่ 1

ความสำคัญ และที่มาของปัญหาการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและเล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับการศึกษา“การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านกระบวนการสื่อความหมายจากหนังสือ”ที่เป็นประเด็นที่สำคัญและมีการให้ความสำคัญอย่างยิ่งในวงการสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มคนรุ่นใหม่หรือกลุ่มเด็กวัยรุ่นในปัจจุบันที่ให้ความสนใจกับการสื่อสาร การสร้างจุดเด่น การนำเสนอผลงานของตนเองออกสู่สาธารณะชนจนกลายเป็นการใช้สื่อเพื่อสร้างความหมายในการแสดงความเป็นตัวตนของตนเองผ่านการนำเสนอแนวความคิดผ่านหนังสือที่กำลังเป็นกระแสนิยมอยู่ในปัจจุบันนี้

“หนังสือที่จะเข้าถึงคนได้ง่าย สามารถกำหนดแนวทางได้ เพราะฉะนั้นกลุ่มต่างๆ ที่ต้องการเผยแพร่แนวความคิดของตัวเองก็จะอาศัยหนังสือเลยมีการจัดประกวดหนังสือกันขึ้นมา ยิ่งเป็นหนังสือที่ไม่ใช้เวลามากคนก็จะรับได้ง่ายขึ้น” กิตติศักดิ์ สุวรรณโกสิน นักวิจารณ์ภาพยนตร์ชั้นแนวหน้าของไทย กล่าวถึงเสน่ห์ของหนังสือ

จากบทสัมภาษณ์กิตติศักดิ์ สุวรรณโกสิน นักวิจารณ์ภาพยนตร์ชั้นแนวหน้าของไทย ความเป็นมาของหนังสือในประเทศไทยว่า“หนังสือไม่มีตำราตามหลักสูตรการสอนในมหาวิทยาลัย ความเข้าใจเกี่ยวกับหนังสือเกิดขึ้นจากความเข้าใจของคนที่ทำหนังสือด้วยตนเอง คือมาทำแล้วก็มาทำความเข้าใจร่วมกันว่าหนังสือต้องเป็นอย่างไร แต่ไม่มีหลักสูตรโดยตรงที่จะมาบอกว่าหนังสือเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นหนังสือจะเป็นได้หลายรูปแบบ มันเริ่มมาเมื่อประมาณ 30 ปีที่แล้ว จากพวกที่เรียนทางด้านภาพยนตร์ เนื่องจากในปีสุดท้ายนักศึกษาทางด้านภาพยนตร์จะต้องทำงาน Final Project ส่งเพื่อจะจบการศึกษา ซึ่งงานของนักศึกษาเหล่านี้ก็จะเป็นหนังสือ เนื่องจากว่าไม่มีทุนที่จะไปลงทำหนังสือใหญ่ๆ

ดังคำกล่าวในการสัมภาษณ์ ที่ว่า“แต่เวลาที่มาให้ความสนใจกันมากจริงๆ ก็ประมาณเมื่อ 9 ปีที่แล้ว เพราะทางมูลนิธิหนังไทยจัดการประกวดหนังสือขึ้นมา คือเมื่อก่อนคนทำหนังสือทำไปแล้วก็ขายดูกันเองในสถาบัน แต่ทีนี้พอเป็นงานใหญ่ มีเวทีที่ให้เขานำหนังสือของเขามาขายให้คนทั่วไปได้ดูกัน คนที่เคยทำแล้วก็อยากเอามาขาย หรือคนที่ไม่เคยทำก็อยากทำขึ้นมา เพราะมีที่ให้ขาย หลังจากนั้นจึงมีอีกหลายที่ที่จัดงานเทศกาลหนังสือ โดยส่วนใหญ่ของผู้ที่ให้ความสนใจหนังสือคือนักศึกษา

“ยิ่งปัจจุบันหนังสั้นทำกันง่ายขึ้น อย่างเมื่อก่อนหนังต้องใช้ฟิล์มถ่าย แต่เดี๋ยวนี้กล้องดี ๆ มีเยอะ โทรศัพท์ก็ใช้ถ่ายหนังได้ เพราะฉะนั้นแวดวงของหนังก็กว้างขึ้น เด็ก ๆ มัธยมก็ทำหนังสั้นกัน”

จากบทสัมภาษณ์ อภิวัฒน์ แสงพัทธสีมา ผู้กำกับสารคดีสั้น Behind The Wall ที่ถ่ายทอดความทุกข์ร้อนของชาวชุมชนป้อมมหากาฬ จากนโยบายของรัฐในการพลิกโฉมกรุงรัตนโกสินทร์ ให้กลายเป็นสวรรค์ของนักท่องเที่ยว ให้แง่มุมเกี่ยวกับหนังสั้นว่า “หนังสั้นเป็นเหมือน skate design ของงาน design (เป็นบันไดในการก้าวไปสู่การทำภาพยนตร์เรื่องยาว) ใช้ทุนไม่ต้องเยอะ มีอิสระในการที่จะคิด แล้วก็ใช้เวลาไม่เยอะในการนำเสนอ เราสามารถควบคุมมันโดยตัวคนเดียวได้ หนังสั้นมันช่วยทำให้เราสามารถประมวลสิ่งที่ซับซ้อนให้มันออกมาเข้าใจง่าย มันอิสระมากที่จะนำเสนอ”

หากสังเกตจากข้อมูลของผู้อาวุโสในวงการภาพยนตร์ และผู้กำกับหนังอิสระรุ่นใหม่ พบว่าเสน่ห์ของสื่อประเภทที่ถูกเรียกว่าหนังสั้น นอกจากเรื่องของระยะเวลาในการนำเสนอที่ไม่ยาวแล้ว ความสามารถในการถ่ายทอดความคิดที่ซับซ้อนของผู้ส่งสาร ให้ออกมาในรูปแบบที่เข้าใจง่ายด้วยภาพและเสียง รวมถึงความเป็นอิสระในการถ่ายทอดที่หลุดออกจากกรอบ ก็นับเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้กลุ่มคนหนุ่มคนสาวในสังคมไทย หันมาให้ความสนใจในการเสพ และผลิตสื่อประเภทนี้

ในประเด็นของการสืบหาความหมาย “หนังคืออะไรกันแน่? หนังเป็นแค่มหัศจรรย์เพื่อความบันเทิงที่ผู้คนชองเสพในยามปราศจากภาระธุระทั้งหลาย? คือภาพเคลื่อนไหวที่คลอไปด้วยเสียงดนตรีและการแสดงบางชนิด? คือศิลปะแขนงที่เจิดจรัสที่นักวิชาการบางคนว่าไว้? คืออุตสาหกรรมระดับโลกที่มีเม็ดเงินหมุนเวียนในแต่ละปีหลายแสนล้านบาท? หรือว่าคือกิจกรรมทางวัฒนธรรมขั้นสำคัญของคนในยุคปัจจุบัน... ตอบแบบกำปั้นทุบดินที่สุด หนังหมายถึงทุกอย่างที่กล่าวไป...” (ศิริวัฒน์ คล้ามไพบูลย์ : BIOSCOPE ฉบับที่ 47 ตุลาคม 2548)

จากมุมมองของผู้กำกับ ผู้สร้าง ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในแวดวงของหนังสั้นในสังคมไทยปัจจุบัน ดังกล่าว แสดงให้เห็นประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับสื่อดังกล่าวในหลากหลายประเด็น และเป็นมุมมองที่สำคัญต่อองค์การด้านการสื่อสาร นั่นคือ การเกิดขึ้นของสื่อทางเลือก อย่าง “หนังสั้น” ในฐานะสื่อที่ทำหน้าที่นำเสนอ มุมมองปัญหา แนวคิด ตลอดจนการสะท้อนภาพปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบันได้เป็นอย่างดี และมีความทันสมัย ทันต่อยุคและเหตุการณ์ต่างๆ ได้ในหลากหลายมุมมอง

ด้านของผู้ผลิต หรือผู้ที่มีความสนใจในสื่อดังกล่าว นั้น กลุ่มวัยรุ่น หรือ กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีความชื่นชอบสนใจในสื่อหนังสั้นนั้น ในปัจจุบันมีเป็นจำนวนมาก อาจกล่าวได้ว่าเริ่มมีกลุ่มผู้สนใจตั้งแต่วัยรุ่นช่วงมัธยมศึกษาตอนปลายไปจนถึง ระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งกลุ่มคนในวัยดังกล่าว ล้วนแต่มีมุมมองความคิดที่เป็น

ตัวของตัวเองเป็นอย่างมาก มีความกล้าที่จะแสดงออกถึงจุดยืนทางความคิดของตนเองให้กับสังคมได้รับรู้ เป็นมุมมองความเป็นตัวตน หรืออัตลักษณ์ของตนและกลุ่มของตนได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบัน ก็เป็นแนวทางในการดำเนินการสร้างสรรค์หนังสือได้โดยง่าย ไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเหมือนภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ อีกทั้งมีพื้นที่สาธารณะทางอินเทอร์เน็ตในการเป็นเวทีนำเสนอผลงานให้กับกลุ่มที่สนใจร่วมกัน หรือ บุคคลภายนอกที่สนใจในหนังสือเข้ามาชมได้โดยง่าย และมีการขยายวงของผู้ที่สนใจได้อย่างมากในเวลาอันรวดเร็วอีกด้วย

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาประเด็นการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านกระบวนการสื่อความหมายจากหนังสือในครั้งนี้จึงควรให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดผลของการศึกษาวิจัยที่จะนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ด้านการสื่อสาร ที่เท่าทันกับสภาพปรากฏการณ์จริงทางสังคมของกลุ่มวัยรุ่นไทย อีกทั้งเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรที่มีความเกี่ยวข้องกับการสื่อสารให้กับหน่วยงานในสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำผลการศึกษาที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ในอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางด้านวิชาการ วิชาชีพทั้งในสังคมไทยและสังคมโลกต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสร้างความหมายจากหนังสือของกลุ่มคนรุ่นใหม่
2. เพื่อศึกษาการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านการสร้างความหมายจากหนังสือ

สมมติฐานการวิจัย

1. ทศนคติที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับการสื่อความหมายผ่านหนังสือของกลุ่มคนรุ่นใหม่
2. ทศนคติที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับการสร้างอัตลักษณ์ผ่านหนังสือของกลุ่มคนรุ่นใหม่
3. การสื่อความหมายผ่านหนังสือมีความสัมพันธ์กับการสร้างอัตลักษณ์ผ่านหนังสือของกลุ่มคนรุ่นใหม่

นิยามศัพท์เฉพาะ

หนังสือ หมายถึง สื่อภาพยนตร์ที่มีการนำเสนอแนวคิดหลักเพียงแนวคิดเดียว ใช้เวลาในการนำเสนอเรื่องละ 7-10 นาที โดยไม่เน้นที่กระบวนการผลิต หรือการแสดง ที่นำเสนอผ่านพื้นที่สาธารณะในรูปแบบต่างๆ

สัญลักษณ์ หมายถึง การกำหนดความหมายให้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อให้มีความหมายที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการสื่อสารออกไปให้ผู้ชมได้เข้าใจร่วมกัน อาทิ การใช้มุกล้อ การนำเสนอผ่านภาพ การเขียนบท สุนทนา การแต่งการ แสง สี เสียง เป็นต้น

อัตลักษณ์ หมายถึง สิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นตัวตน ที่มีความชัดเจน ที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความแตกต่างจากกลุ่มคนอื่น ทั้งในลักษณะทางกายภาพที่มองเห็นได้ และมุมมอง ความคิดที่เป็นนามธรรมในการศึกษานี้ รวมถึงการแสดงออกถึงมุมมองความคิดของกลุ่มวัยรุ่นผ่านหนังสือ

ขอบเขตของโครงการวิจัย

การศึกษานี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านกระบวนการสื่อความหมายจากหนังสือ โดยศึกษาจากการแสดงความคิดเห็นและความต้องการในการนำเสนอแนวคิดผ่านการสื่อและสร้างความหมายในหนังสือ เท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ด้านวิชาการ เพื่อเป็นการพัฒนาศาสตร์ด้านการสื่อสารมวลชน และวัฒนธรรมศึกษาที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับสังคมไทย และเป็นการขยายพื้นที่ทางการสื่อสารไปในทิศทางที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพด้านการสื่อสารในสื่อประเภทต่างๆอย่างแท้จริง
2. ประโยชน์ด้านวิชาชีพ เพื่อเป็นสร้างแนวทางการศึกษาใหม่ในการตอบสนองการดำเนินงานของบุคลากรในวิชาชีพสื่อสารมวลชน ที่สามารถทำงานด้านสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อภาพยนตร์มาประยุกต์กับสภาพการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย และสังคมโลก ที่มีความเกี่ยวข้องอย่างเต็มความสามารถได้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านกระบวนการสื่อความหมายจากหนังสือ” ผู้วิจัยได้มีการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไว้ ดังนี้

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเรื่องการศึกษาสื่อมวลชนในแนวการสร้าง ความหมายร่วมกัน
2. แนวคิดเรื่องสัญญาวิทยาและการสร้าง ความหมาย
3. แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์
4. ทฤษฎีด้านภาพยนตร์/กลวิธีการเล่าเรื่องในงานภาพยนตร์
5. แนวคิดด้านทัศนคติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเรื่องการศึกษาสื่อมวลชนในแนวการสร้าง ความหมายร่วมกัน

ทฤษฎีทางการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับงานภาพยนตร์

ทฤษฎีเข็มฉีดยา (Hypodermic needle Theory) ที่เชื่อว่าองค์กรหรือผู้ส่งข่าวสาร เป็นผู้มีอำนาจและบทบาทสำคัญที่สุด เพราะสามารถกำหนดข่าวสารและส่งข่าวสารไปยังผู้รับ โดยการคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นได้ คล้ายกับหมอ ที่ฉีดยารักษาผู้ป่วย ข่าวสารที่ส่งไปจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้รับได้โดยตรง อย่างกว้างขวาง และให้ผลทันที ฝ่ายผู้รับข่าวสารเป็นคนจำนวนมาก จะมีปฏิกิริยา หรือพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปตามที่ผู้ส่งข่าวสารต้องการโดยจะไม่มีอำนาจควบคุมผู้ส่งข่าวสารได้ ทฤษฎีนี้ถือว่า ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจและเข้าใจสถานการณ์ สามารถใช้สื่อมวลชนทำให้เกิดผลตามที่ตนเองต้องการได้ ทฤษฎีเข็มฉีดยา จะมีอิทธิพลมากในสังคมประเทศเผด็จการ

ทฤษฎีอิทธิพลอันจำกัดของสื่อมวลชน (Limited Effects of Mass media Theory) ที่ได้ระบุไว้ว่าการที่มนุษย์จะได้ยิน ได้เห็นข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากสื่อมวลชน โดยที่มนุษย์แต่ละคนมีการกล่อมเกลา ปลูกฝัง ประสบการณ์ มีความนึกคิดที่แตกต่างกัน จากครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันการเมือง สามารถเป็น “วัคซีน” หรือ “ภูมิคุ้มกัน” ที่ช่วยป้องกันอิทธิพลการครอบงำจากสื่อมวลชนได้ ประการหนึ่ง

ทฤษฎีการจัดวาระ (Agenda Setting Theory) เน้นศึกษาอิทธิพลของสื่อในเรื่องของความรู้ (Cognitive Theory) มีมุมมองว่า สื่อมวลชน จะสื่อสารเรื่องราวต่างๆ ที่จะทำให้ผู้คนสนใจติดตามเรื่องราวนั้น เรื่องใดที่สื่อให้ความสำคัญก็จะสื่อสารบ่อยๆ ให้พื้นที่และให้เวลากับเรื่องนั้นมากเป็นพิเศษ จนทำให้ผู้คนคิดว่า เรื่องดังกล่าว เป็นเรื่องที่น่าสนใจ และต้องให้ความสำคัญ ซึ่งในสภาพปัจจุบัน สื่อมวลชน จะเป็นผู้ที่สะท้อนความเป็นจริง (Reflecting reality) และอาจจะเป็นผู้สร้างความจริงเทียม (Creating pseudo reality) โดยการนำเสนอข่าวสารในบางประเด็นให้มีความสำคัญเกินความเป็นจริงยังมีการศึกษาของ โฮบาน (Hoban) และ แวน โอร์เมอร์ (Van Ormer) ได้วิจัยและรวบรวมงานวิจัยของนักวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง หลักการและทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษา พบว่าสื่อจะมีอิทธิพลต่อจิตใจมนุษย์ ด้วยหลักการดังนี้

1. หลักการเสริมแรง (Principle of Reinforcement) จะมีอิทธิพลสูงใจผู้รับสารมากที่สุดเมื่อมีเนื้อหาที่สามารถขยายประสบการณ์เดิม และส่งเสริมสนองเจตคติที่ผ่านมา แต่จะมีอิทธิพลน้อยที่สุด เมื่อ การเสนอเนื้อหาที่ผู้รับมีพื้นฐานความรู้น้อย และมีความขัดแย้งกับเจตคติเดิม
2. หลักการให้ความรู้เฉพาะเจาะจง (Principle of Specify) จะมีอิทธิพลต่อผู้รับมาก ถ้าหากสร้างขึ้นมาเพื่อให้ข้อมูลโดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เช่น พุดเรื่อง พรรคการเมือง ผู้ที่ชอบเรื่องนี้ก็จะติดตามข่าว เกาะติดแหล่งข่าว
3. หลักความสัมพันธ์ (Principle of Relevance) ถ้ามีความสัมพันธ์โดยตรงกับแรงจูงใจภายในและปฏิกิริยาของผู้รับสารที่กำลังประสบอยู่จะมีอิทธิพลมาก เช่น ข่าวการขอบริจาคช่วยผู้ประสบภัยทางธรรมชาติ ย่อมเป็นที่สนใจแก่ผู้ที่มีทรัพย์และมีใจกุศล
4. หลักคุณสมบัติเฉพาะของผู้เรียน (Principle of Audience Variability) คุณลักษณะเฉพาะของผู้รับสารซึ่งได้แก่ ความคิด การศึกษา อายุ เพศ ประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเนื้อหาและข้อเสนอของสื่อ

5. หลักการใช้ภาพประกอบเนื้อหา (Principle of Pictorial Context) ผู้รับสารจะเลือกตอบสนองกับสิ่งที่เห็น ภาพที่คุ้นเคย รวมทั้งปรากฏการณ์ที่สอดคล้องกับเจตคติ ที่ตนเคยเชื่อถือมาก่อนสื่อจะใช้วิธีการเสนอซ้ำบ่อยๆ

6. หลักของความเป็นรูปธรรม (Principle of Subjectivity) ผู้รับสารจะตอบสนองต่อเนื้อหาที่นำเสนอขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อภาพเหล่านั้นมีความเป็นรูปธรรมสำหรับเขา สิ่งที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมากที่สุดเห็นจะเป็นสื่อมวลชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ความรู้สึกนึกคิดของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงไปจนทำให้เกิดช่องว่างทางความคิด ระหว่างคนรุ่นพ่อแม่ กับ เยาวชนคนรุ่นใหม่ เด็กจะเลียนแบบซึมซับมาจากผู้ที่อยู่ใกล้ตัว ในโรงเรียนมีเด็กที่พฤติกรรมก้าวร้าวก่อเหตุ ก่อการทะเลาะวิวาท ก็จะทำให้เด็กก้าวร้าว บางทีเด็กก็เลียนแบบครูเช่น ครูเข้มงวด ลงโทษรุนแรง เสียงดัง เด็กจะเลียนแบบอิทธิพลของสื่อ สื่อที่รุนแรงจะมีอิทธิพลให้เกิดการเลียนแบบ เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวความรุนแรง ข่าวสงครามภาพยนตร์ที่มีเนื้อหารุนแรง ต่อสู้กัน หนังสือสืบสวน การ์ตูนที่มีเนื้อหารุนแรงต่อสู้กัน ก็จะส่งผลให้เด็กอ่านแล้วมีจินตนาการและเกิดการเลียนแบบ เห็นได้จากการที่เด็กก่ออาชญากรรมหลายคดี โดยบอกว่าเลียนแบบมาจากหนัง “เกิดพฤติกรรมการเลียนแบบ” หรือที่เรียกว่า “Copy Cat” ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกายตามแฟชั่น การก่ออาชญากรรม การก่อม็อบ การใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ฯลฯ ทั้งนี้เป็นผลมาจาก การกระทำของสื่อ ดังนี้

1. การลงข่าวครึกโครม โดยการพาดหัวข่าว ที่สะดุดตา ใช้ถ้อยคำรุนแรงนำมาขึ้นหน้าปก การเชิญออกรายการทีวี การโพสต์ทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้ดูเหมือนเป็นการให้ความสำคัญต่อข่าวสารดังกล่าว
2. ใช้ภาพ สี สัน และวิธีการต่างๆ อย่างละเอียด เหมือนเป็นการแนะนำให้ความรู้ แก่ผู้รับสาร
3. ให้สีสันของข่าวสาร จนน่าสนใจ น่าติดตาม
4. การพยายามกระทำให้เห็นว่าพฤติกรรมในข่าวเป็นจุดเด่น เป็นฮีโร่ เป็นสิ่งที่น่าเลียนแบบ ถ้าสื่อมวลชนมีการปรับบทบาทของตนเอง รวมทั้งรูปแบบการนำเสนอข่าวสารในมุมมองที่สร้างสรรค์ขึ้น อาทิเช่น

อิทธิพลของสื่อ มีผลต่อพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของคนในสังคม ก็จำเป็นที่ทุกคนในสังคมต้องสร้าง “ภูมิคุ้มกันข่าวสาร” (Mass Vaccine) กลไกของสังคมไม่ว่าจะเป็นนโยบายภาครัฐ การให้การศึกษาในสถาบันการศึกษา การอบรมเลี้ยงดูจากสถาบันครอบครัว การขัดเกลาจากสถาบันศาสนา การให้ความรู้จากสถาบันเศรษฐกิจ การห่วงใยกันจากสถาบันสังคม ซึ่งความหลากหลายเหล่านี้จะเป็นองค์ประกอบแห่งการ

นำพาให้ผู้คนในสังคมไทย พ้นจากการครอบงำของสื่อ จะเป็นผู้บริโภคสื่อด้วย ความเข้าใจ อย่างมีความสุข.
(ที่มา : http://www.hiso.or.th/hiso/health_news/health_story4_1.php)

2. แนวคิดเรื่องสัญวิทยาและการสร้างความหมาย (Semiology and Signification)

สัญวิทยา เป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบของสัญลักษณ์ ที่ปรากฏอยู่ในความคิดของมนุษย์ อันถือเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวของเรา สัญลักษณ์อาจจะได้แก่ ภาษา รหัส สัญญาณ เครื่องหมาย ฯลฯ หรือหมายถึงสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีความหมายแทนของจริง ตัวจริง ในตัวบทและในบริบทหนึ่งๆ

การนำทฤษฎีสัญวิทยามาใช้ในการศึกษาการสื่อสารของมนุษย์ ถือเป็นการศึกษาในแนวใหม่ และเป็นจุดเน้นที่ต่างไปจากการศึกษาดั้งเดิมที่มุ่งศึกษาการสื่อสารแบบเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องอยู่กับสาร ช่องทาง เครื่องส่ง ผู้รับ เสียงรบกวน และการย้อนกลับ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการสื่อสาร

สัญวิทยาเป็นทฤษฎีที่นำมาอธิบายการสื่อสารของมนุษย์ว่าการสื่อสารคือจุดกำเนิดของความหมาย ซึ่งการศึกษาแนวนี้จะไม่สนใจความล้มเหลวของการสื่อสาร และไม่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลและความถูกต้อง แต่เป็นแนวทางการศึกษาเชิงสังคมหรือความแตกต่างของวัฒนธรรมระหว่างผู้ให้และผู้รับสาร ตลอดจนความหลากหลายของความหมายภายในระบบภาษา วัฒนธรรม และความความเป็นจริงที่ไม่สามารถแสดงผลเป็นลูกศรหรือเป็นเส้นตรงของกระแสการไหลของข่าวสาร แต่เป็นการศึกษาเชิงโครงสร้าง โดยมุ่งความสนใจไปที่การวิเคราะห์โครงสร้างที่กลุ่มความสัมพันธ์ที่ทำให้สาร หมายถึง บางสิ่งที่มันสร้าง เครื่องหมายบนกระดาษ หรือเสียง ไปยังสารที่จะถูกส่งออกไปในการสื่อสารแต่ละครั้ง ดังนั้นการศึกษาแนวสัญวิทยานี้ถือว่าตัวกำหนดของการสื่อสารขึ้นอยู่กับสังคมและสิ่งรอบตัวบนโลกของมนุษย์ ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับกระบวนการของการสื่อสาร แต่ระบบสัญญะทำการควบคุมการสร้างความหมายของตัวบทให้เป็นไปอย่างมีความสลับซับซ้อนอย่างแผ้วถื่นและต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละวัฒนธรรม

Saussure แบ่งสัญญะออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือ ตัวหมาย (Signifier) เป็นรูปแบบทางกายภาพของสัญลักษณ์ เช่น คำที่ถูกเขียน เส้นต่างๆ ในหน้ากระดาษที่ก่อให้เกิดภาพวาด รูปภาพ หรือเสียง ส่วนที่สองคือ ตัวหมายถึง (Signified) คือบริบทภายในใจที่ถูกหมายถึงโดยตัวหมาย ดังนั้น คำว่า ต้นไม้ ไม่จำเป็นต้องเป็นต้นไม้ที่เฉพาะเจาะจง แต่หมายถึงบริบทที่ถูกสร้างขึ้นซึ่งทางวัฒนธรรมว่าคือความเป็นต้นไม้ กระบวนการทั้งหมดนี้เราเรียกว่าการสร้างความหมาย

การศึกษาในเชิงสัญญะให้ความสำคัญกับการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมายกับตัวหมายถึง เพื่อดูว่าความหมายถูกสร้างขึ้นและถูกถ่ายทอดออกมาอย่างไร โดยนำเอาตัวบทมาวิเคราะห์เพื่อดูว่าตัวหมายนั้นสร้างความหมายอย่างไร

ขั้นตอนในการแสดงความหมาย2ระดับคือ

ระดับแรกเป็นการตีความตามความหมายตรง(Denotation)

การตีความตามความหมายตรง เป็นระดับที่เกี่ยวข้องกับความจริงตามธรรมชาติ เป็นการอ้างถึงสามัญสำนึกหรือความหมายที่ปรากฏแจ่มแจ้งอยู่แล้วของสัญญะ (Sign) และความสัมพันธ์ของสัญญะกับสิ่งที่กล่าวถึงในความหมายที่ชัดเจนของสัญญะ เช่น ภาพของอาคารใดอาคารหนึ่ง ก็แสดงว่าเป็นอาคารนั้น ระดับที่สองเป็นการตีความหมายโดยนัยแฝง(Connotation) การตีความหมายในขั้นนี้จะเป็นการตีความหมายในระดับที่มีปัจจัยทางวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง

3. แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ (Identity)

อัตลักษณ์ (Identity) เป็นคำที่ถูกพูดถึงโดยทั่วไปในปัจจุบัน ทั้งในระดับโลก ระดับสากล ระดับท้องถิ่น และระดับบุคคล โดยอัตลักษณ์ไม่เพียงแต่จะเป็นประเด็นทางวิชาการที่กำลังได้รับความสนใจมากขึ้น ในฐานะที่เป็นเครื่องมือทางความคิดเพื่อที่จะเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมืองให้ชัดเจนเท่านั้น หากแต่ยังเป็นเรื่องราวในชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นมิติของชาติพันธุ์ ชนชั้น ศาสนา สถานภาพทางครอบครัวซึ่งบุคคลผู้หนึ่งดำรงอยู่ อีกด้วย

อัตลักษณ์ คือ การให้วิธีแก่เราในการตอบคำถามที่ว่า ‘เราคือใคร’ ดูจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับบุคลิกภาพ นั่นคือ ประเภทของบุคคลที่ฉันเป็น แต่นี่ก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งของเรื่องเท่านั้น อัตลักษณ์นั้นแตกต่างจากบุคลิกภาพ โดยรายละเอียดอย่างมีนัยสำคัญ เราอาจมีลักษณะเฉพาะทางบุคลิกภาพร่วมกับผู้อื่น แต่การมีอัตลักษณ์ร่วมบ่งบอกถึงการผูกมัดบางอย่างที่ไม่หยุดนิ่งกับส่วนหนึ่งของตัวเรา เราเลือกที่จะแสดงตัวด้วยอัตลักษณ์เฉพาะหรืออัตลักษณ์กลุ่ม นั้นหมายความว่า อัตลักษณ์ถูกกำหนดด้วยความเหมือนและความต่างกับผู้อื่น โดยอัตลักษณ์ถูกแบ่งเป็น 2 ประเภทหลัก คือ อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (individual identity) และอัตลักษณ์ทางสังคม (collective/ social identity)

ทั้งนี้ บุคคลมีการกำหนดตัวเองด้วยการมีอัตลักษณ์ร่วมอยู่ในคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากคนอื่น ๆ โดยเราจะรู้ได้ว่าคนอื่นเหมือนเราได้อย่างไรหรือข้อมูลใดที่จะแบ่งประเภทของคนอื่นและตัวเราก็ดำเนินการสื่อสารผ่านสัญลักษณ์และภาพตัวแทน (symbols and representation) เช่น เข็มตราต่าง ๆ สัญลักษณ์ขององค์กร เครื่องหมายที่แสดงอุดมการณ์ หรือภาษาที่เราพูด เป็นต้น

นอกจากอัตลักษณ์จะเป็นการที่บุคคลกำหนดและแสดงตัวเองว่าเป็นใครซึ่งเป็นเรื่องของพฤติกรรมแล้ว อัตลักษณ์ยังเกี่ยวข้องกับการบริโภค (consumption) อีกด้วย โดย Pierre Bourdieu มองว่า ทุกวันนี้เรื่องของอัตลักษณ์ได้ย้ายจากการประกอบสร้างในมิติของการผลิตมาสู่มิติของการบริโภคแทน คือ อัตลักษณ์อันเกิดมาจากสิ่งที่กิน/สิ่งที่ใช้ เช่น เพลงที่ฟัง หนังสือที่ดู เสื้อผ้าที่สวมใส่ หนังสือที่อ่าน อาหารที่เลือก ไปจนถึงรสนิยมและรูปแบบการใช้ชีวิตที่แตกต่างหลากหลาย เช่น การเดินทางของกลุ่มท่องเที่ยวแบ็คแพ็คเกอร์/สะพายเป้ หรือการจับกลุ่มของวัยรุ่นที่ถนนอาร์ซีเอ หรือการสร้างภาษาเฉพาะกลุ่มของพวกเขา (ดังตัวอย่างในภาพยนตร์ สตรีเหล็กหรือพรางชมพู)

Kathryn Woodward กล่าวในหนังสือ Questioning identity: gender, class, ethnicity ว่า ในฐานะปัจเจกบุคคล เราต้องดำรงอัตลักษณ์อย่างเคลื่อนไหว กล่าวคือ อัตลักษณ์ไม่ใช่ผลผลิต (product) หากแต่เป็น “กระบวนการกลายมาเป็น” (process of becoming) ที่มีผลมาจากสังคมที่เราอาศัยอยู่และเป็นความสัมพันธ์ของเรากับผู้อื่น อัตลักษณ์ให้การเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคลกับโลกที่พวกเขาอยู่ อัตลักษณ์ได้รวมวิธีที่เรามองเห็นตัวเองวิธีที่ผู้อื่นมองเรา และอัตลักษณ์ยังครอบคลุมถึงสิ่งที่อยู่ภายนอก สิ่งที่เป็นอัตวิสัยและสิ่งที่อยู่ภายใน เป็นตำแหน่งแห่งที่ (position) ซึ่งได้รับการรับรองทางสังคมโดยผู้อื่น ไม่ใช่โดยตัวเราเอง หรืออาจกล่าวได้ว่าอัตลักษณ์เป็นการนิยามตัวตนให้ผู้อื่นได้รับรู้ หรือเป็นการสื่อสารว่าตนเองคือใครให้ผู้อื่นทราบ อันจะนำมาซึ่งการปฏิสัมพันธ์ของเราและผู้อื่นต่อไป เช่น นางสาวค. สวมแหวนเพชรที่นิ้วนางข้างซ้าย เพื่อบอกเป็นนัยให้ผู้อื่นทราบว่าตนอยู่ในสถานะคู่หมั้น ส่งผลให้ผู้อื่นที่ทำความรู้จักกับนางสาวค. ไม่ดำเนินไปความสัมพันธ์ในลักษณะคู่สาว เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การที่เรามองว่าตัวเองเป็นอย่างไรกับการที่คนอื่นมองเราอย่างไรนั้นไม่สอดคล้องกันเสมอไป เนื่องจากเรื่องนี้เป็นการเมืองในการให้ความหมาย (politics of meaning) ของแต่ละฝ่ายระหว่างเขาและเรา (them/us) ซึ่งมีการวางลำดับชั้น (hierarchy) ของอัตลักษณ์ที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าแล้วยังส่งผลถึงการแบบแผนการประพฤติปฏิบัติต่อกันของผู้คนในสังคม นอกจากนี้ ในความหมายของอัตลักษณ์ที่ขัดแย้งอาจมีผลมาจากความตึงเครียดระหว่างการที่ต้องเป็นนักศึกษา เป็นผู้ปกครองและเป็นพนักงานในเวลาเดียวกัน ซึ่งนี่ถือเป็นตัวอย่างของอัตลักษณ์ที่หลากหลายหรือซับซ้อนซึ่งคน ๆ หนึ่งมี

ความเชื่อมโยงระหว่างตัวเราเองกับคนอื่นไม่เพียงชี้วัดด้วยความสัมพันธ์ระหว่างวิธีที่เรานิยามตัวเอง (self-ascription) และวิธีที่ผู้อื่นนิยามตัวเรา (ascription by others) เท่านั้น หากยังชี้วัดด้วยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เราต้องการจะเป็นกับอิทธิพล ความกดดัน และโอกาสต่าง ๆ ที่เป็นได้ ความบีบคั้นด้านกายภาพทางสังคมและทางวัตถุนั้นขวางกั้นเราจากการแสดงตัวของเราเองในตำแหน่งแห่งที่บางอย่างให้เป็นผลสำเร็จ อันเป็นความบีบคั้นซึ่งรวมถึงการรับรู้เข้าใจของผู้อื่นด้วย เช่น นายอ. เป็นผู้ชาย เคยมีวิถีชีวิตและพอใจที่จะแสดงออกแบบพวกฮิปปี้ แต่เมื่อถึงเวลาต้องรับใช้ชาติด้วยการเป็นทหารเกณฑ์ซึ่งกฎเกณฑ์ของสังคม ทำให้เขา

จำต้องละทิ้งอัตลักษณ์แบบเดิมที่ไปสู่อัตลักษณ์แบบใหม่ด้วยการไขว่คว้าที่สิ้นเกียรณ สวมใส่เครื่องแบบทหาร และดำเนินชีวิตภายใต้ระเบียบวินัยแบบทหารเกณฑ์ เป็นต้น

จากประเด็นที่ได้กล่าวมาข้างต้น เมื่อตั้งคำถามว่าอัตลักษณ์ของคน ๆ หนึ่งคืออะไรนั้น จะได้คำตอบจาก 2 มุมมอง คือ คำตอบของบุคคลผู้นั้นนิยามตนเอง และคำตอบจากผู้อื่นที่นิยามบุคคลผู้นั้นโดยอาศัยเกณฑ์ความเหมือนความต่าง การสื่อสารผ่านสัญลักษณ์ ซึ่งคำตอบที่ได้อาจมีมากกว่าหนึ่งรูปแบบ เพราะในตัวคน ๆ หนึ่งนั้นมีการประกอบสร้างอัตลักษณ์อย่างเป็น “กระบวนการ” (process) และเต็มไปด้วยความหลากหลายภายใต้บริบทที่แตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นที่ร้านค้าแฟ ร้านอาหาร มหาวิทยาลัย สถานที่ทำงาน หรือสถาบันเท็กซัสราตรี รวมถึงคาบาเร่โชว์ซึ่งผู้วิจัยสนใจศึกษา

สิ่งที่สามารถแสดงเป็นตัวอย่างเป็นตัวอย่างได้ดีเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างที่เราเองตัวเราเองอย่างไรกับการที่เราถูกคนอื่นมองอย่างไรนั้น อาจมุ่งไปที่ความขัดแย้งหรือไม่ลงรอย (tension) ระหว่างบุคคลกับสังคมโดยสถาบันต่าง ๆ เช่น สถาบันของรัฐได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการประกอบสร้างอัตลักษณ์บุคคล เช่น พาสปอร์ต บัตรประจำตัวประชาชน และบัตรเครดิต เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การแบ่งประเภทบุคคลโดยทางการได้เว้นข้ามสิ่งที่เราเป็นและไม่สามารถแสดงอัตลักษณ์อันหลากหลายที่เราเป็น จะเห็นได้จากการที่ผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งแสดงออกถึงตัวตนและดำรงเพศวิถีแบบรักเพศเดียวกัน กลับถูกระบุในบัตรประจำตัวประชาชนแต่เพียงว่าเป็นเพศหญิง ซึ่งเป็นการยึดเอาตามการแบ่งเพศทางกายภาพตามที่ทางการแพทย์รับรองเท่านั้น

ในประเด็นการจินตนาการตัวของเราเองนี้ George Herbert Mead นักปรัชญาสังคม ซึ่งมีผลงานที่ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางในความคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ได้เสนอความเข้าใจอันเป็นประโยชน์ต่อความเชื่อมโยงระหว่างที่เราเองตัวเราเองอย่างไร และความสามารถของมนุษยชาติที่จะจินตนาการว่าผู้อื่นเห็นเราอย่างไร ทั้งนี้ เขามุ่งไปที่กระบวนการอันเกี่ยวข้องในการเชื่อมโยงสิ่งภายในกับสิ่งภายนอก (the internal and the external) ซึ่งเห็นได้จากการตัดสินใจว่าจะสวมเสื้อผ้านั้นเราต้องจินตนาการตัวของเราเอง ต้องมองตัวเองจากภายนอก และเราต้องคิดแล้วว่าผู้อื่นจะเห็นเราอย่างไรและต้องสำนึกถึงตัวเอง (self-conscious)

Mead เสนอแนวคิดที่ว่า ตัวตนนี้มีสองด้านที่ปะทะสังสรรค์กันเองตลอดเวลา ด้านหนึ่ง คือ “me” อันเป็นตัวตนที่เกิดจากความเห็นและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และ “I” อันเป็นส่วนที่เป็นลักษณะเฉพาะของเราเอง อันที่จริงทั้ง “me” และ “I” ต่างก็สัมพันธ์กับโลกข้างนอกทั้งคู่ เพียงแต่ “me” เป็นผลจากการประเมินและซึมซับทัศนคติผู้อื่น และ “I” เป็นคำตอบของความพยายามที่จะประสาน “me” ที่หลากหลายเข้าด้วยกันอาจกล่าวได้ว่า “I” คือการที่เรานิยามตัวตนของตัวเองเราเอง ส่วน “me” คือ การที่ผู้อื่นนิยามตัวตนของเรานั้นเอง

Mead อ้างว่า คนเรามีความสามารถที่จะจินตนาการว่าผู้อื่นจะเห็นเราอย่างไร และความสามารถของเราในการที่จะมีภาพในหัวของเรา (picture in our head) ซึ่งเป็นลักษณะเด่นที่แตกต่างอย่างสำคัญของมนุษยชาติ สำหรับ Mead แล้ว อัตลักษณ์ถูกผลิตในบริบทของสังคม แต่ผ่านความคิดของปัจเจกบุคคล

เกี่ยวกับสิ่งที่เชื่อมโยงพวกเขาเข้ากับโลกทางสังคม ซึ่งเรากระทำเช่นนี้ผ่านการสร้างสัญลักษณ์ (symbolizing) ด้วยการทำให้ภาษา ท่าทาง ภาพลักษณ์ และวัตถุต่าง ๆ เป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่ใช้แทน (stand for) หรือแสดงถึง (signify) สิ่งอื่น

สัญลักษณ์และภาพตัวแทน (representation) จึงเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการผลิตอัตลักษณ์ และเป็นวิธีที่เราให้สื่อสารอัตลักษณ์ของเราแก่ผู้อื่นอย่างไรและเรารู้อัตลักษณ์ดังกล่าวนั้นอย่างไร ซึ่งผู้คนที่เราแสดงตัวด้วยและผู้ที่ถูกสังเกตเห็นในฐานะเป็นผู้ที่แตกต่าง

Erving Goffman นักสังคมวิทยาผู้มีอิทธิพลในด้านสังคมวิทยาและจิตวิทยาทางสังคม ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน (everyday interaction) ผ่านการเผชิญหน้าและการสนทนากันกับคำถามที่ว่าเราสื่อสารกับผู้อื่นอย่างไร Goffman กล่าวว่าวิธีที่เราแสดงตัวของเราเองนั้นค่อนข้างคล้ายกับการแสดงบทบาทในละครซึ่งบทละครถูกเขียนไว้แล้ว ในที่นี้ เขาได้อ้างว่าบทบาทที่ใช้อัตลักษณ์ไม่ แต่การเน้นไปที่รายละเอียดของการปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันนั้นมีประโยชน์ที่จะตรวจสอบว่า เราเข้าใจอัตลักษณ์ของผู้อื่นอย่างไร และเราแสดงตัวของเราเองต่อผู้อื่นอย่างไร

ในหนังสือ The Presentation of Everyday Life ของ Goffman ยังได้เผยทัศนะเกี่ยวกับเรื่องตัวตน (self) โดยวางอยู่บนแนวคิดของการแสดงละคร (performance) นั่นคือ บั๊จเจกเป็นเหมือนนักแสดงที่กำลังแสดงให้ผู้ชมดู บทที่เราเล่นได้ถูกเขียนไว้แล้ว อย่างไรก็ตามเราสามารถแสดงสดและตีความต่อบทบาทของเราได้เองด้วย นอกจากนี้ การแสดงตัวตนของเราต่อผู้อื่นประกอบด้วยข้อมูลในแบบที่เป็นไปโดยตั้งใจ และโดยไม่ตั้งใจ

ในด้านของความแตกต่างที่ถูกกำหนดขึ้นในความสัมพันธ์ต่ออัตลักษณ์ Woodward มองว่า อัตลักษณ์ถูกหล่อหลอมผ่านการกำหนดของความแตกต่าง โดยการกำหนดของความแตกต่างเกิดขึ้นผ่านปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (symbolic interaction) ด้วยการนำเสนอภาพตัวแทนและผ่านรูปแบบของการกีดกันทางสังคม ดังนั้น อัตลักษณ์จึงไม่ได้อยู่ตรงข้ามแต่ขึ้นอยู่กับความแตกต่าง (depend on difference) ในความสัมพันธ์ทางสังคมนั้นรูปแบบของความแตกต่างทางสัญชัญและสังคมถูกจัดตั้งขึ้นอย่างน้อยในส่วนของปฏิบัติการของสิ่งที่ถูกเรียกว่า ระบบการแบ่งประเภท (classificatory systems) โดยระบบการแบ่งประเภทใช้หลักของความแตกต่างต่อประชากร ตัวอย่างเช่น วิธีที่สามารถแบ่งพวกเขาและลักษณะพิเศษของพวกเขาออกเป็นอย่างน้อย 2 กลุ่มที่ตรงข้ามกัน เช่น พวกเรา/พวกเขา ตนเอง/คนอื่น

Emile Durkheim นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศสอ้างว่า อัตลักษณ์นั้นผ่านการรวบรวม และการจัดให้สิ่งต่าง ๆ เป็นระเบียบในระบบการแบ่งประเภทซึ่งความหมายได้ถูกผลิตขึ้น ระบบการแบ่งประเภทจัดระเบียบของชีวิตทางสังคมและได้รับการรับรองโดยภาษาพูดและพิธีกรรม มิติที่สำคัญของอัตลักษณ์ที่ผ่านการแบ่งประเภท เช่น ชนชั้น ชาติพันธุ์ และสถานที่ รวมไปถึงประเด็นเรื่องเพศสภาพ (gender) ด้วย

อัตลักษณ์กับวัฒนธรรม

กาญจนา แก้วเทพ กล่าวว่า อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม (cultural identity) ก่อตัวมาจากการใช้วาทกรรม (discourse) และปฏิบัติการต่าง ๆ ในสังคม (social practice) ที่ดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวันของบุคคล เช่น การสนทนา การทักทาย การประกอบพิธีกรรม ฯลฯ บุคคลที่มี อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเดียวกันก็就会被ยอมรับจากสมาชิกภายในชุมชนเดียวกันว่า “เป็นคนวงใน/เป็นคนในวัฒนธรรมเดียวกัน” (us) ในด้านบทบาทของอัตลักษณ์ต่อบุคคลและสังคม นักวัฒนธรรมนิยมบางสำนักก็มีแนวคิดพื้นฐานว่า เรื่องของวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวพันกับ “อำนาจ” (power) เนื่องจากวัฒนธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับเรื่องอัตลักษณ์ของบุคคลหรือของสังคมนั้นเป็นแหล่งที่มาของอำนาจบางชนิด เช่น ความมั่นใจในตนเอง (self-confidence) ความภาคภูมิใจและความรู้สึกมีศักดิ์ศรีในตนเอง ดังนั้น หากบุคคลหรือสังคมใดขาดอัตลักษณ์เฉพาะตัวหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมแล้ว ก็จะทำให้ขาดความมั่นใจ หดความภาคภูมิใจในตัวเอง เป็นต้น ในขณะเดียวกัน อัตลักษณ์คือการต่อสู้ทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งภายใต้สังคมที่เต็มไปด้วยผู้คนที่หลากหลาย เช่น กลุ่มรักต่างเพศกับกลุ่มรักต่างเพศ

นอกจากนี้ กาญจนา ยังกล่าวต่อไปว่า อัตลักษณ์เป็นเรื่องของเกณฑ์แบ่ง “เขา” และ “เรา” เนื่องจากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบที่บอกว่า “เราเป็นใคร” (we/us) และแตกต่างจากคนอื่น (they/them) อย่างไร โดย Sarbaugh อธิบายว่า ความรู้สึก “เป็นวัฒนธรรมเดียวกัน” นั้นอาจจะแล้วแต่รหัส/สัญญาณที่เรากำลังใช้เกณฑ์ในการแบ่ง ดังตัวแปรทั้ง 4 ตัวสำหรับวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมหรือการพิจารณาอัตลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรม ดังนี้ หนึ่งคือ โลกทัศน์ (worldview) ซึ่งเป็นชุดความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับความหมายชีวิต เป้าหมายของชีวิต และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับจักรวาล ฯลฯ สองคือ แบบแผนของบรรทัดฐาน (normative pattern) ซึ่งเป็นแบบแผนที่วางแนวทางในการปฏิบัติของคนในกลุ่มว่า ต้อง/ไม่ต้องทำอะไร ควร/ไม่ควรทำอะไร และอาจจะทำอะไร ตามระดับความเข้มงวดของแต่ละวัฒนธรรมที่ต่างกันไป สามคือ ระบบรหัส (code system) ซึ่งเป็นแบบแผน/กฎทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับทุกอย่างที่มีความหมาย (meaning) ไม่ว่าจะเป็นวัจนภาษา อวัจนภาษา สถานที่ เวลา โครงสร้างทางสังคม ฯลฯ และสี่คือ ความสัมพันธ์ที่บุคคลได้รับรู้ (perceived relation) ซึ่งอาจมีหลายมิติ เช่น เป้าหมายของแต่ละวัฒนธรรมนั้นไปด้วยกันหรือไม่ เกี่ยวกับลำดับขั้นของความสัมพันธ์นั้น และความรู้สึกบวก-ลบกับ “ผู้อื่น” (alien) เป็นต้น

4. ทฤษฎีด้านภาพยนตร์/กลวิธีการเล่าเรื่องในงานภาพยนตร์

1. ภาพยนตร์ทำหน้าที่เก็บประสบการณ์ สะท้อนชีวิตมนุษย์

ภาพยนตร์ที่ดีจะต้องมีการสื่อสารกับความคิดของคนดู ทั้งทาง Intellectual Function และ Emotional Function โดยปรกติภาพยนตร์จะประกอบด้วยส่วนที่เป็นเนื้อหา และสาระหรือแกนเรื่อง อาทิ นิทานอีสป เล่าเรื่องไป ถือเป็นตัวเนื้อเรื่อง จนถึงตอนจบ จะบอกว่านิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ... ถือเป็นคติที่ได้จากเรื่อง

การสื่อสารความคิดกับคนดูต้องทำให้แนบเนียน และเป็นสากล อาทิ สัญลักษณ์ ความเปรียบเทียบ อุปมาอุปไมย และอื่นๆ คนดูจะสามารถตีความและทำความเข้าใจความหมายของสิ่งที่ต้องการจะแสดงให้เห็น

Intellectual Media

1) Symbol - - สัญลักษณ์ที่เป็นสากล

2) Motif - - อะไรก็ได้ที่หมายถึงอะไรก็ได้ จะมีความหมายเฉพาะ แล้วแต่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์อะไร เราจะสังเกตได้ว่าสิ่งที่เห็นเป็น motif หรือแปลจากความคิดเด่นชัดในการนำเสนอ สิ่งที่เป็น motif จะต้องมีความเด่นชัดมากๆ ตัวอย่างเช่น ภาพฝูงพลาสติกที่ลอยอยู่ในอากาศเป็นเวลานานๆ ในเรื่อง American Beauty ทำให้เราเกิดคำถามว่า ทำไม ขึ้นในสมองซึ่งภาพฝูงพลาสติกก็เป็น motif เช่นกัน, ภาพสายเบ็ดในเรื่อง River Runs Through it เป็นต้น ตามปกติ motif จะเกิดขึ้นหลายๆครั้งในเรื่อง ซึ่งมีวิธีการนำเสนอที่แตกต่างกันออกไป

- Repetition เกิดขึ้นซ้ำๆ และเป็นแบบเดิมตลอด

- Opposition เกิดขึ้นตรงกันข้ามกับครั้งแรก เช่น ครั้งที่หนึ่ง เป็นสีขาว ครั้งที่สองจะเป็นสีดำ

- Vibration เกิดขึ้นหลายๆครั้ง แต่แต่ละครั้งจะปรากฏส่วนที่เหมือนและต่างกัน จะมีจุดร่วมกันอยู่

2. ภาพยนตร์ทำหน้าที่นำเสนอวิธีการเล่าเรื่อง

ภาพยนตร์มีวิธีการเล่าเรื่องที่แตกต่างกันออกไป อาทิ เล่าแบบตรงไปตรงมา เล่าเชิงซ้อน คือมีเรื่องหลักและมีเหตุการณ์อื่นๆเล่าแทรกตลอดเรื่อง หรือจะเล่าแบบภาพจิ๊กซอให้คนปะติดปะต่อกันเองในตอนจบ เป็นต้น

3. ภาพยนตร์ทำหน้าที่สร้างอารมณ์ร่วมให้กับผู้ชม

ธรรมดาแล้วภาพยนตร์จำเป็นจะต้องจับอารมณ์ของผู้ชมให้อยู่ติดกับตัวเรื่อง แต่ก็มีภาพยนตร์บางประเภทที่จะพยายามทำให้แตกต่าง คือ พยายามกันผู้ชมออกจากตัวหนัง ไม่ให้เกิดอารมณ์ร่วม เรียกว่า alienation

4. ภาพยนตร์ทำหน้าที่สร้างความตื่นตาตื่นใจ

งานที่ใช้เทคนิคในการถ่ายทำมากมาย อาทิ Star War ปี 1977 จะมีวันหมดอายุ เนื่องจากเทคนิคในการถ่ายทำจะมีการพัฒนาขึ้นไปเรื่อย

http://www.arts.chula.ac.th/~complit/studentclub/academic/isaraporn_fa1.htm

การเล่าเรื่องของภาพยนตร์

การเล่าเรื่องเป็นเครื่องมือสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ภาพยนตร์ใช้สื่อสารความหมายต่าง ๆ ไปสู่ผู้ชม วิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์นั้นมีความหลากหลาย การเลือกใช้วิธีการเล่าเรื่องที่แตกต่างกันจะส่งผลให้ความหมายที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์แปรเปลี่ยนไปด้วย

การเล่าเรื่องของภาพยนตร์นั้นองค์ประกอบในการพิจารณาหลายอย่างด้วยกัน คือ

ลำดับชั้นในการเล่าเรื่อง

การเล่าเรื่องของภาพยนตร์โดยทั่วไปส่วนใหญ่จะมีโครงสร้างที่เหมือนกัน นั่นคือ เริ่มต้นจากภาวะสมดุลหรือภาวะปกติสุข จากนั้นจึงมีความวุ่นวายและความไม่สมดุลเกิดขึ้น และสุดท้ายก็จะกลับคืนสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่ง โดยมักมีลำดับชั้นในการเล่าเรื่อง ดังนี้

- **การเริ่มเรื่อง (exposition)** เป็นการชักจูงความสนใจให้ติดตามเรื่องราว มีการแนะนำฉากหรือสถานที่ อาจมีการเปิดประเด็นปัญหาหรือเผยปมปัญหาหรือปมขัดแย้งเพื่อชวนให้ติดตาม
- **การพัฒนาเหตุการณ์ (rising action)** คือ การที่เรื่องราวดำเนินอย่างต่อเนื่องและสมเหตุสมผล ปมปัญหาหรือข้อขัดแย้งเริ่มทวีความเข้มข้นเรื่อย ๆ ตัวละครอาจมีความลำบากใจและสถานการณ์ก็อยู่ในช่วงยุ่งยาก
- **ภาวะวิกฤต (crisis)** คือช่วงที่เรื่องราวกำลังถึงจุดแตกหักและตัวละครอยู่ในสถานการณ์บีบคั้นที่สุด โดยจุดแตกหักของเรื่องหรือการตัดสินใจครั้งสำคัญของตัวละคร จะเรียกว่าไคลแมกซ์ของเรื่อง

- **การผ่านพ้นภาวะวิกฤต (falling action)** คือ สภาพหลังจากที่ผ่านพ้นไปแล้ว เงื่อนงำและประเด็นปัญหาได้รับการเปิดเผยหรือข้อขัดแย้งได้รับการขจัดออกไป
- **การยุติของเรื่องราว (ending)** คือ การสิ้นสุดของเรื่องราวทั้งหมด การจบอาจหมายถึงความสูญเสีย หรืออาจจบแบบมีความสุขหรือทิ้งท้ายไว้ให้คิด
- **จุดหักเห (turning point)** ในระหว่างชั้นต่าง ๆ 5 ชั้นข้างต้น ภาพยนตร์มักจะมีจุดหักเหแทรกไว้เป็นระยะเพื่อเปลี่ยนทิศทางของเรื่อง ซึ่งจุดหักเหนี้อาจจะมีมากกว่าหนึ่งครั้งก็ได้ เช่น การแนะนำตัวละครใหม่ การให้ข้อมูลหรืออารมณ์ใหม่เข้าไปในเรื่อง

ความขัดแย้ง

ภาพยนตร์ทุกเรื่องต้องมีความขัดแย้ง ถ้าไม่มีความขัดแย้งก็จะไม่เกิดการเล่าเรื่องขึ้น (คงไม่มีภาพยนตร์เรื่องไหนที่มีเรื่องราวแค่ผู้ชายคนหนึ่งเดินออกจากบ้านไปทำงาน เมื่อเลิกงานก็เดินกลับบ้าน) ความขัดแย้งเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ภาพยนตร์มีรสชาติ มีความสนุกตื่นเต้น และน่าติดตาม สำหรับความขัดแย้งในภาพยนตร์สามารถแบ่งได้หลายระดับ ดังนี้

- **ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ** ได้แก่ ภาพยนตร์ภัยพิบัติทั้งหลาย เช่น Twister (มนุษย์สู้กับพายุหมุน) Deep Impact (มนุษย์สู้กับดาวหางที่จะถล่มโลก) ตะลุมพุก (มนุษย์สู้กับคลื่นยักษ์) เป็นต้น
- **ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน** ได้แก่ ความขัดแย้งของตัวละครในเรื่อง เช่น พระเอกกับผู้ร้าย พระเอกกับเพื่อนางเอก นางเอกกับนางร้าย
- **ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ** ได้แก่ หนังสื หนังสื ที่พูดถึงอาถรรพณ์ หรือสิ่งลึกลับทั้งหลาย หรือหนังสื ที่สร้างที่เล่นกับเงื่อนไขเหนือธรรมชาติ เช่น เงื่อนไขการมีช่วงเวลาที่ยืดออกกันของพระเอกนางเอกในเรื่อง Il Mare
- **ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวเอง** ได้แก่ ความขัดแย้งของตัวละครที่มีความสับสน ความหวาดกลัว ความรู้สึกผิด หรือมีปมทางจิตวิทยา ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาตามมา

ในภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง ๆ สามารถมีความขัดแย้งได้หลายระดับ เช่น ใน Deep Impact ที่จะเห็นว่ามีทั้งความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวเอง

ตัวละคร

ตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเล่าเรื่อง โดยตัวละครจะพาเหตุการณ์ให้ในดำเนินไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง

ในการวิเคราะห์ตัวละครในภาพยนตร์ นอกจากจะพิจารณาในแง่ของบุคลิกลักษณะของตัวละครแล้ว ก็ยังต้องพิจารณาถึงบทบาทและหน้าที่ของตัวละครนั้น ๆ ด้วย ซึ่งโดยทั่วไปเราจะพบว่าในภาพยนตร์มักมีตัวละครที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่

- **ตัวเอกหรือตัวเดินเรื่อง** ส่วนใหญ่ก็คือพระเอกหรือนางเอกของเรื่อง เป็นตัวละครที่โดดเด่นที่สุด และเรื่องราวที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์จะเกี่ยวข้องกับตัวละครตัวนี้เป็นสำคัญ ตัวเอกนี้อาจมีเพียงตัวเดียว หรือบางเรื่องก็อาจมีตัวเอกหลายตัว และบางครั้งที่จะพบได้ก็คือ ตัวเอกของเรื่องอาจจะเป็นตัวละครตัวอื่นที่ไม่ใช่พระเอกหรือนางเอกก็ได้
- **ผู้ขัดขวางหรือตัวร้าย** ตัวร้ายก็คือตัวละครที่อยู่ในขั้วตรงข้ามกับตัวเอก เป็นผู้สร้างความวุ่นวายให้กับเรื่อง ยิ่งภาพยนตร์เรื่องใดสร้างตัวร้ายให้คนดูชิงชังได้มาก ก็จะมีผลทำให้คนดูติดตามเอาใจช่วยตัวเอกของเรื่องมากขึ้นเช่นกัน นอกจากนั้น ตัวร้ายก็ไม่จำเป็นต้องเป็นคนเสมอไป
- **ผู้ช่วยเหลือ** ในภาพยนตร์บางเรื่อง จะมีตัวละครที่คอยให้ความช่วยเหลือตัวเอก ทั้งในแง่ของการให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา รวมทั้งให้สิ่งของต่าง ๆ
- **ตัวละครที่ทำหน้าที่อื่น ๆ** เช่น ตัวตลก ตัวละครที่เป็นสัญลักษณ์แทนความหมายพิเศษบางอย่าง

ตัวละครตัวหนึ่ง ๆ สามารถจะทำหน้าที่ได้หลายหน้าที่ เช่น ตัวเอกของหนังบางเรื่องก็ทำหน้าที่เป็นตัวตลกด้วย หรือในบางเรื่อง ตัวละครบางตัวก็อาจเป็นทั้งผู้ขัดขวางและผู้ช่วยเหลือ เป็นต้น

มุมมองในการเล่าเรื่อง

การเลือกใช้มุมมองในการเล่าเรื่องต่างกันจะมีผลทำให้การสื่อความหมายของภาพยนตร์ต่างกันไป ด้วย ได้แก่

- **มุมมองบุคคลที่หนึ่ง** เป็นการเล่าเรื่องที่ตัวเอกของเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องเอง ข้อสังเกตในการเล่าเรื่องชนิดนี้คือ ตัวละครมักเอ่ยคำว่า “ผม” หรือ “ฉัน” อยู่เสมอ ข้อดีของการเล่าเรื่องชนิดนี้คือ ตัวละครหลักเป็นผู้เล่าเองทำให้ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ แต่มีข้อเสียตรงเป็นการเล่าเรื่องที่อาจมีอคติ

ปะปนอยู่ด้วย การใช้มุมมองแบบนี้มักมุ่งที่จะสื่อความคิด หรือการตีความเหตุการณ์ต่าง ๆ ใน มุมมองของตัวละครที่เป็นผู้เล่าเรื่อง

- **มุมมองบุคคลที่สาม โดยผู้เล่าอยู่ร่วมในเหตุการณ์ด้วย** คือ การที่ผู้เล่ากล่าวถึงตัวละครตัวอื่น เหตุการณ์อื่น ที่ตัวเองพบเห็นหรือเกี่ยวพันด้วย
- **มุมมองบุคคลที่สาม แต่ผู้เล่าไม่อยู่ร่วมในเหตุการณ์** โดยทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์เป็น มุมมองที่ผู้สร้างพยายามให้เกิดความเป็นกลางปราศจากอคติในการนำเสนอ เป็นการเล่าเรื่องที่ไม่ สามารถเข้าถึงอารมณ์ของตัวละครได้อย่างลึกซึ้ง เนื่องจากเป็นการเล่าเรื่องจากวงนอก เป็นการ สังเกตหรือรายงานเหตุการณ์โดยให้ผู้ชมตัดสินใจเรื่องราวเอง
- **มุมมองแบบผู้รู้รอบด้าน** ผู้เล่าไม่อยู่ร่วมในเหตุการณ์ แต่สามารถรู้ลึกถึงความคิดข้างในของตัว ละครในเรื่อง เป็นการเล่าเรื่องที่ไม่มีข้อจำกัด สามารถหยั่งรู้จิตใจของตัวละครทุกตัว สามารถย้าย เหตุการณ์ สถานที่ และข้ามพ้นข้อจำกัดด้านเวลา สามารถย้อนอดีต ก้าวไปในอนาคต และ สามารถสำรวจความคิดฝันของตัวละครได้อย่างไร้ขอบเขต มุมมองแบบนี้มักจะพบในภาพยนตร์ มากที่สุด

ตัวอย่างการเลือกใช้มุมมองในการเล่าเรื่อง ซึ่งส่งผลต่อความรู้สึกหรือความหมายที่แตกต่างกันใน ภาพยนตร์ ก็เช่น ในภาพยนตร์ฆาตกรรมซ่อนเงื่อน ถ้าผู้กำกับต้องการให้คนดูได้รับความรู้สึกตื่นเต้นสุดขีด ก็ ควรต้องเลือกมุมมองแบบแรก หรือแบบที่สอง เนื่องจากเป็นมุมมองที่จะทำให้คนดูรู้สึกเหมือนตัวเองอยู่ร่วมใน เหตุการณ์ และคนดูจะรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นได้เท่า ๆ กับตัวละคร ทำให้ไม่สามารถคาดเดาล่วงหน้าได้ว่าอะไรจะ เกิดขึ้นต่อไป ในขณะที่ถ้าผู้กำกับเลือกมุมมองแบบผู้รู้รอบด้านในภาพยนตร์แนวนี้ คนดูก็อาจจะไม่รู้สึกตื่นเต้น หรือระทึกใจมากนัก เนื่องจากคนดูมักจะรู้อะไร ๆ ก่อนหรือมากกว่าตัวละคร (เช่น รู้ว่าผู้ร้ายมันแอบอยู่หลังเสา รู้ว่าผู้ร้ายกำลังวางแผนชั่วอะไรอยู่) แต่ความหมายที่จะเกิดขึ้นทดแทนก็คือ จะทำให้คนดูรู้สึกเหมือนตัวเองเป็น พระเจ้าที่นั่งมองดูชะตากรรมอันแสนเศร้าของตัวละครอยู่

เวลาในการเล่าเรื่อง

- **ลำดับเวลา (order)** ในการเล่าเรื่องโดยส่วนใหญ่แล้ว มักจะมีการลำดับเวลาในการเล่าเรื่องโดย เรียงตามเวลาของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง แต่ในภาพยนตร์บางเรื่องก็อาจไม่คำนึงถึงเวลาของ เหตุการณ์จริง แต่นำเรื่องราวต่าง ๆ มาจัดลำดับใหม่ เช่น ใช้เทคนิคการแฟลชแบ็ก (flashback) คือการย้อนกลับไปให้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดในอดีต หรือสำหรับภาพยนตร์บางเรื่องก็ทำลาย กฎเกณฑ์ในเรื่องลำดับเวลาจนหมดสิ้น แต่นำเหตุการณ์ต่าง ๆ มาเรียงร้อยต่อกันเพื่อคำนึงถึงการ

สื่อความหมายพิเศษที่ผู้กำกับต้องการเป็นสำคัญ เช่น Memento หรือ 21 Grams นอกจากนั้น ภาพยนตร์บางเรื่องซึ่งมีตัวละครหลายชุด และมีเหตุการณ์หลาย ๆ เหตุการณ์เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ก็อาจใช้วิธีลำดับเรื่องโดยตัดสลับไปมาระหว่างเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันหรือไล่เลี่ยกัน เช่น Love Actually เป็นต้น

- **ความถี่ (frequency)** ในภาพยนตร์ทั่วไปจะมีการเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว แต่ภาพยนตร์บางเรื่องก็จะใช้เทคนิคการเล่าเหตุการณ์เดียวกันซ้ำ ๆ หลายครั้ง โดยมีการเปลี่ยนมุมมองของผู้เล่าไปเรื่อย ๆ ซึ่งภาพยนตร์ที่พบมีการใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบนี้ก็เช่น Rashomon หรือ Hero

ความสมเหตุสมผลของการเล่าเรื่อง

ในการเล่าเรื่องของภาพยนตร์นั้น สิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณาก็คือ การเล่าเรื่องจะต้องมีความสมเหตุสมผล โดยทำให้ผู้ชมยอมรับสิ่งที่ภาพยนตร์นำเสนอโดยไม่มีความรู้สึกขงใจหรือคลางแคลงสงสัย คำว่าสมเหตุสมผลในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าภาพยนตร์จะต้องนำเสนอสิ่งที่ตรงกับความเป็นจริงในโลกใบนี้เสมอไป โดยในภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง ๆ ผู้กำกับสามารถสร้างโลกใบใหม่ของตัวเองขึ้นมาได้ และกำหนดกฎเกณฑ์เงื่อนไข หรือความเป็นไปอย่างไรก็ได้ตามใจ แต่สิ่งที่ผู้กำกับต้องทำให้สำเร็จก็คือ ทำให้ผู้ชมเชื่อและยอมรับในโลกที่ผู้กำกับสร้างขึ้น

ตัวอย่างเช่น ในความเป็นจริง เรารู้ยู่ว่ามนุษย์มีความสามารถหรือศักยภาพจำกัด แต่เมื่อเราดูหนังประเภทซูเปอร์ฮีโร่ หรือหนังแอ็คชั่นฮีโร่ เราก็ยังสนุกสนานไปกับการติดตามเรื่องราวของหนัง โดยที่ไม่ได้มาวุ่นงัดคิดถึงความเป็นไปได้หรือความเป็นจริง (ใครจะปล่อยใยแมงมุมออกจากมือได้? ใครที่ไหนมันจะบินขึ้นไปถึงดวงอาทิตย์ได้? ใครจะเอี้ยวตัวหลบกระสุนขนาดนั้น?) ซึ่งก็หมายความว่า ผู้กำกับหนังเรื่องดังกล่าวได้สร้างโลกใบใหม่ขึ้นมาและสามารถใช้เทคนิคการเล่าเรื่องทำให้เราเชื่อและยอมรับมันได้

เทคนิคการเล่าเรื่อง 9 วิธี เพื่องานสร้างสื่อโฆษณาที่ดี

1. HUMOUR การสร้างอารมณ์ขัน หรือการใช้มุขตลกช่วยวิธีนี้เป็นเทคนิคที่ฮิตมากทั่วโลก
2. FANTASY การสร้างภาพที่เหนือจริง หรือใช้สิ่งที่ไม่เป็นจริงไม่มีตัวตนให้ตัวตนขึ้นมา เพื่อให้ชิ้นงานโฆษณาดูแตกต่างเกิดเป็นภาพใหม่ที่จะหยุดสายตาคณดูได้
3. SLICE OF LIFE การนำความจริงของชีวิต บางเสี้ยวของชีวิตมาเป็นการนำเสนอเรื่อง ต้องการความรู้สึกร่วมจากผู้บริโภคมาก ๆ

4. PRESENTER เป็นการเล่าเรื่องโดย ผ่านบุคคลที่เชื่อว่าจะเป็นที่ถูกอกถูกใจ ถือนำเชื่อถือมากที่สุด แล้วจะคล้อยตามเห็นด้วยหรือเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ
5. TESTIMONIAL คล้าย ๆ กับการใช้ PRESENTER แต่ต่างกันตรงที่เป็นการใช้บุคคลใดก็ได้ที่ได้พิสูจน์แล้ว.. เห็นจริง วิธีนี้ จึงเป็นลักษณะของคำยืนยันหรือความเห็นชอบกับประสิทธิภาพของสินค้าของเรา
6. DEMONSTRATION เทคนิคการเล่าเรื่องโดยการสาธิตให้เห็น หรือทดลองให้ดูให้ ผู้บริโภครู้แจ้งเห็นจริงถึงประสิทธิภาพของสินค้า
7. SPOOF วิธีการเล่าเรื่องโดยใช้การล้อเลียน อาจเป็นการล้อเลียนหนังบางเรื่องหรือการนำ CHARACTER ของบุคคลที่เป็นที่รู้จักกันดีมาเลียนแบบเพื่อให้เกิดการจดจำ
8. COMPARISON การเล่าเรื่องโดยลักษณะการเปรียบเทียบให้เห็นซึ่งส่วนใหญ่ การเปรียบเทียบก็เพื่อเหตุผล 2 ประการด้วยกันคือ
 - 8.1. เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่าง
 - 8.2. เปรียบเทียบ ให้เห็นความคล้าย
9. SIMILE การเล่าเรื่องโดยวิธีอุปมาอุปมัย หรือเป็นลักษณะเปรียบเทียบ ส่วนใหญ่จะเป็นการเอาประสิทธิภาพไปเปรียบเทียบกับสิ่งต่าง ๆ

การที่เราจะตัดสินใจเลือกวิธีใดวิธีหนึ่ง ต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก ว่าเป็นใคร มีทัศนคติอย่างไร เพื่อพิจารณาว่าเขาจะรับมูเราด้วยวิธีเล่าเรื่องแบบไหน ได้เข้าใจง่ายที่สุดในขณะเดียวกันวิธีนั้น ๆ ต้องสะท้อนประสิทธิภาพของสินค้าได้ดีที่สุดด้วยเช่นกัน

ดังนั้นการทำงานครีเอทีฟ จึงจำเป็นต้องรู้วิธีทำงานอย่างมีระบบแบบแผนและขบวนการคิดตามวัตถุประสงค์นั้นๆ อย่างน่าสนใจและแปลกใหม่ไม่เหมือนใคร และการทำงานที่ต้องควบคู่ไปกับ Copywriter ทุกชิ้นงาน เพราะทั้ง 2 สิ่งนี้ ต้องควบคู่กันไปในแต่ละชิ้นเสมอ

ที่มา : <http://www.pantown.com/board.php?id=517&area=&name=board1&topic=29&action=view>

5. แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

คำว่า “ทัศนคติ” มาจากภาษาอังกฤษ “ATTITUDE” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “APTUS” แปลว่า ความโน้มเอียงหรือเหมาะสม ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับทัศนคติไว้หลายท่าน ดังนี้

เทอร์สโตน (Thurstone อ้างใน Charles A. Kiesler, Barry E. Collins and Norman Miller, 1969) ได้กล่าวว่า ทัศนคติ เป็นผลรวมทั้งหมดของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึกอคติ ความคิด หรือความกลัวต่อบางสิ่งบางอย่าง การแสดงออกทางการพูดเป็นความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ทัศนคติเป็นระดับของความมากน้อยของความรู้สึกในด้านบวกและลบที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นอะไรก็ได้หลายอย่าง เป็นต้นว่า สิ่งของ บุคคล บทบาททางสังคม อารมณ์ ความคิด ฯลฯ ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้ ผู้รู้สึกหรือผู้ถูกกระทำทำให้รู้สึกก็จะสามารถบอกความแตกต่างเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

กอร์ดอน ดับบลิว ออลพอร์ท (Gordon W. Allport, 1967) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง สภาวะของความพร้อมทางจิต ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้จะเป็แรงที่ กำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องแล้ว

โรคิช (Rokeach อ้างใน Wilbur Schramm, 1975) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า ทัศนคติเป็นการผสมผสานหรือจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองใดลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

ฟิชเบย์ (Fishbein, 1967) ให้คำจำกัดความของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือความโน้มเอียง ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ที่จะแสดงตอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางสนับสนุนหรือไม่สนับสนุน ทัศนคติเกิดขึ้นก่อน พฤติกรรม และทัศนคติ เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของบุคคล

สุชา จันทรโธม (2524) ให้คำนิยามว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึก หรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุ สิ่งของ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ความรู้สึกหรือท่าทีนี้จะนำไปในทำนองที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้

กล่าวโดยสรุป ทัศนคติ หมายถึง ผลรวมของสภาวะทางจิตเกี่ยวกับความรู้สึก ความเห็นของบุคคล ซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์เพื่อตอบสนองสิ่งเร้าการที่จะทราบทัศนคติของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะต้องใช้วิธีแปลความหมายของความคิดหรือการแสดงออกของบุคคลนั้น ๆ ดังนั้น ทัศนคติจึงมีความสำคัญต่อความรู้สึก และพฤติกรรมของบุคคลในหลายลักษณะด้วยกัน ดังนี้

1. ความเห็นที่ตรงกันและความเหมือนกัน

ความสอดคล้องที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันของความคิดของบุคคล เช่น การที่นาย ก. ชอบนาย ข. และนาย ข. ชอบสิ่งของ ค. จะมีแนวโน้มทำให้นาย ก. ชอบสิ่งของ ค. ซึ่งส่งผลถึงความสัมพันธ์

ว่า จะมีแนวโน้มไปในทางเดียวกัน ซึ่งจะทำให้เกิดภาวะสมดุล แต่ถ้าบุคคลมีปัญหาภาวะความไม่สมดุลแล้ว บุคคลก็จะพยายามแก้ปัญหาให้อยู่ในภาวะสมดุลได้หลายทาง เช่นเปลี่ยนความคิดตัวเอง ไม่ยอมรับเพื่อนคนนั้น พยายามลืมความขัดแย้ง

2. ความเห็นที่มีความขัดแย้งกัน

แนวคิดนี้มาจากธรรมชาติกลไกของการปรับตัวของมนุษย์ ซึ่งสรุปว่ามนุษย์ไม่สามารถทนต่อสิ่งที่เปลี่ยนแปลง ความขัดแย้ง หรือไม่ลงรอยกันคือ เมื่อใดมนุษย์มีสิ่งที่ขัดแย้งกัน มนุษย์จะพยายามหาทางขจัดความขัดแย้งนั้นให้หมดไป โดยที่บุคคลนั้นมีกิจกรรม และทิศทางให้บุคคลนั้นมีปฏิริยาไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งการทำกิจกรรมนั้นจะทำให้ภาวะความไม่สบายใจ จากความขัดแย้งของความคิดลดลงได้

3. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยการปรับตัวให้เข้ากับสังคม

แนวคิดนี้เชื่อว่า ขบวนการในการปรับตัวของบุคคลนั้น เกิดจากปฏิริยาของทัศนคติของบุคคลนั้นกับสิ่งแวดล้อม และในขบวนการของการเปลี่ยนทัศนคตินี้มีขั้นตอนหรือขบวนการเกิดขึ้น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 บุคคลจะตัดสินใจและให้การวินิจฉัยข่าวสารที่เขาได้รับใหม่ โดยเอาความรู้หรือข่าวสารที่เขาเคยได้รับมามีส่วนเกี่ยวข้องกันด้วย

ขั้นตอนที่ 2 ทัศนคติจะเกิดขึ้นหลังจากการได้ทำการวินิจฉัยแล้ว หรือตัดสินใจแล้ว

องค์ประกอบของทัศนคติ

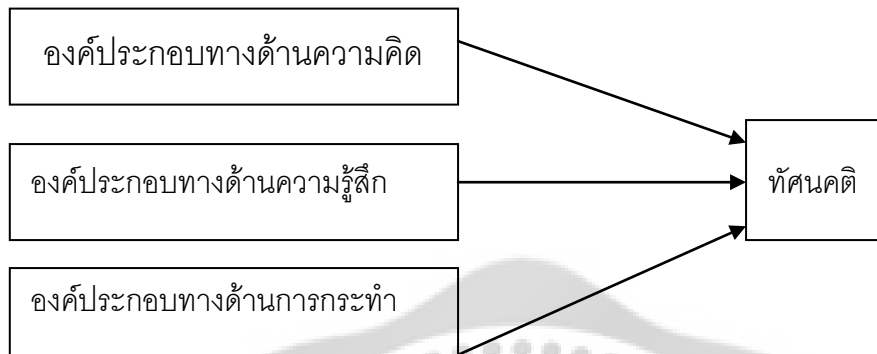
ทัศนคติประกอบด้วย

1. องค์ประกอบทางด้านความคิด (Cognitive) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น รู้ว่าการศึกษาเล่าเรียนทำให้มีความรู้และเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพในภายภาคหน้า

2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective) เป็นองค์ประกอบที่ต่อเนื่องจากองค์ประกอบที่ 1 คือเมื่อมีความรู้แล้วความรู้สึกต่อสิ่งนั้น เช่น การเห็นประโยชน์และคุณค่าของการศึกษาเล่าเรียน แสดงว่ามีความรู้สึกทางด้านบวกต่อการเรียน ก็เกิดความรู้สึกพอใจหรือสนใจที่จะเรียน แสดงว่า มีความรู้สึกทางด้านบวกต่อการเรียน ก็เกิดความรู้สึกพอใจและสนใจที่จะเรียน

3. องค์ประกอบทางการกระทำ (Psychomotor) เมื่อเกิด 2 องค์ประกอบแรก เช่น รับรู้และเข้าใจว่าการศึกษาเล่าเรียนเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ เกิดความรู้สึกพอใจและสนใจที่จะเรียน แล้วก็ทำให้เกิดความพร้อมทางการกระทำ เช่น มาเรียนสม่ำเสมอตั้งใจฟังเวลาครูสอน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และหมั่นศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

แบบจำลองแสดงองค์ประกอบของทัศนคติ

ลักษณะสำคัญของทัศนคติ

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ของแต่ละคนมิใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด
2. ทัศนคติเป็นสภาพทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อการกระทำของบุคคลเป็นอันมาก
3. ทัศนคติเป็นสภาพจิตใจที่มีความถาวรพอสมควร ทั้งนี้ เนื่องจากบุคคลแต่ละบุคคลต่างก็ได้รับประสบการณ์และผ่านการเรียนรู้มามาก อย่างไรก็ตาม ทัศนคติก็น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงได้ อันเนื่องมาจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

ประเภทของทัศนคติ

ทัศนคติอาจแบ่งออกกว้าง ๆ ได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ทัศนคติทั่วไป (General Attitude) ได้แก่ สภาพจิตใจอันกว้างขวาง ซึ่งเป็น
2. แนวคิดประจำตัวของบุคคลนั้นเป็นพฤติกรรมบุคลิกลักษณะอย่างกว้าง ๆ เช่น การมองโลกในแง่ดี การเคร่งในระเบียบประเพณี เป็นต้น
3. ทัศนคติเฉพาะอย่าง (Specific Attitude) ได้แก่ สภาพทางจิตใจที่บุคคลมีต่อวัตถุสิ่งของ บุคคลอื่น สถานการณ์ และสิ่งอื่น ๆ เป็นอย่างไร ทัศนคติในวงแคบเช่นนี้มัก
4. แสดงออกไปลักษณะที่ว่าชอบหรือไม่ชอบ ถ้าชอบหรือเห็นว่าดี ก็เรียกว่ามีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้น ถ้าไม่ชอบหรือ เห็นว่าไม่ดี ก็เรียกว่ามีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้น

แหล่งที่มาของทัศนคติ

ทัศนคตินั้นเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learning) จากแหล่งต่าง ๆ ที่สำคัญดังนี้

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experiences) เมื่อบุคคลมีประสบการณ์เฉพาะอย่างต่อสิ่งใดในทางที่ดีหรือไม่ดี จะทำให้เขาเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปตามทิศทางที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน
2. การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (Communication) การได้ติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นจะทำให้เกิดทัศนคติจากการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากผู้อื่นได้
3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) การเลียนแบบผู้อื่น ทำให้เกิดทัศนคติขึ้นได้โดยชั้นแรก เมื่อมีเหตุการณ์บางอย่าง บุคคลจะสังเกตว่า บุคคลอื่นปฏิบัติอย่างไร ชั้นต่อไปบุคคลนั้นจะแปลความหมายของการปฏิบัตินั้นในรูปของทัศนคติ
4. ความเกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institution Factors) ทัศนคติหลายอย่างของบุคคลเกิดขึ้นเนื่องจากความเกี่ยวข้องกับสถาบัน เช่น ครอบครัว โรงเรียน หรือ หน่วยงาน เป็นต้น

เมื่อพิจารณาจากแหล่งที่มาของทัศนคติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบสำคัญที่จะเป็นตัวเชื่อมโยงทำให้มนุษย์เกิดทัศนคติต่อสิ่งต่างๆ ก็คือ การติดต่อสื่อสารทั้งนี้เพราะไม่ว่าทัศนคติจะเกิดจากประสบการณ์เฉพาะอย่าง การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น สิ่งที่เป็นแบบอย่างหรือความเกี่ยวข้องกับสถาบันก็มักจะมีการติดต่อสื่อสารแทรกอยู่เสมอ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการติดต่อสื่อสารเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างมากที่มีผลทำให้บุคคลเกิดทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ ขึ้นได้

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude Change)

เฮอริเบิร์ท แคลแมน (Herbert C. Kelman, 1987) กล่าวว่า แม้คนเราจะมีทัศนคติดั้งเดิม ของตนจากประสบการณ์ หรือความคิดเห็นส่วนตัว แต่ก็สามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ โดยแบ่งกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลไว้ 3 ประการ คือ

1. การยินยอม (Compliance) จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อเขา และเพื่อมุ่งหวังให้เกิดความพึงพอใจจากบุคคลที่มีอิทธิพลนั้น การที่เขายอมทำตามสิ่งที่อยากให้เขาทำนั้น เพราะเขาคาดหวังว่าจะได้รับรางวัลหรือการยอมรับ ทัศนคติที่เกิดขึ้นจากกระบวนการยินยอมนี้ เนื่องจากการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของบุคคลในสังคมไทย และบุคคลที่ยอมรับทำตามนี้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความมากน้อยหรือความรุนแรงของรางวัลและการลงโทษ
2. การเลียนแบบ (Identification) เป็นภาวะที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้น และเป็นผลมาจากการที่เขาต้องการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรือที่พึงพอใจระหว่างตัวเขา กับบุคคลหรือกลุ่มอื่น

ความสัมพันธ์นี้อาจจะออกมาในรูปการรับเอาบทบาททั้งหมดของบุคคลหรือกลุ่มมาเป็นของตน และ หรือ เปลี่ยนบทบาทซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ เฮอริเบิร์ธ แคลแมน ยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่า เมื่อบุคคลยอมรับหรือเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการเลียนแบบแล้ว บุคคลนั้นมีแนวโน้มจะกระทำการสิ่งดังกล่าวเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่จะดำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพบางอย่างในสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ทักษะคติที่เปลี่ยนแปลงในส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความต้องการที่จะคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในสังคม

3. ความต้องการที่อยากจะเปลี่ยน (Internalization) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือกว่า เนื่องจากสิ่งนั้นตรงกับความต้องการภายในและค่านิยมของเขา พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยกระบวนการนี้จะสอดคล้องกับค่านิยมที่เขาถืออยู่เดิม ความพึงพอใจจะขึ้นอยู่กับเนื้อหารายละเอียดของพฤติกรรมนั้น ๆ

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลมี 2 ประเภท คือ

1. การเปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกัน หมายถึง ทัศนคติเดิมของบุคคลที่เป็นไปในทางบวกก็จะเพิ่มขึ้นในทางบวกด้วย แต่ถ้าทัศนคติเป็นไปในทางลบก็จะเพิ่มขึ้นในทางลบด้วย

2. การเปลี่ยนแปลงไปคนละทาง หมายถึง การเปลี่ยนทัศนคติเดิมของบุคคลไปในทางตรงกันข้าม การเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางเดียวกันจะเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่า มั่นคงกว่า คงที่กว่าทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปคนละทาง

ทัศนคติของบุคคลสามารถถูกทำให้เปลี่ยนแปลงได้หลายวิธี อาจโดยวิธีที่บุคคลได้รับข่าวสารจากบุคคลหรือสื่อต่างๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบของทัศนคติด้านความรู้ และมีแนวโน้มทำให้องค์ประกอบด้านความรู้สึกและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทัศนคติเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นตัวกำหนดการรับรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคล ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของบุคคลจึงเป็นสิ่งสำคัญทั้งในเรื่องการเกิดขึ้นของทัศนคติ ลักษณะของทัศนคติ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนในสังคมด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประวิณมัย บ่ายคล้อย (2545) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชมภาพยนตร์นอกกระแส พบว่า 1. ผู้รับสารที่มีลักษณะเป็นคอภาพยนตร์นอกกระแสนั้นมีความแตกต่างกันในด้านเพศ วัย การศึกษา และอาชีพ แต่ลักษณะเช่นนี้ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการชมภาพยนตร์นอกกระแสแต่อย่างใด 2. ผู้รับสารที่เป็นคอ

ภาพยนตร์นอกกระแส มี 2 คุณลักษณะ คือ 2.1 เป็นผู้รับสารที่ชมทั้งภาพยนตร์ในกระแสและภาพยนตร์นอกกระแส 2.2 เป็นผู้รับสารที่ชมเฉพาะภาพยนตร์นอกกระแส 3. การเป็นคอภาพยนตร์นอกกระแส ทำให้เกิดความผูกพันกับเนื้อหาประเภทนี้ จึงทำให้เกิดพฤติกรรมการติดตามสื่อมวลชนที่เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับภาพยนตร์นอกกระแส 4. การเปิดรับและติดตามสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาพยนตร์นอกกระแส เกิดจากแรงผลักดันและแรงกระตุ้นที่แตกต่างกันของผู้รับสาร 5. คอภาพยนตร์นอกกระแสมีความคาดหวัง และการใช้ประโยชน์จากภาพยนตร์นอกกระแสแตกต่างกัน ทั้งการใช้ประโยชน์เพื่อความเพลิดเพลินใจ การเข้าสังคม เพื่อการศึกษา และเพื่องานอาชีพ

บงกช เศวตามร์ (2533) ศึกษาเรื่อง การสร้างความเป็นจริงทางสังคมของภาพยนตร์ไทย กรณีตัวละครหญิงที่มีลักษณะเบี่ยงเบน ปี พ.ศ. 2528-2530 พบว่า ตัวละครมีรูปแบบการใช้ชีวิตที่แตกต่างไปจากแบบฉบับเดิม คือ มีการศึกษา อาชีพชัดเจนและหลากหลาย เป็นตัวของตัวเองในการคิดมากขึ้น

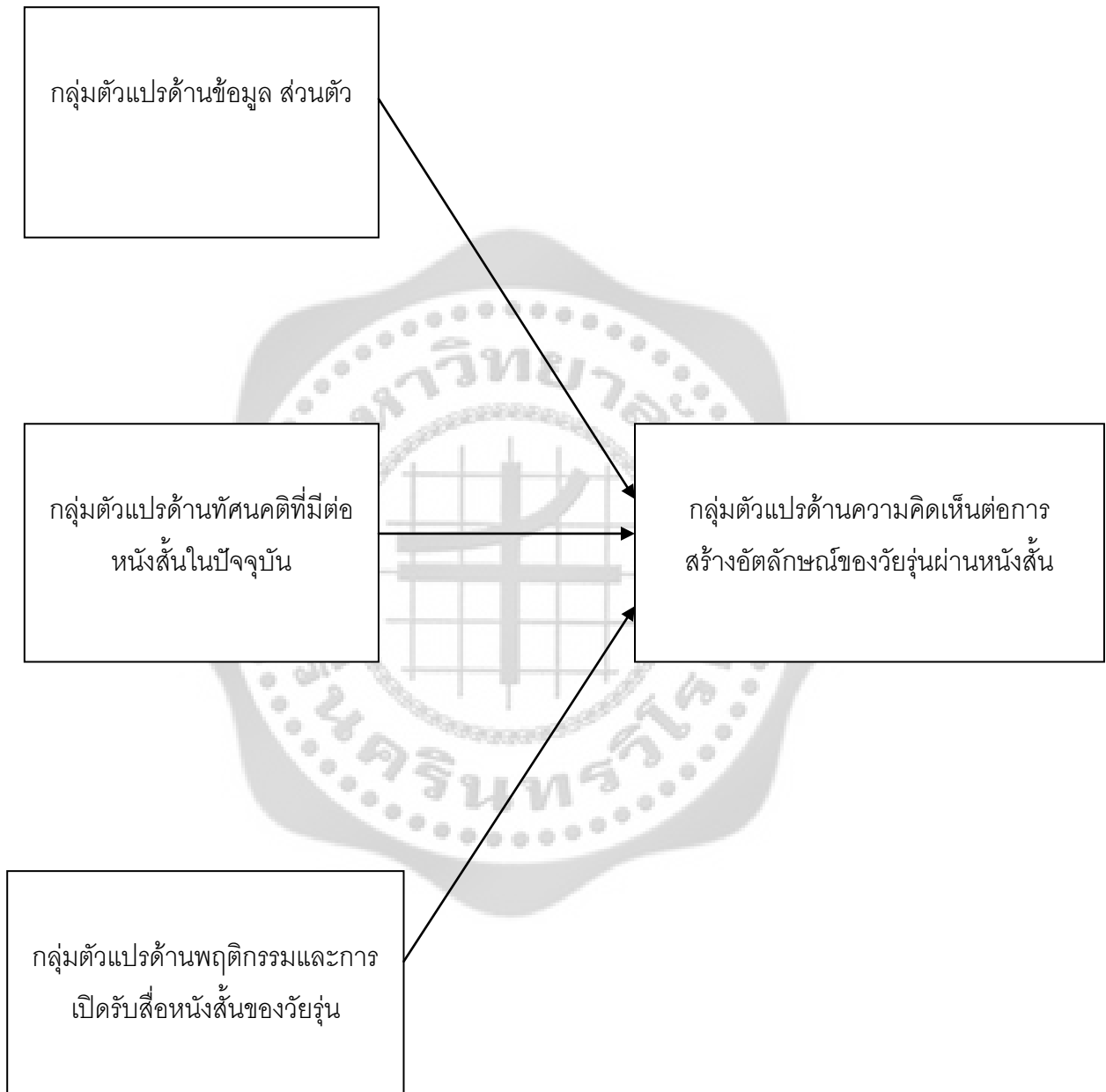
วิชุดา ปานกลาง (2539) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การถ่ายทอดความหมายเรื่อง ผี ในภาพยนตร์ไทย เรื่อง แม่เฒ่าพระโขนง พ.ศ. 2521-2532 พบว่า รูปแบบการนำเสนอเรื่องผีในภาพยนตร์ที่นำมาศึกษามีสูตรสำเร็จของภาพยนตร์ประเภทหนังผีไทยในเชิงพล็อตเรื่อง และเชิงแนวคิด

ลักขณา คมคาย (2540) ศึกษาเรื่อง การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในภาพยนตร์คัดเฉพาะเรื่อง พบว่า ภาพยนตร์คัดเฉพาะเรื่องอาศัยกรอบแนวคิดเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์การสื่อความหมาย และองค์ประกอบของภาพยนตร์ทั้ง 9 เรื่องมีลักษณะร่วมกันในด้านมุมมอง โครงสร้าง แนวคิดหลัก การสร้างตัวละคร แรงจูงใจและฉาก แต่องค์ประกอบต่างๆดังกล่าวอาจมีรายละเอียดที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับแต่ละวัฒนธรรม

นิลณี หนูพินิจ (2551) ศึกษาเรื่อง ภาพยนตร์ไทยกับการสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภาคใต้ พบว่า การเข้ารหัสความเป็นจริงเกี่ยวกับอัตลักษณ์ชุมชนภาคใต้ของภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องมีความคล้ายคลึงกัน คือ มีการประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภาคใต้แบบทวิลักษณ์ ที่นำเสนอทั้งแง่บวกและแง่ลบ และ ผู้รับสารถอดรหัสความหมายแตกต่างกัน เนื่องจากกระบวนการผลิตภาพยนตร์ที่ประกอบสร้างจากมุมมองของคนที่มีต้นทุนทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวข้างต้นมาประกอบสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่อง“การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านกระบวนการสื่อความหมายจากหนังสือ”ในครั้งนี้ โดยกรอบแนวคิดประกอบด้วย กลุ่มตัวแปรด้านข้อมูลส่วนตัว กลุ่มตัวแปรด้านทัศนคติที่มีต่อหนังสือในปัจจุบัน กลุ่มตัวแปรด้านพฤติกรรมและการเปิดรับสื่อหนังสือของวัยรุ่น และกลุ่มตัวแปรด้านความคิดเห็นต่อการสร้างอัตลักษณ์ของวัยรุ่นผ่านหนังสือ ดังกล่าว

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง“การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านกระบวนการสื่อความหมายจากหนังสือ” ผู้วิจัยได้ใช้วิทยาการแบบผสม (Mixed Methodology) เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อครอบคลุมถึงเนื้อหาในการศึกษาได้อย่างครบถ้วน โดยในส่วนแรกใช้ การวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview)กับ กลุ่มผู้สร้างหนังสือ นักรีวิว นักวิจารณ์ และผู้เผยแพร่โฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่อทราบถึงประเด็นหลักของสภาพปัจจุบันในการผลิตหนังสือ กระแสความคิดที่น่าสนใจผ่านหนังสือ กลุ่มคนที่สร้างสรรค์หนังสือตลอดจนแนวโน้มการสร้างตัวตน หรืออัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ ผ่านกระบวนการคิด การสื่อความหมายในหนังสือ เพื่อรวบรวมประเด็นความคิดหลักที่มีความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มาเพื่อเป็นข้อมูลหลักและเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative Research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมแบบเก็บข้อมูลครั้งเดียว (One-shot case study) เพื่อศึกษาแนวความคิดและความต้องการในการสื่อความหมาย เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านหนังสือ จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในประเด็นต่างๆ อีกทั้งเป็นการนำข้อมูลทางสถิติมาพิจารณาวิเคราะห์ในบริบททางสังคมไทย ในอันที่จะเป็นการผสมผสานของแนวทางการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน และลุ่มลึกในการวิเคราะห์มากยิ่งขึ้นในงานวิจัยนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรจากกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นคนรุ่นใหม่ และมีความสนใจด้านการสื่อสาร ได้แก่ กลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่มีความสนใจด้านสื่อโดยเฉพาะสื่อภาพยนตร์สั้น หรือมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตหนังสือ ได้แก่ กลุ่มผู้สร้างหนังสือ สื่อมวลชน นักวิจารณ์ ผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาในการประกวดหนังสือ และผู้เผยแพร่โฆษณาประชาสัมพันธ์ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มวัยรุ่นที่เป็นคนรุ่นใหม่ และมีความสนใจด้านการสื่อสาร ได้แก่ กลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่มีความสนใจด้านสื่อโดยเฉพาะสื่อภาพยนตร์สั้นในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และกลุ่มผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตหนังสั้น ได้แก่ กลุ่มผู้สร้างหนังสั้น สื่อมวลชน นักวิจารณ์ ผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาในการประกวดหนังสั้น และผู้เผยแพร่โฆษณาประชาสัมพันธ์ในการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 4-6 คน

การสุ่มตัวอย่าง

โดยใช้การสุ่มแบบ โดยการสุ่มแบบสะดวก (Accidental Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มวัยรุ่น อายุประมาณ 13-22 ปีที่มีความเป็นธรรมชาติของกลุ่มวัยรุ่น และมีความหลากหลายของข้อมูล ทั้งในแนวคิดของผู้ที่สนใจหรือมีความเกี่ยวข้องกับหนังสั้น และผู้ที่เป็นผู้ชม หรือบุคคลทั่วไปรวมทั้งสิ้น 400 คนและการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้กำกับและผู้สร้างสรรค์หนังสั้นจำนวน 4 -6 คน รวบรวมข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิธีกับข้อมูล แล้วจึงทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

การสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการสร้างเครื่องมือไว้ ดังนี้

- (1) จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์สื่อภาพยนตร์ และเรื่องอัตลักษณ์ของบุคคล ในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้
- (2) สัมภาษณ์คนรุ่นใหม่ ที่เคยสร้างสรรค์หนังสั้นในประเด็นสำคัญๆที่เกี่ยวข้องกับความสนใจในสื่อหนังสั้น โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้มาสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล อันได้แก่ แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้
- (3) นำแบบสอบถามไปให้ผู้รู้ หรือผู้ที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหนังสั้น ตรวจสอบภาษา แนวคำถาม เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงกับสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการวัด
- (4) นำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มนักเรียน, นิสิต, นักศึกษา ที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือก่อนนำมาปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์ แล้วจึงดำเนินการเก็บข้อมูลในสนามจริง

การตรวจสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือ

โดยการนำแบบสอบถามให้ ผู้รู้และผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการสื่อสารตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของข้อความ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยทำการแจกแบบสอบถามจำนวน 40 ชุด กับกลุ่มผู้รับสารที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากรมากที่สุด แล้วจึงนำมาคำนวณหาความน่าเชื่อถือข้อความ โดยใช้สูตรของวิธีสัมประสิทธิ์แบบอัลฟา (Alpha-Coefficient) ของ Cornbach's Alpha โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเมื่อแทนค่าสัญลักษณ์ต่างๆ และคำนวณผลตามสูตรแล้ว ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาอยู่ที่ 0.89 ซึ่งสามารถยอมรับได้ว่า แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือได้

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. กลุ่มตัวแปรด้านข้อมูลส่วนตัว
2. กลุ่มตัวแปรด้านทัศนคติที่มีต่อหนังสือในปัจุบัน
3. กลุ่มตัวแปรด้านพฤติกรรมและการเปิดรับสื่อหนังสือของวัยรุ่น
4. กลุ่มตัวแปรด้านความคิดเห็นต่อการสร้างอัตลักษณ์ของวัยรุ่นผ่านหนังสือ

เกณฑ์ในการวัด

จากมาตรวัดตัวแปรแบบไลเคิร์ตสเกล ในกลุ่มตัวแปรด้านทัศนคติ และความคิดเห็นในประเด็นต่างๆของแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาค่าไว้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.23 - 5.00	กำหนดเกณฑ์	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.43 - 4.22	กำหนดเกณฑ์	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.62 - 3.42	กำหนดเกณฑ์	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.81 - 2.61	กำหนดเกณฑ์	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.80	กำหนดเกณฑ์	น้อยที่สุด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่มีความสนใจด้านสื่อโดยเฉพาะสื่อภาพยนตร์สั้น โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 400 คน ทั้งส่วนที่เป็นคำถามปลายเปิดและปลายปิด

(2) ดำเนินกรรมวิธีกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่มีความสมบูรณ์ของการตอบมาทำการวิเคราะห์เป็นจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

(3) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับ กลุ่มผู้สร้างหนังสั้นสื่อมวลชน นักวิจารณ์ ผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาในการประกวดหนังสั้น และผู้เผยแพร่โฆษณาประชาสัมพันธ์ เป็นต้น โดยคำถามจะเป็นแนวทางเดียวกันกับแบบสอบถามจำนวน 4-6 คน หรือจนข้อมูลอิ่มตัวในประเด็นนั้นๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาคุณลักษณะของตัวแปรแต่ละตัว ในสถานะของ จำนวนความถี่ (Frequencies) เปอร์เซ็นต์ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

(2) ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ Correlation โดยกำหนดค่า นัยสำคัญ (Significant) 0.05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านกระบวนการสื่อความหมายจากหนังสือ” ผู้วิจัยได้ใช้วิทยาการแบบผสม(Mixed Methodology)เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อครอบคลุมถึงเนื้อหาในการศึกษาได้อย่างครบถ้วน โดยในส่วนแรกใช้ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative Research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือหลักในการรวบรวมข้อมูล เพื่อสำรวจกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นคนรุ่นใหม่ และมีความสนใจด้านการสื่อสาร ได้แก่ กลุ่มนักเรียน นิสิตนักศึกษา ที่มีความสนใจด้านสื่อโดยเฉพาะสื่อภาพยนตร์สั้นในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และกลุ่มผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตหนังสือ ได้แก่ กลุ่มผู้สร้างหนังสือ สื่อมวลชน นักวิจารณ์ ผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาในการประกวดหนังสือ และผู้เผยแพร่โฆษณาประชาสัมพันธ์ในการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 4-6 คน จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ นำเสนอไว้ในบทที่ 4 และการวิจัยในเชิงคุณภาพได้นำเสนอไว้ในบทที่ 5 ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

กลุ่มวัยรุ่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์หนังสือ

1. ข้อมูลเชิงพรรณนา
2. ข้อมูลเชิงอนุมาน (ในการทดสอบสมมติฐาน)

กลุ่มวัยรุ่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์หนังสือ

1. ข้อมูลเชิงพรรณนา

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลส่วนตัว

ตัวแปร	ร้อยละ
เพศ	
ชาย	45.0
หญิง	55.0
อายุ	
13– 15 ปี	0.2
16– 18 ปี	23.5
19– 21 ปี	59.0
22– 23 ปี	17.2
การศึกษา	
กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	0.2
กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	8.8
กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี	90.0
อื่นๆ (โปรดระบุ) _____	1.0
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ได้รับ	
ต่ำกว่า 5,000 บาท	41.8
5,000– 10,000 บาท	51.0
มากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป	7.2

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 19-21 ปี ในจำนวนมากที่สุด เนื่องจากเป็นกลุ่มนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีศึกษาที่พอจะมีเวลาว่าง

จากการเรียน มีอุปกรณ์การสร้างหนังสือแบบพื้นฐานได้และเป็นวัยที่ต้องการพื้นที่ในการแสดงออกถึงความ
 คิดเห็นของตนเองสูง โดยส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ 5,000- 10,000 บาทในจำนวนมากที่สุด

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลทัศนคติที่มีต่อหนังสือในปัจจุบัน (ข้อมูลแบบต่อเนื่อง)

ประเด็น	ระดับทัศนคติ					ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	เกณฑ์
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ทัศนคติที่มีต่อหนังสือในปัจจุบัน(ภาพรวม)						3.83	0.457	มาก
1.หนังสือเป็นสื่อสร้างสรรค์ของกลุ่มวัยรุ่น	90 (22.5)	215 (53.8)	87 (21.8)	8 (2.0)	0 (0.0)	3.97	0.723	มาก
2. หนังสือเป็นช่องทางแสดงออกถึงความคิดของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน	99 (24.8)	227 (56.8)	72 (18.0)	2 (0.5)	0 (0.0)	4.06	0.667	มาก
3.หนังสือเป็นการสื่อความหมายอย่างง่ายของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน	77 (19.2)	166 (41.5)	140 (35.0)	7 (1.8)	10 (2.5)	3.73	0.876	มาก
4. หนังสือเป็นสื่อที่มีกระบวนการผลิตอย่างง่ายและสร้างได้เองของกลุ่มวัยรุ่น	97 (24.2)	191 (47.8)	104 (26.0)	8 (2.0)	0 (0.0)	3.94	0.762	มาก
5. หนังสือเป็นสื่อกระแสนิยมของวัยรุ่น	59 (14.8)	195 (48.8)	136 (34.0)	10 (2.5)	0 (0.0)	3.76	0.728	มาก

6.หนังสือเป็นช่องทางการแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน	64 (16.0)	198 (49.5)	117 (29.2)	16 (4.0)	5 (1.2)	3.75	0.815	มาก
7.หนังสือเป็นสื่อที่เสนอแนวคิดเชิงวิเคราะห์	55 (13.8)	151 (37.8)	165 (41.2)	24 (6.0)	5 (1.2)	3.57	0.847	มาก
8.หนังสือเป็นสื่อที่สร้างกระแสดความคิดในกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบันได้	59 (14.8)	225 (56.2)	102 (25.5)	14 (3.5)	0 (0.0)	3.82	0.716	มาก
9.หนังสือเป็นการสร้างกลุ่มสมาชิกที่มีมุมมองต่อสังคมแสดงเหมือนกันได้	70 (17.5)	202 (50.5)	117 (29.2)	11 (2.8)	0 (0.0)	3.83	0.741	มาก
10.หนังสือเป็นสื่อทางเลือกของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน	88 (22.0)	191 (47.8)	106 (26.5)	15 (3.8)	0 (0.0)	3.88	0.789	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่มีต่อหนังสือในปัจจุบันว่า เป็นสื่อสร้างสรรค์ของกลุ่มวัยรุ่น, เป็นช่องทางแสดงออกถึงความคิดของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน, เป็นการสื่อความหมายอย่างง่ายของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน, เป็นสื่อที่มีกระบวนการผลิตอย่างง่ายและสร้างได้เองของกลุ่มวัยรุ่น, เป็นสื่อกระแสนิยมของวัยรุ่น, เป็นช่องทางการแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน, เป็นสื่อที่สร้างกระแสดความคิดในกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบันได้, เป็นการสร้างกลุ่มสมาชิกที่มี

มุมมองต่อสังคมแสดงเหมือนกันได้ และเป็นสื่อทางเลือกของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบันในระดับมากเป็นจำนวนสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ การเป็นสื่อที่เสนอแนวคิดเชิงวิเคราะห์ในระดับปานกลาง

ข้อมูลเชิงพรรณนา (ข้อมูลแบบต่อเนื่อง) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อหนังสือในปัจจุบันในภาพรวมในระดับมาก ($x = 3.83$, $SD = 0.457$) โดยจำแนกในแต่ละประเด็นระดับมากได้แก่ เป็นช่องทางแสดงออกถึงความคิดของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน ($x = 4.06$, $SD = 0.667$), เป็นสื่อสร้างสรรค์ของกลุ่มวัยรุ่น ($x = 3.97$, $SD = 0.723$), เป็นสื่อที่มีกระบวนการผลิตอย่างง่ายและสร้างได้เองของกลุ่มวัยรุ่น ($x = 3.94$, $SD = 0.762$), เป็นสื่อทางเลือกของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน ($x = 3.88$, $SD = 0.789$), เป็นการสร้างกลุ่มสมาชิกที่มีมุมมองต่อสังคมแสดงเหมือนกันได้ ($x = 3.83$, $SD = 0.741$), เป็นสื่อที่สร้างกระแสดความคิดในกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบันได้ ($x = 3.82$, $SD = 0.716$), เป็นสื่อกระแสนิยมของวัยรุ่น ($x = 3.76$, $SD = 0.728$), เป็นช่องทางการแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน ($x = 3.75$, $SD = 0.815$), เป็นการสื่อความหมายอย่างง่ายของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน ($x = 3.73$, $SD = 0.876$) ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ การเป็นสื่อที่เสนอแนวคิดเชิงวิเคราะห์ในระดับปานกลาง ($x = 3.57$, $SD = 0.847$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงพฤติกรรมและการเปิดรับสื่อหนังสือ

ตัวแปร	ร้อยละ
1. เคยผลิตหนังสือ	
เคย	52.2
ไม่เคย	47.8
2. เคยชมหนังสือ	
เคย	93.0
ไม่เคย	7.0
3. ความถี่ (โดยเฉลี่ย) ในการชมหนังสือ	
ทุกอาทิตย์	13.8
ทุกเดือน	34.4
ทุก 3 เดือน	26.4
ทุกปี	25.4
4. ลักษณะในการเลือกดูหนังสือ	
ดูทุกเรื่องที่มีโอกาส	38.2
ดูเฉพาะเรื่องที่ชื่นชอบ หรือ สนใจ	35.1

ตัวแปร	ร้อยละ
ดูเป็นบางเรื่อง	19.2
ดูตามกระแสนิยมของวัยรุ่น	7.5
5.เหตุผลในการเลือกชมหนังสั้น	
ชอบแนวคิดของเรื่อง	18.2
ชอบเพราะผลิตได้ง่าย	5.3
ชอบการนำเสนอ	14.6
ชอบเพราะเป็นสื่อทางเลือกของวัยรุ่น	5.8
ชอบการสื่อความหมาย	16.1
ชอบเพราะเป็นความคิดของวัยรุ่น	7.9
ชอบความตรงประเด็นของเรื่อง	7.5
ชอบเพราะเป็นกระแสวัยรุ่น	3.5
ชอบการสร้างสรรค์	17.4
ชอบเพราะนำไปสนทนาในกลุ่มได้	3.3
6.หนังสั้นส่วนใหญ่นำเสนอมุมมองแนวคิด	
มุมมองเชิงบวก (การสร้างสรรค์)	32.5
มุมมองเชิงลบ (การสะท้อนปัญหาสังคม)	67.4
7.ประเภทของหนังสั้นที่โดยผลิต/เคยชม	
เรื่องเกี่ยวกับครอบครัว	15.2
เรื่องเกี่ยวกับความรัก	17.6
เรื่องเกี่ยวกับยาเสพติด	12.8
เรื่องเกี่ยวกับการเมือง	5.8
เรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ	4.4
เรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	9.0
เรื่องเกี่ยวกับมุมมองชีวิต	16.7
เรื่องเกี่ยวกับปัญหาสังคม	16.6
อื่นๆ (โปรดระบุ)_____	1.6

จากตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมและการเปิดรับสื่อหนังสือ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกินกว่าครึ่ง เคยผลิตหนังสือตัวเอง และส่วนใหญ่เคยชมหนังสือ ในจำนวนมากเช่นเดียวกัน อีกทั้งมีการชมหนังสือ(โดยเฉลี่ย)ทุกเดือนในจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือชมทุกๆ 3 เดือน ส่วนใหญ่มีลักษณะการเลือกดูหนังสือโดยดูทุกเรื่องที่มีโอกาสในจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือดูเฉพาะเรื่องที่ชื่นชอบ หรือ สนใจ โดยเหตุผลในการการชมหรือเคยผลิตหนังสือ เพราะชอบแนวคิดของเรื่องมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ชอบการสร้างสรรค์ การสื่อความหมาย การนำเสนอ ถัดมาได้แก่ เป็นความคิดของวัยรุ่น ความตรงประเด็นของเรื่อง เป็นสื่อทางเลือกของวัยรุ่น ผลิตได้ง่าย เป็นกระแสวัยรุ่น และนำไปสนทนาในกลุ่มได้ ตามลำดับ โดยเห็นว่าหนังสือในปัจจุบันส่วนใหญ่นำเสนอมุมมองแนวคิดเชิงลบ (การสะท้อนปัญหาสังคม) มากกว่ามุมมองเชิงบวก (การสร้างสรรค์) ซึ่งประเภทของหนังสือที่เคยผลิต /เคยชมเป็น เรื่องเกี่ยวกับความรักมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับมุมมองชีวิต เรื่องเกี่ยวกับปัญหาสังคม เรื่องเกี่ยวกับครอบครัวและเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น ถัดมาได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เรื่องเกี่ยวกับการเมือง เรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจและเรื่องอื่นๆ ตามลำดับ ในประเด็นการสื่อความหมายในหนังสือ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับมากในทุกประเด็น ได้แก่ ให้รับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมแง่มุมต่างๆ สะท้อนมุมมองปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ให้เข้าใจและยอมรับในตนเอง ให้เข้าใจและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ส่งเสริมให้คิดเชิงสร้างสรรค์ ให้คิดเชิงวิเคราะห์ต่อเรื่องราวต่างๆ ให้กล้านำเสนอความคิด กล้าแสดงออกอย่างถูกต้องและเหมาะสม ให้รู้จักความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม นำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆอย่างเป็นขั้นตอนในจำนวนมากที่สุด

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลพฤติกรรมและการเปิดรับสื่อหนังสือ (ข้อมูลแบบต่อเนื่อง)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	เกนท์
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
เคยผลิตหนังสือ						1.52	0.621	
เคยชมหนังสือ						1.13	0.554	

ความคิดเห็นต่อลักษณะ การสื่อความหมายใน หนังสือ(ภาพรวม)						3.51	0.425	มาก
1.ให้รับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้น ในสังคมแง่มุมต่างๆ	94 (23.5)	227 (56.8)	59 (14.8)	3 (0.8)	17 (4.2)	3.91	1.037	มาก
2.สะท้อนมุมมองปัญหาที่ เกิดขึ้นในสังคม	96 (23.9)	241 (60.2)	31 (7.8)	15 (3.9)	17 (4.2)	3.95	1.012	มาก
3.ให้เข้าใจและยอมรับใน ตนเอง	46 (11.4)	171 (42.8)	154 (38.6)	12 (3.0)	17 (4.2)	3.53	0.914	มาก
4.ให้เข้าใจและยอมรับความ คิดเห็นของผู้อื่น	64 (15.9)	181 (45.5)	132 (33.0)	6 (1.5)	17 (4.2)	3.66	0.958	มาก
5.ส่งเสริมให้คิดเชิง สร้างสรรค์	116 (28.9)	203 (50.8)	62 (15.4)	5 (1.3)	14 (3.5)	3.97	1.031	มาก
6.ให้คิดเชิงวิเคราะห์ต่อ เรื่องราวต่างๆ	69 (17.3)	210 (52.7)	104 (26.0)	16 (4.0)	0 (0.0)	3.83	0.753	มาก

7.ให้กล้านำเสนอความคิด กล้าแสดงออกอย่างถูกต้อง และเหมาะสม	131 (32.8)	181 (45.3)	85 (21.2)	3 (0.6)	0 (0.0)	4.10	0.746	มาก
8.ให้รู้จักความรับผิดชอบต่อ ตนเองและสังคม	62 (15.4)	163 (40.8)	162 (40.5)	13 (3.2)	0 (0.0)	3.68	0.769	มาก
9.นำเสนอแนวทางในการ แก้ไขปัญหาต่างๆอย่างเป็น ขั้นตอน	48 (11.9)	172 (43.1)	150 (37.6)	26 (6.4)	4 (1.0)	3.59	0.818	มาก
10.อื่นๆ (โปรด ระบุ)_____	4 (0.9)	9 (2.3)	8 (2.0)	379 (94.8)	0 (0.0)	0.20	0.853	น้อยที่สุด

จากตารางที่ 4 ข้อมูลเชิงพรรณนา (ข้อมูลแบบต่อเนื่อง) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเคยผลิต หรือเคยชม
หนังสือมาแล้วประมาณ 1-2 เรื่อง และมีความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือในภาพรวมในระดับมาก
($x = 3.51$, $SD = 0.425$) โดยจำแนกตามประเด็นความคิดเห็นต่างๆ ได้แก่ กล้านำเสนอความคิด กล้า
แสดงออกอย่างถูกต้องและเหมาะสม($x = 4.10$, $SD = 0.746$) ส่งเสริมให้คิดเชิงสร้างสรรค์($x = 3.97$, $SD =$
 1.031) สะท้อนมุมมองปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม($x = 3.95$, $SD = 1.012$) ให้รับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคม
แง่มุมต่างๆ($x = 3.91$, $SD = 1.037$) ให้คิดเชิงวิเคราะห์ต่อเรื่องราวต่างๆ($x = 3.83$, $SD = 0.753$) ให้รู้จัก
ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม($x = 3.68$, $SD = 0.769$) ให้เข้าใจและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น($x =$
 3.66 , $SD = 0.958$) นำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆอย่างเป็นขั้นตอน ($x = 3.59$, $SD = 0.818$)
ให้เข้าใจและยอมรับในตนเอง($x = 3.53$, $SD = 0.914$) ในระดับมากที่สุดตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	เกณฑ์
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ(ภาพรวม)						3.92	0.470	มาก
1.เป็นคนกล้าแสดงออก	112 (28.2)	210 (52.8)	76 (19.0)	2 (0.5)	1 (0.2)	4.08	0.708	มาก
2.กล้าเสนอความคิดเห็น	152 (38.0)	211 (52.0)	36 (9.0)	1 (0.5)	0 (0.0)	4.27	0.662	มากที่สุด
3.มีความคิดสร้างสรรค์	156 (39.0)	197 (49.2)	43 (10.8)	4 (1.0)	0 (0.0)	4.26	0.685	มากที่สุด
4.มีมุมมองทางการคิดที่หลากหลาย	137 (34.2)	193 (48.2)	63 (15.8)	7 (1.8)	0 (0.0)	4.15	0.741	มาก
5.มีความเข้าใจในปัญหาอย่างถ่องแท้	40 (10.0)	166 (41.5)	157 (39.2)	24 (6.0)	13 (3.3)	3.47	0.957	มาก
6.มีความเข้าใจ และยอมรับในตนเอง	53 (13.4)	205 (51.2)	135 (33.7)	7 (1.8)	0 (0.0)	3.76	0.698	มาก

7.มีการยอมรับความคิดเห็น ของผู้อื่น	72 (18.0)	191 (47.8)	129 (32.2)	8 (2.0)	0 (0.0)	3.82	0.742	มาก
8.มีการคิดเชิงวิเคราะห์	68 (17.0)	202 (50.5)	111 (27.8)	19 (4.8)	0 (0.0)	3.80	0.773	มาก
9.มีการคิดและการทำงาน อย่างเป็นระบบ	78 (19.5)	198 (49.5)	107 (26.8)	16 (4.0)	1 (0.2)	3.84	0.788	มาก
10.กล้าวิพากษ์วิจารณ์ สังคม	104 (26.0)	207 (51.8)	74 (18.5)	13 (3.2)	2 (0.5)	4.00	0.788	มาก
11.มีความรับผิดชอบ	77 (19.2)	176 (44.0)	135 (33.8)	10 (2.5)	2 (0.5)	3.79	0.795	มาก
12.มีการคิดแก้ไขปัญหา อย่างเหมาะสม	66 (16.5)	190 (47.5)	125 (31.2)	14 (3.5)	5 (1.2)	3.74	0.816	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่ถูกสร้างขึ้นผ่านหนังสือในระดับมาก ได้แก่ การเป็นคนกล้าแสดงออก กล้าเสนอความคิดเห็น มีความคิดสร้างสรรค์ มีมุมมองทางการคิดที่หลากหลาย มีความเข้าใจในปัญหาอย่างถ่องแท้ มีความเข้าใจ และยอมรับในตนเอง มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีการคิดเชิงวิเคราะห์ มีการคิดและการทำงานอย่างเป็นระบบ กล้าวิพากษ์วิจารณ์สังคม มีความรับผิดชอบ มีการคิดแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม

ข้อมูลเชิงพรรณนา (ข้อมูลแบบต่อเนื่อง) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือภาพรวมในระดับมาก ($x = 3.92$, $SD = 0.470$) โดยจำแนกตามประเด็นต่างๆ ได้แก่ กล้าเสนอความคิดเห็น ($x = 4.27$, $SD = 0.662$) มีความคิดสร้างสรรค์ ($x = 4.26$, $SD = 0.685$) ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีมุมมองทางการคิดที่หลากหลาย ($x = 4.15$, $SD = 0.741$) เป็นคนกล้าแสดงออก ($x = 4.08$, $SD = 0.708$) กล้าวิพากษ์วิจารณ์สังคม ($x = 4.00$, $SD = 0.788$) มีการคิดและการทำงานอย่างเป็นระบบ ($x = 3.84$, $SD = 0.788$) มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ($x = 3.82$, $SD = 0.742$) มีการคิดเชิงวิเคราะห์ ($x = 3.80$, $SD = 0.773$) มีความรับผิดชอบ ($x = 3.79$, $SD = 0.795$) มีความเข้าใจ และยอมรับในตนเอง ($x = 3.76$, $SD = 0.698$) มีความเข้าใจในปัญหาอย่างถ่องแท้ ($x = 3.47$, $SD = 0.957$) มีการคิดแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม ($x = 3.74$, $SD = 0.816$) ในระดับมากตามลำดับ

2. ข้อมูลเชิงอนุมาน (การทดสอบสมมติฐาน)

2.1 การทดสอบความสัมพันธ์ของทัศนคติที่มีต่อหนังสือ กับ ความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ

ตารางที่ 6 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของทัศนคติที่มีต่อหนังสือ กับ ความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)		
ความสัมพันธ์	ทัศนคติที่มีต่อหนังสือ (ในภาพรวม)	P-Value
ความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ (ในภาพรวม)	0.649	0.000

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

สมมติฐานทางสถิติ

Ho : $\rho = 0$

H1 : $\rho \neq 0$

ρ = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อหนังสือ (ในภาพรวม) กับความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ (ในภาพรวม)

จากตารางที่ 6 ในการทดสอบสมมติฐานที่ว่าทัศนคติที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = 0.649 และค่า P-Value = 0.000 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งสรุปได้ว่า ปฏิเสธ Ho นั่นคือทัศนคติที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 การทดสอบความสัมพันธ์ของทัศนคติที่มีต่อหนังสือ กับ ความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ

ตารางที่ 7 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของทัศนคติที่มีต่อหนังสือ กับ ความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)		
ความสัมพันธ์	ทัศนคติที่มีต่อหนังสือ (ในภาพรวม)	P-Value
ความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ(ในภาพรวม)	0.606	0.000

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

สมมติฐานทางสถิติ

Ho : $\rho = 0$

H1 : $\rho \neq 0$

ρ = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อหนังสือ (ในภาพรวม)กับความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ (ในภาพรวม)

จากตารางที่ 7 ในการทดสอบสมมติฐานที่ว่าทัศนคติที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = 0.606 และค่า P-Value = 0.000 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งสรุปได้ว่า ปฏิเสธ Ho นั่นคือทัศนคติที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 การทดสอบความสัมพันธ์ของความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ กับ ความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ

ตารางที่ 8 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของการสื่อความหมายในหนังสือ กับ ความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)		
ความสัมพันธ์	การสื่อความหมายในหนังสือ (ในภาพรวม)	P-Value
ความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของ กลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่าน หนังสือ (ในภาพรวม)	0.713	0.000

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

สมมติฐานทางสถิติ

Ho : $\rho = 0$

H1 : $\rho \neq 0$

ρ = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ (ในภาพรวม) กับความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ (ในภาพรวม)

จากตารางที่ 8 ในการทดสอบสมมติฐานความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = 0.713 และค่า P-Value = 0.000 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งสรุปได้ว่า ปฏิเสธ Ho นั้น

คือความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่
สร้างขึ้นผ่านหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านกระบวนการสื่อความหมายจากหนังสือ” ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้สร้างหนังสือ สื่อมวลชน นักวิจารณ์ และผู้เผยแพร่โฆษณาประชาสัมพันธ์ ได้ทำการสรุปและวิเคราะห์ผลข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการจำแนกตามประเด็นสำคัญในการสื่อความหมายผ่านหนังสือ นำเสนอดังนี้

1. ผลการสรุปข้อมูลจำแนกตามประเด็นสำคัญในแต่ละกลุ่ม ได้แก่
 - กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้สร้างหนังสือ สื่อมวลชน นักวิจารณ์
 - กลุ่มที่ 2 กลุ่มนิสิต นักศึกษาที่สนใจหนังสือ
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวม จำแนกตามประเด็นสำคัญ ได้แก่
 - ประเด็นกระแสดความนิยมผลิตหนังสือของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน
 - ประเด็นความคิด มุมมอง ที่นิยมนำเสนอผ่านหนังสือ
 - ประเด็นการแสดงความเป็นตัวตนของวัยรุ่นผ่านหนังสือ
 - ประเด็นความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างหนังสือของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน

1. ผลการสรุปข้อมูลจำแนกตามประเด็นสำคัญในแต่ละกลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้สร้างหนังสือ สื่อมวลชน นักวิจารณ์

- ประเด็นกระแสดความนิยมผลิตหนังสือของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน

ปัจจุบันการสร้างหนังสือ นอกจากจะเป็นสื่อประเภทหนึ่งยังเป็นกระแสที่นิยมกันมากในกลุ่มวัยรุ่น อาจเป็นเพราะเครื่องมือในการผลิตหนังสือ สะดวกต่อการสร้างหนังสือได้ประกอบกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ทั้งด้านการติดต่อ การลงเสียง การใช้เทคนิคในการสร้างภาพเสมือน ที่สามารถทำได้ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่ง่ายต่อการเรียนรู้ และสร้างงาน และเป็นแนวโน้มของการสร้างชิ้นงานที่เป็น

ของตนเองได้ด้วยต้นทุนที่ไม่สูงมาก และที่สำคัญที่สุดคือ การมีช่องทางในการเผยแพร่ที่ง่าย อาทิ การอัปโหลดทางอินเทอร์เน็ต ตามเว็บไซต์ต่างๆที่สามารถแบ่งปันข้อมูลในกลุ่มสมาชิก หรือบุคคลทั่วไปได้ง่ายและไม่จำกัด ทั้งในและนอกประเทศ ทำให้เกิดกลุ่มคนที่มีความชอบเหมือนกัน สนใจในการสร้างหนังเหมือนกัน ที่จะสามารถนำความคิด หรือ ผลงานมาพูดคุย สนทนากันในกลุ่มได้ จนเกิดเป็น กลุ่มเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ที่สนใจสื่อหนังสั้นขึ้น

กลุ่มเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ เป็นกลุ่มคนที่กำลังเพิ่มจำนวนมากขึ้นในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่มีความรู้ ความสามารถในด้านเทคโนโลยี จึงเป็นแรงเสริมที่ดี ที่ส่งเสริมให้กระแสนการสร้างสรรค์หนังสั้นของกลุ่มวัยรุ่นเกิดขึ้นได้ไม่ยาก ไม่จำเป็นต้องผ่านกระบวนการผลิตที่ซับซ้อน หรือใช้เครื่องมือที่ยาก ใช้ต้นทุนการผลิตที่สูงอย่างเช่นที่ผ่านมา อีกทั้งช่องทางในการเผยแพร่ก็เอื้ออำนวย และเป็นเวทีบนพื้นที่สาธารณะในการแสดงผลงานของคนรุ่นใหม่ให้กับกลุ่มคนที่สนใจร่วมกัน รวมถึงบุคคลทั่วไปที่สนใจผลงานอีกด้วย ตัวอย่างจากบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“ ถ้าสมมติว่า มันเป็นแพชั่น สักวันหนึ่งมันก็จะดับไป ถ้าใครได้สัมผัสหนังสั้นนักเรียน ที่ทุนต่ำๆ ถ้าได้ลองก็จะรู้ว่าเป็นเทรนหรือเปล่า ถ้าลองทำแล้วไม่ชอบก็จะรู้เอง”

“ ดูแนวหนึ่ง ก็อาจเป็นแพชั่น เป็นเทรน แต่ผมเชื่อว่า เทรน ชักพักมันก็หายไป เหมือนกับคำบางคำในสังคมที่มันเกิดขึ้นมา พอวันหนึ่งมันเลิกลื้ม มันก็หายไป เด็กๆที่เริ่มทำก็มีเยอะ แต่คนที่ทำเรื่องแรกแล้วมีเรื่องที่สอง ที่สามแล้วก็เข้าไปอยู่ในวงการก็มีน้อย ซึ่งที่เห็นก็จะเห็นแต่หน้าเดิมๆ”

(เปรมปพัทธ ผลิตผลการพิมพ์,บทสัมภาษณ์ 21 มี.ค. 53)

“ คนมักจะมองว่า มันเป็นกระแส ซึ่งเราไม่ได้สนใจว่ามันดี หรือ ไม่ดี หมายถึงว่าถ้าเป็นกระแส มันก็ดี ให้คนออกมาผลิตกันเยอะๆ เราเชื่อไม่ว่าอะไร ที่มีจำนวนเยอะๆ เราก็จะเห็นเองว่าอะไรที่มันใช่ อะไรที่มันไม่ใช่”

“ เป็นเรื่องตลกนะ เมื่อ 10 ปีที่แล้วมี 30 เรื่อง แต่ตอนนี้มัน 500กว่าเรื่อง หมายความว่า มันดีที่มีคนมาทำหนังสั้นกันเยอะๆขณะเดียวกัน เวลาจะพิสูจน์ตัวมันเองนั่นแหละ เมื่อ 10 ปีที่แล้วหรือจนกระทั่งบัดนี้ มีผู้กำกับอาจมีรวมๆกันแล้วพันกว่าคน แต่ว่าคนที่มันจะอยู่รอดจริงๆมี

ประมาณ นับไปหะจะไม่เกิน 20 คน อย่างมากก็ 10-15 คนที่ยังคงทำอยู่เวลานี้ละ บางคน กลายเป็นผู้กำกับหนังใหญ่ไปแล้ว ซึ่งเราเชื่อว่าเวลาจะเป็นเครื่องพิสูจน์ “

(ัญสก พันสิทธิวรกุล,บทสัมภาษณ์ 21 มี.ค. 53)

“ ทุกวันนี้ เด็กก็เริ่มทำหนังสั้นกันมากขึ้น อาจเป็นเพราะมันทำง่ายขึ้น การตัดต่อก็ง่าย อุปกรณ์ราคาไม่แพง “

“ การทำหนังก็เหมือนกับเด็กอายุ 19 เล่นกีตาร์อยู่ที่บ้าน แต่เค้าไม่คิดว่าเค้าจะกลายเป็นมือ อาชีพออย่าง โมเดิ้ลต๊อก มันไม่สำคัญว่า สิ่งที่เค้าเล่นมันดีหรือไม่ดี แต่มันจุดประกายอย่าง หนึ่ง ซึ่งทำให้คุณรู้ว่า คุณสนใจศิลปะแขนงนี้จริงหรือเปล่า คุณอยากทำต่อไปจริงรึเปล่า เหมือนเป็นการค้นหาตัวเอง”

(อาทิตย์ อัสสรรัตน์,บทสัมภาษณ์ 21 มี.ค. 53)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นการแสดงให้เห็นถึงกระแสมโนมที่มีต่อสื่อหนังสั้น ของกลุ่มคน รุ่นใหม่ได้เป็นอย่างดี ซึ่งกระแสมโนมดังกล่าวประกอบกับความทันสมัยในเทคโนโลยีที่สะดวก และง่ายต่อการผลิตหนังสั้น ทั้งยังลงทุนต่ำ ส่งผลให้มโนมในหนังสั้น มีการแพร่หลายได้อย่าง รวดเร็วและมีจำนวนผู้สนใจมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้จึงเป็นข้อสันนิษฐานได้ว่า ปัจจัยด้านกระแสมโนม ในตัวของสื่อประเภท “หนังสั้น” นั้น ส่งผลให้กลุ่มวัยรุ่นที่เป็นคนรุ่นใหม่หันมาสนใจในการนำมา เป็นช่องทางในการนำเสนอแนวคิดของตนได้เป็นอย่างดี

- ประเด็นความคิด มุมมอง ที่นิยมนำเสนอผ่านหนังสั้น

หนังสั้นที่ผลิตขึ้นโดยกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องใกล้ตัว เป็นมุมมอง ความคิดที่ใกล้ตัว อยู่ในชีวิตประจำวัน หรือเป็นเรื่องที่มีความรู้สึกต่อเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม อาทิ ความรัก มิตรภาพของเพื่อน เป็นต้น ซึ่งแนวคิด มุมมองในการนำเสนอส่วนใหญ่ล้วนก่อเกิดจาก ความคิดเห็นส่วนบุคคล ที่มีต่อตนเอง สังคมและสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นรอบๆตัว ตัวอย่างจากบท สัมภาษณ์ ดังนี้

“ปัจจุบันประเด็นที่น่าเสนอผ่านหนังสือ เริ่มมีความหลากหลาย เป็นสไตล์ของวัยรุ่น มีประเด็น ความรัก การฆ่าตัวตาย ปัญหาพ่อแม่ ปัญหาครอบครัว ปัญหาติดเน็ต ติดเกมส์ ซึ่งประเด็น หรือ มุมมองก็เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ตามสถานการณ์ของสังคมในช่วงนั้นๆ ด้วยเหมือนกัน”

(อาทิตย์ อัสสรณ์, บทสัมภาษณ์ 21 มี.ค. 53)

“ปีที่แล้วหนังความรักระหว่างชายหญิงเยอะ ส่วนเพศที่สามค่อนข้างน้อย หนังผีก็มีแนวสยองขวัญ แล้วก็มีประเภทด้านโลกประมาณว่าโลกสีเขียว พวกหนังรักษาสังแวดล้อม”

“หนังรักประเภท ออกหัก แสบปี่ ขำรัก หนังความรักนี่เยอะมาก พี่ก็เข้าใจว่าเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว และโดนใจวัยรุ่นมากที่สุด ฉะนั้นเราก็คงต้องเลือกทำหนังอย่างนั้นออกมา”

(สันหทัย โชติรสเศรณี, บทสัมภาษณ์ 21 มี.ค. 53)

“ชอบที่จะทำเปลี่ยนไปเรื่อยๆ แล้วแต่ว่าตอนนั้นเรามีปัญหาอะไร เพราะปกติแรงบันดาลใจเราหลักๆจะมาจากปัญหาในชีวิตที่เจอในช่วงนั้นๆ”

(เปรมปัทม ผลิตผลการพิมพ์, บทสัมภาษณ์ 21 มี.ค. 53)

“ตอนนี้บ้านเรามีเทศกาลหนังใหญ่ๆอยู่อันหนึ่ง ซึ่งเรารู้สึกว่ามันเกิดรอบบางอย่างว่า หนังแบบนี้กรรมการชอบ แบบนี้จะชนะรางวัล ซึ่งเรารู้สึกว่ามันไม่จริง.....มันน่าจะมีคนแบบที่ทุ่มเทเพื่อสิ่งนั้นและก็ชอบในสิ่งที่ตัวเองจะเล่า อยากเล่าเรื่องนั้นจริงๆ”

(ธัญสกล พันสิทธิวรกุล, บทสัมภาษณ์ 21 มี.ค. 53)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่า มุมมองความคิดที่ส่งผ่านสัญญาณทางสื่อหนังสือนั้นล้วนแต่เป็นมุมมอง การสะท้อนทางความคิดของความเป็นตัวตนของผู้สร้าง หรือ กลุ่มผู้สร้างที่มีความนิยม มีความสนใจต่อเรื่องราวต่างๆ ทั้งแง่มุมทางสังคม ครอบครัว การเมือง อีกทั้งประเด็นทั้งหลายที่ถูกนำเสนอ นั้น เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นเยาวชน คนรุ่นใหม่

สังคมอีกด้วย ทั้งการบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนในด้านกายภาพ ความสนใจ ตลอดจน
วิธีการคิดในแง่มุมต่างๆได้อย่างชัดเจน

- ประเด็นการแสดงความเป็นตัวตนของวัยรุ่นผ่านหนังสือ

การสร้างหนังสือของใครก็เป็นการเปิดมุมมองของคนๆนั้นที่มีต่อโลกผ่านเรื่องราวต่างๆที่
สร้างสรรค์ขึ้น นอกจากสะท้อนเรื่องราวปัญหาแล้ว ยังเป็นการสะท้อนตัวตนออกมาได้อย่างชัดเจน
เนื่องจากกลุ่มวัยรุ่น เป็นกลุ่มวัยที่อยู่กึ่งกลางระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ ที่มีทั้งความ
เกรงในกรอบความคิดที่ยึดถือปฏิบัติกันมาในสังคม กฎระเบียบทางสังคมต่างๆ กับ ความเป็นตัวตนของ
คนรุ่นใหม่ที่กำลังคิด กล้าแสดงออกถึงจุดยืนของตนเอง ที่ต้องการให้ผู้คนภายนอกรับรู้ความเป็นไปที่
เกิดขึ้น ตัวอย่างจากบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“สิ่งที่ดีของหนังสือดี คือ ความเป็นอิสระ อยากทำอะไรก็ได้ คุณต้องการอะไร ไม่ต้องการ
อะไรก็เลือกได้ ทำให้สามารถแสดงความเป็นตัวตนผ่านหนังสือออกมา มีความเป็นตัวของตัวเอง
ซึ่งหนังสือเหล่านี้จะเป็นกระจกให้เราดูว่าสังคมในยุคนี้มันเป็นแบบไหนไปพร้อมกับ
มุมมองของวัยรุ่นเอง”

(อาทิตย์ อัสสรรัตน์, บทสัมภาษณ์ 21 มี.ค. 53)

“มีวัยรุ่นหลายคนถ่ายทอดหนังสือออกมา ถามว่าถ่ายทอดตัวเองไหม ถ่ายทอดสิ ในแง่หนึ่ง เขา
คิดว่ากำลังเสนอในสิ่งที่เขาเป็น ผลปรากฏอาจจะเป็นสิ่งที่เขาไม่ได้เป็นจริงๆก็ได้ บางทีผู้
กำกับก็อยากจะถ่ายทอดหนังสือที่เป็นตัวเอง อยากจะให้มันเป็นแบบนี้”

“หรือสิ่งที่อยากให้คนอื่นมองตัวเอง แต่บางทีงานมันไม่ใช่สิ่งที่ตัวเองเป็นก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่าหนังสือ
จะสร้างประเด็นสังคมแบบไหน”

(สันหทัย โชติรสเศรณี, บทสัมภาษณ์ 21 มี.ค. 53)

“ความจริง เราเชื่อว่าหนังเราทุกเรื่อง มันก็สื่อกลิ่นของเราออกมาในระดับ ก็คงประมาณว่าถ้าดูหนังของเราแล้ว พอจะเดาออกว่าเป็นหนังของฟิล์ม”

(เปรมปัทธ ผลิตผลการพิมพ์,บทสัมภาษณ์ 21 มี.ค. 53)

“ มันมีเต็มไปหมดเลย คือ แบบว่าตอนนี้หนังแต่ละเรื่องมันเล่า เพียงแต่ว่ามันจะเล่าจากมุมไหน คือเราเชื่อว่าเมื่ออายุประมาณหนึ่ง เราก็ไม่ต่าง ตอนที่เราอายุเท่านี้ เราก็จะเล่าเรื่องแบบนี้ถ้าคุณจริงใจกับสิ่งที่คุณทำมันก็จะดีใจ แต่ว่าเรากำลังมองว่าเมื่อช่วงวัยมันเปลี่ยนไป ความคิดก็จะเปลี่ยนไป ไม่รู้สิ เราว่ามันเป็นจุดเริ่มที่ดี”

(ธัญสกล พันธิทิวรกุล,บทสัมภาษณ์ 21 มี.ค. 53)

จากตัวอย่างที่ยกมา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อสรุปในประเด็นของ การแสดงความเป็นตัวตนของกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นคนรุ่นใหม่ ทั้งด้านการกล้าแสดงออกด้านกายภาพ และด้านมุมมองความคิดต่างๆ การรักในความยุติธรรม การแสดงออกในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ล้วนแต่สะท้อนภาพตัวตนของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

- ประเด็นความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างหนังสั้นของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน

มีการสร้างหนังสั้นกันมากขึ้น อาจด้วยความสะดวก การผลิตที่ง่าย และเป็นกระแสนิยมแต่อาจยังขาดความพิถีพิถันในการสร้างงาน เพราะปัจจุบันมีหนังสั้นเป็นจำนวนมากที่ขาดคุณภาพในฐานะเป็นสื่อภาพยนตร์ที่น่าเสนอ เป็นงานที่ทำขึ้นตอบสนองความคิดของตนออกไปเท่านั้น อาจขาดความเป็นศิลป์ของงานภาพยนตร์ไปบ้าง เพราะกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่ผลิตหนังสั้นนั้นอาจขาดความรู้ในด้านการสร้างสรรค์สื่อภาพยนตร์ จึงเป็นเพียงการถ่ายทอดความคิดผ่านสื่อเท่านั้น ตัวอย่างจากบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“ เราเชื่อว่าฝีมืองานของตัวเอง คือแบบว่าทำไปเถอะ กว่าจะทำหนังไม่ใช่เรื่องง่าย มันต้องฝ่าอุปสรรคเยอะมากโข แต่ตอนนี้มันมีกระแสในการทำหนังเยอะ สังเกตมหาวิทยาลัยหลายๆที่รับเด็กที่เรียนฟิล์มเยอะมาก จากไม่เคยเปิดภาคฟิล์มมาก่อนจนมาเปิดได้”

(ธิญสก พันสิทธีวรกุล,บทสัมภาษณ์ 21 มี.ค. 53)

“ รู้สึกดีกับการมีหนังสั้นมากขึ้น สมัยก่อนยังไม่นิยมทำหนังสั้น มีน้อยมาก...แต่สมัยนี้ ทุกคนทำได้หมด เพราะขั้นตอนการทำงานมันง่ายขึ้น ราคาถูก จนถึงจุดที่ใครๆก็สามารถทำหนังสั้นได้โดยเฉพาะอย่างวัยรุ่น “

“ ทำให้มีหนังที่หลากหลาย เราไม่สนใจว่ามันจะดีหรือไม่ดี ขึ้นอยู่กับประเด็นที่ต้องการสื่อ เพราะมันเป็นศิลปะของการเล่าเรื่อง “

(อาทิตย์ อัสสรรัตน์,บทสัมภาษณ์ 21 มี.ค. 53)

“อย่าแอบช่วยกับความง่ายในเทคโนโลยีการทำหนัง ตอนนี้มันทำหนังกันง่ายมากใช้ไหมครับ คุณก็แอบช่วยกับความง่าย ไม่ประณีตกับงานที่ทำ”

(สัณห์ชัย โชติรสเศรณี,บทสัมภาษณ์ 21 มี.ค. 53)

“ ส่วนใหญ่ก็เข้าใจว่าเป็นกระแส แต่พอมาคิดในบ่วงนี้ ก็อาจจะมีคนที่หลงเข้าไปในบ่วงแล้วก็ชอบ ซึ่งก็ดี ผมก็ไม่ได้เห็นว่ามันผิดหรือเปล่าที่เป็นเทรน หรือ แฟชั่น หนังมันก็เหมือนเราเขียนหนังสือจดไดอารี่ชักเลมอะครับ มันเป็นบันทึกประวัติศาสตร์อันหนึ่ง น่าสนใจทีเดียว”

(เปรมปัทธ ผลิตผลการพิมพ์,บทสัมภาษณ์ 21 มี.ค. 53)

จากการเก็บข้อมูลเชิงลึก สามารถสร้างข้อสรุปได้อย่างชัดเจนถึงความคิดของวัยรุ่นต่อหนังสั้นได้ในประเด็นหลักคือ การเกิดช่องทางการสื่อสารแบบใหม่ ที่มีความสะดวก และง่ายต่อการผลิต การเผยแพร่ เป็นปัจจัยหลักในการส่งเสริมสื่อหนังสั้น ให้สามารถขยายวงกว้างมากยิ่งขึ้น และสร้างกลุ่มสมาชิกที่เป็น

เครือข่ายทางสังคมผ่านสื่อหนังสือได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วอีกด้วย และปัจจัยต่อมาคือ ด้านการสะท้อนภาพความคิดของวัยรุ่นต่อเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ประเด็นทางสังคมมีมุมมองและมีมิติที่เพิ่มมากขึ้น และประเด็นสุดท้ายในด้านของหนังสือที่สะท้อนภาพตัวตน หรืออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นคนรุ่นใหม่ได้อย่างชัดเจน เห็นได้จากเรื่องราว มุมมอง ภาพ บทสนทนา กลวิธีการเล่าเรื่อง ของหนังสือที่สามารถสรุปได้ว่าผู้ผลิตหรือผู้ที่สนใจแนวของหนังสือประเภทใด มีตัวตนในลักษณะใด มีมุมมองต่อสังคมในมิติใดได้อย่างชัดเจนมากที่สุด

กลุ่มที่ 2 กลุ่มนิสิต นักศึกษาที่สนใจสื่อหนังสือ

- ประเด็นกระแสมุมมองการผลิตหนังสือของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน

การสร้างหนังสือของวัยรุ่นปัจจุบันเป็นเพราะกระแสความนิยมส่วนใหญ่ อาจมีบางกลุ่มที่เรียนมาโดยตรงที่มีความสนใจให้การสร้างหนังสือในฐานะเป็นแบบทดลองก่อนสร้างหนังสือในอนาคต ส่งผลให้กระแสในการผลิตหนังสือมีมากขึ้น ก่อให้เกิดกลุ่มคนที่สนใจที่จะสร้าง หรือสนใจที่จะติดตามชมอยู่มากในปัจจุบัน ตัวอย่างจากบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“ กระแสความนิยมในหนังสือ ผมคิดว่ากำลังเป็นที่นิยมอย่างมากในระดับหนึ่ง....โดยส่วนตัวผมว่าเขาอยากทำออกมาให้ดี แต่บางครั้งด้วยกระแสความนิยมของหนังสือที่ทำออกมามากเกินไป ก็อาจทำให้ ทีมวัยรุ่นหลายๆทีมนั้นไม่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวมาในแนวทางของตัวเองได้เท่าที่ควร”

“กระแสความนิยมผลิตหนังสือในอนาคตจะเป็นที่นิยมอย่างมาก เพราะในปัจจุบันการทำหนังสือของวัยรุ่นนั้น ใช้งบประมาณที่ไม่สูงและไม่ต่ำมาก จึงทำให้วัยรุ่นไทยสนใจในการสร้างหนังสือออกมามากขึ้น”

(โชติพงศ์ โกมลศาสตร์,บทสัมภาษณ์ 8 มี.ค. 53)

“วัยรุ่นปัจจุบันหันมาทำสื่อหนังสือเพิ่มมากขึ้น เพราะเทคโนโลยีเหล่านี้เข้าถึงกลุ่มคนมากขึ้น และขั้นตอนการถ่ายทำนั้นก็ไม่ได้ยุ่งยากมากมายเกินกว่าที่วัยรุ่นคนหนึ่งจะทำได้ แค่นิยบกลองแล้วเริ่มถ่ายทำ แค่นี้เป็นหนังสือเรื่องหนึ่งได้แล้ว”

(ปวีตรา รัตนวงศ์ไพศาล,บทสัมภาษณ์ 10 มี.ค. 53)

“ปัจจุบันกระแสมานิยมการทำหนังสือ การทำหนังสือในกลุ่มวัยรุ่นจะมีมากขึ้นเรื่อยๆ โดยที่อายุของผู้กำกับ และกลุ่มคนทำหนังสือก็ต่ำลงเรื่อยๆ ด้วยเหตุผลที่หนังสือเป็นการผลิตที่ใช้ต้นทุนต่ำและเทคโนโลยีในปัจจุบันที่เข้ามาผลักดันให้กระแสการทำหนังสือมีมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะความสะดวกในการผลิตและง่ายต่อการเผยแพร่ให้คนอื่นได้ชมกัน”

(ชมพูนุช เต็มสายทอง,บทสัมภาษณ์ 10 มี.ค. 53)

“กระแสมานิยมหนังสือของวัยรุ่นมีหลากหลายแนวความคิด หลากหลายอารมณ์ หลากหลายมุมมองของวัยรุ่น ...วัยรุ่นสมัยนี้มีความเป็นตัวของตัวเองสูงกว่าสมัยก่อน และพบเจอปัญหาทางสังคมเยอะกว่า ทั้งเทคโนโลยี สังคม ปัญหาครอบครัว การเมืองและการแข่งขันที่สูง ด้วยเหตุผลเหล่านี้ที่ทำให้วัยรุ่นนิยมนำหนังสือกัน “

(วดีณี เขี่ยมพงษ์ไพฑูรย์,บทสัมภาษณ์ 11 มี.ค. 53)

“กระแสมานิยมหนังสือ ปัจจุบันได้รับการตอบรับที่ดี....หากเรียนมาด้านนี้ด้วยและหากหนังสือได้รางวัลและมีชื่อเสียง ก็อาจได้เป็นผู้กำกับหนังใหญ่ตามความฝัน”

(อรุณศักดิ์ ผัดวง,บทสัมภาษณ์ 10 มี.ค. 53)

ประเด็นที่เยาวชนแสดงออกผ่านหนังสือ จากข้อสรุปได้ว่า เป็นสื่อที่เป็นแนวนิยมของวัยรุ่นในปัจจุบัน บางกลุ่มผลิตเพราะเรียนมาด้านนี้ บางกลุ่มทำตามกระแสนิยม ทั้งสองแนวทางดังกล่าวสามารถสรุปได้ถึงกระแสมานิยมที่มีต่อสื่อหนังสือในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเหตุผลในมุมมองใดแต่จุดรวมของความคิดเห็นคือ สื่อหนังสือเป็นสื่อที่เป็นที่นิยมของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบันอย่างแท้จริง

- ประเด็นความคิด มุมมอง ที่นิยมนำเสนอผ่านหนังสือ

ความคิดที่ถ่ายทอดผ่านหนังสือ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องใกล้ตัวของวัยรุ่น เรื่องความรัก ครอบครัว เพื่อน เป็นประเด็นหลักๆ ที่ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นโครงเรื่องในหนังสือ ยกเว้นกลุ่มที่ทำหนังสือส่งประกวดที่ต้องผลิตตามแนวทางที่กำหนด โดยความคิด หรือมุมมองในหนังสือก็จะมีประเด็นหลักๆ เพียงประเด็นเดียว เพื่อสร้างจุดสนใจร่วมให้กับผู้ชมได้เพียงเรื่องเดียวในเวลาสั้นๆ 7-10 นาทีที่นำเสนอ ความซับซ้อนของประเด็นไม่มากนัก แต่พยายามหาแนวทางการนำเสนอ เทคนิคการเล่าเรื่องที่แปลกแตกต่างออกไป ทั้งนี้เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชมเท่านั้น ตัวอย่างจากบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“ มุมมองส่วนใหญ่ที่นิยมนำเสนอนั้นก็จะเปลี่ยนไปตามยุคสมัย เป็นประเด็นสังคมส่วนใหญ่ พูดถึงกัน”

(อรุณศักดิ์ ผัดวัง, บทสัมภาษณ์ 10 มี.ค. 53)

“ มุมมอง เด็กวัยรุ่นสมัยนี้มีหลากหลาย เพราะปัญหาสังคมที่มากขึ้น ส่วนใหญ่เป็นประเด็นที่สอดคล้องกับสังคมในช่วงเวลานั้นๆ

(วศินี เขี่ยมพงษ์ไพฑูรย์, บทสัมภาษณ์ 11 มี.ค. 53)

“ มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับบ้านเมือง หรือความรู้สึกนึกคิดของผู้กำกับในช่วงเวลานั้นๆ กลุ่มวัยรุ่นก็นำเสนอออกมาทางด้านความรัก และเรื่องของเพื่อนเป็นหลัก เพราะเป็นเหตุการณ์ในช่วงชีวิตของวัยรุ่นที่กำลังเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ที่ให้เวลากับคนรักและเพื่อน”

(โชติพงศ์ โกมลศาสตร์, บทสัมภาษณ์ 8 มี.ค. 53)

“ส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องใกล้ตัวของผู้ถ่ายทำ หรืออาจเป็นเรื่องของคนรอบข้างที่ตนเองได้พบเห็น และนำเสนอผ่านหนังสือ ทั้งจากความคิด และมุมมองของตนเองต่อเรื่องราวรอบข้างที่ใกล้ชิด อาจมีผลกับคนในมุกกว้างมากกว่าสิ่งที่นำเสนอเรื่องใกล้ตัว”

(ปวีตรา รัตนวงศ์ไพศาล,บทสัมภาษณ์ 10 มี.ค. 53)

ด้านมุมมองความคิดที่นำเสนอผ่านหนังสือ นั้นในกลุ่มของวัยรุ่นผู้ผลิตมักเห็นว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว โดยทั่วไป ทั้งที่เกิดขึ้นกับตนเอง เพื่อน ครอบครัว และเรื่องที่ตนเองคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน อาจมีบางประเด็นที่ใกล้เคียงกันแต่มีลูกเล่นแตกต่างกันในรูปแบบการนำเสนอต่างๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสไตล์ของผู้สร้างแต่ละคน ซึ่งสรุปได้ว่า มุมมองความคิดเป็นสิ่งที่ต้องการตีแผ่ให้สังคมได้รับทราบ แต่มีความหลากหลายในรูปแบบของแต่ละกลุ่มคนนั่นเอง

- ประเด็นการแสดงความเป็นตัวตนของวัยรุ่นผ่านหนังสือ

ตัวตนของผู้สร้างหนังสือ ได้ถูกนำเสนอผ่านเนื้อหาความคิด มุมกล้อง บทสนทนา สถานที่ ล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นจากจินตนาการของผู้กำกับที่วางโครงสร้างไว้ทั้งสิ้น ทำให้เราสามารถมองเห็นความเป็นคนๆหนึ่งผ่านผลงานที่นำเสนอในประเด็นความคิดใดความคิดหนึ่งในช่วงเวลานั้นๆได้เป็นอย่างดี รวมถึงกลุ่มผู้ชมที่จะเลือกดูหนังสือในประเภทที่ตนสนใจ หรือมีมุมมองความคิดคล้ายกันกับตนเอง ตัวอย่างจากบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“ หนังสือสามารถแสดงความเป็นตัวตนได้หลากหลายแบบ ทั้งแนวคิดและสิ่งที่สื่อออกมาในหนังสือ แม้กระทั่งรูปแบบการถ่ายทำ มุมกล้อง การใส่เสียงประกอบ อีกทั้งการจัดองค์ประกอบของหนังสือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่นำเสนอในหนังสือ สามารถบ่งบอกความเป็นไปของตัววัยรุ่นคนนั้นได้หมด”

(ปวีตรา รัตนวงศ์ไพศาล,บทสัมภาษณ์ 10 มี.ค. 53)

“ เราสามารถเห็นความเป็นตัวตนของผู้กำกับได้จากหนังสือ เพราะผู้กำกับทุกคนล้วนใส่ความเป็นตัวตนลงไปในเรื่องที่เขาทำ ซึ่งหมายถึง ระบบความคิดที่คล้ายกับมุมมอง”

“หนังสือ ไม่ได้ทำเพื่อขาย ผู้กำกับจึงสามารถแสดงความเป็นตัวตนได้เต็มที่ และสามารถระบายอารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อสภาพสังคมได้....อาจมีการเล่าเรื่องที่ซับซ้อน รวมถึงมีการใช้สัญลักษณ์มาสื่อแทนคำพูดบางอย่าง ซึ่งคนดูต้องตีความเอาเอง”

(ชมพูนุช เดิมสายทอง,บทสัมภาษณ์ 10 มี.ค. 53)

“ความเป็นตัวตนของวัยรุ่น ผมว่าเป็นสิ่งที่ดีเพราะหนังสือเรื่องหนึ่งทำขึ้นมา เราควรจะแสดงความรู้สึกที่แท้จริงหรือตัวตนของเราออกไป เพราะมุมมองของคนเรามีความแตกต่างกัน หากว่ามีคนรับสื่อของเราไปดู เขาอาจจะคิดทางด้านมุมมองของเราบ้าง หากสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ดีที่พวกเขาไม่เคยคิด และเจอมาก่อน บางครั้งอาจสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของผู้กำกับได้อีกด้วย”

(ไซติพงศ์ โกมลศาสตร์,บทสัมภาษณ์ 8 มี.ค. 53)

ประเด็นด้านการนำเสนอตัวตน หรือ อัตลักษณ์ในกลุ่มวัยรุ่นนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ตัวตนของวัยรุ่นที่ เป็นผู้สร้าง ถูกนำเสนอผ่านหนังสือทั้งในแง่ของมุมมองความคิด การสร้างสรรค์ภาพ มุมกล้อง บท ซึ่งล้วนแต่เป็นรูปแบบในการนำเสนอที่มีทางเป็นของตนเอง ตลอดจนผู้สนใจเข้าชม ก็จะเป็นผู้ที่มีความนิยมชมชอบ และมีรสนิยมในการเสพหนังสือในแนวดังกล่าว เป็นต้น

- ประเด็นความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างหนังสือของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน

เป็นสื่อที่นิยมกันมากในกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน อาจเป็นเพราะสร้างง่าย เผยแพร่ง่าย จึงกลายเป็นกระแสนิยมของวัยรุ่นที่ครั้งหนึ่งต้องเคยสัมผัสกับหนังสือ อาจเป็นการผลิต การชม หรือเข้าร่วมกลุ่มเพื่อให้เป็นมาตรฐานของคนรุ่นใหม่ กับสื่อทางเลือกใหม่ของวัยรุ่นไทยปัจจุบัน อีกทั้งปัจจุบันมีการจัดประกวดหนังสือ เทศกาลงานแสดงผลงานหนังสือมากขึ้น ทำให้กลุ่มวัยรุ่นมีความต้องการที่จะสร้างสรรค์ผลงานเพื่อส่งเข้าประกวด เพื่อเป็นผลงานของตนต่อไปในอนาคต ตัวอย่างจากบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“สังคมปัจจุบันเปิดกว้างมากขึ้น และเทคโนโลยีต่างๆ ที่ผลิตขึ้นมาใหม่ในปัจจุบันก็เอื้อต่อการทำหนังสือมากขึ้น จึงไม่แปลกเลยที่ใครก็ได้จะทำหนังสือขึ้นมา”

(ปวิตรา รัตนวงศ์ไพศาล, บทสัมภาษณ์ 10 มี.ค. 53)

“ในปัจจุบันการทำหนังสือของวัยรุ่นมี 2 ลักษณะคือกลุ่มคนที่อยากทำหนังสือจริงๆ ที่ต้องการเผยแพร่ความคิดของเขาแม้เป็นมุมมองเล็กๆ ก็ตาม และกลุ่มคนทำหนังสือตามกระแสที่เห็นว่าการทำหนังสือเป็นแฟชั่นอย่างหนึ่ง ที่จะถูกมองว่าเป็นพวกอินดี้เท่านั้น “

(ชมพูนุช เต็มสายทอง, บทสัมภาษณ์ 10 มี.ค. 53)

“หนังสือของวัยรุ่นปัจจุบัน มีความเป็นตัวของตัวเองสูง มีนัยแอบแฝงลึกซึ้ง และการนำเสนอมุมมองที่อิสระมากของวัยรุ่น ทำให้สื่อภาพออกมาเข้าใจยากซึ่งอาจทำให้มุมมองที่จะนำเสนอผิดเพี้ยนไปได้...หนังสือประเภทนี้ก็จะไม่ทำให้คนตระหนักถึงสาเหตุ ปัญหาที่เราต้องการจะสื่อ หนังสือนั้นก็จะมีประโยชน์ต่อการช่วยเหลือสังคมเลย มีแต่ภาพสวยงามเท่านั้น แล้วเราจะทำหนังสือไปทำไม ในเมื่อคนดูไม่สามารถได้รับความคิด ทศนคติจากหนังสือได้”

(วศินี เอี่ยมพงษ์ไพฑูรย์, บทสัมภาษณ์ 11 มี.ค. 53)

เป็นประเด็นที่แสดงให้เห็นถึงความนิยม กระแสและแนวทางการพัฒนาสื่อประเภท“หนังสือ” ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เนื่องจากความนิยมในการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นของตนเอง การใช้อุปกรณ์การทำงานที่ง่าย และเมื่อเผยแพร่ไปอาจได้รับการยอมรับ ได้ส่งประกวดเพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์ ส่งผลให้กระแสความนิยมในสื่อหนังสือมีอยู่ทั่วไปในกลุ่มคนรุ่นใหม่ในปัจจุบัน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวม จำแนกตามประเด็นสำคัญ ได้แก่

- ประเด็นกระแสมุมมองนิยามผลิตหนังสือของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน

กระแสมุมมองในการสร้างหนังสือของกลุ่มวัยรุ่น กล่าวได้ว่าเกิดมารวมสิบปีมาแล้ว แต่เป็นที่นิยมมากในช่วง 3-5 ปีที่ผ่านมา ด้วยเหตุผลของการเปิดกว้างในการยอมรับความคิดของวัยรุ่นที่มีมากขึ้นกว่าแต่ก่อน รวมถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างสรรค์ และการแพร่กระจายของหนังสือมากยิ่งขึ้น และปัจจัยเสริมอื่นๆ อาทิ การจัดนิทรรศการหนังสือ การจัดประกวดหนังสือ การจัดฝึกอบรมในการผลิตหนังสือ ตลอดจนการส่งเสริมหนังสือออกสู่ตลาดนอกประเทศของผู้กำกับหนังสือที่มีชื่อเสียง ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นคนรุ่นใหม่ได้อย่างดี

การสร้างสรรค์หนังสือในปัจจุบัน จึงเปรียบเสมือน ผลงานของวัยรุ่นในการนำเสนอผ่านเวทีการประกวดรูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างการยอมรับในฝีมือการผลิต มุมมองความคิด การเล่าเรื่อง ที่กลายเป็นเอกลักษณ์ของผู้กำกับนั้นๆ และเป็นเอกลักษณ์ร่วมของกลุ่มผู้สร้างและผู้ชมที่ชื่นชอบในผลงานลักษณะเดียวกัน ก่อให้เกิดกลุ่มคนในสังคมเกิดขึ้น การสื่อสารในกลุ่มและระหว่างกลุ่มเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการแพร่กระจายของหนังสือได้เป็นอย่างดี

ความนิยมในหนังสือของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบันนั้น อาจไม่เป็นเพียงกระแสอีกต่อไปแต่จะเป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ที่เป็นสื่อทางเลือกเฉพาะกลุ่มในการนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มออกสู่สาธารณชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นได้จากกระแสการตอบรับอย่างต่อเนื่องของหนังสือในปัจจุบัน ที่มีได้จำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้น แต่ผู้ชมหนังสือได้ขยายจำนวนผู้ชมไปยังกลุ่มอื่นๆ ในสังคมได้มากขึ้น อย่างรวดเร็วอีกด้วย

- ประเด็นความคิด มุมมอง ที่นิยมนำเสนอผ่านหนังสือ

ความคิดเห็น หรือ มุมมองของวัยรุ่นที่ถูกนำเสนอผ่านการเล่าเรื่องในหนังสือนั้น เป็นประเด็นหลักสำคัญในการสร้างความแตกต่างระหว่างหนังสือ กับหนังสือที่สร้างในเชิงพาณิชย์อย่างเห็นได้ชัด แนวคิดต่างๆ ที่ถูกนำเสนอผ่านหนังสือจะมีเพียงแนวคิดเดียวที่โดดเด่น ชัดเจน อาจมีความคิดอื่นมาเสริมแนวคิดหลักเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ที่จะสามารถนำเสนอด้วยเวลาอันจำกัด

ความแปลก แหวกแนวของแนวคิดหลักในหนังสือนั้น อาจกล่าวได้ว่าแนวคิดนั้นล้วนเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของวัยรุ่น ที่มีต่อตนเอง หรือ สิ่งต่างๆ รอบๆ ตัว เป็นการนำเสนอความคิดที่อาจดูเรียบ

ง่าย แต่ใช้วิธีการเล่าเรื่อง รูปแบบการนำเสนอที่แปลกใหม่ เป็นตัวเสริมให้หนังสั้นนั้นมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างสรรคแนวคิดของผู้สร้างสอดคล้องกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ของผู้ชม ที่มีวัยใกล้เคียงกัน ย่อมก่อให้เกิดประสบการณ์ร่วมกันในการสร้างความรู้ ความเข้าใจในกลุ่มได้ไม่ยาก ส่งผลให้กระแสการตอบรับแนวคิดที่แปลกไปจากกรอบของสังคม ที่ไม่มีการกล่าวถึง แต่เป็นกระแสที่นิยมกันในกลุ่มวัยรุ่น การคิดนอกกรอบของวัยรุ่นที่นำเสนอผ่านหนังสั้นจึงเป็นภาพสรุปของแนวคิดที่หลากหลายที่ถูกหยิบยกมานำเสนอไว้ในหนังสั้นปัจจุบันนั่นเอง

- ประเด็นการแสดงความเป็นตัวตนของวัยรุ่นผ่านหนังสั้น

การนำเสนอหนังสั้นในปัจจุบัน นอกจากการสร้างสรรคงานบันเทิงแล้วนั้น ยังเป็นการสะท้อนภาพมุมมองความคิดที่เรียกได้ว่า เป็นการ “คิดนอกกรอบ” หรือ “ความคิดสร้างสรรค์” ของกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นคนรุ่นใหม่ ที่ต้องการนำเสนอมุมมองของตนเองที่มีต่อเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมผ่านสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ชมต่อสถานการณ์ดังกล่าว หรือ เรียกได้ว่าเป็นการสะท้อนภาพทางสังคมผ่านหนังสั้นนั่นเอง

อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากการสะท้อนภาพมุมมองความคิดของวัยรุ่นที่มีต่อเรื่องราวต่างๆผ่านสัญลักษณ์ที่เป็นองค์ประกอบทางภาพยนตร์ อาทิ แนวคิด ตัวบท ภาพ การแสดง แสง เสียง มุกตลก ต่างๆนั้น เพื่อให้เกิดการสื่อความหมายกับผู้ชมให้ตรงกับสิ่งที่ผู้สร้างงานนั้นต้องการจะสื่อ ก็ยังเป็นการทำงานบนพื้นฐานความคิดเชิงตรรกะในสองของผู้สร้าง นั่นคือภาพต่างๆ เรื่องราวต่างๆที่ถูกนำเสนอออกไปนั้น ได้ถูกสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการคิด การแทนค่าในการสร้างความหมายของกลุ่มวัยรุ่นไปพร้อมกันด้วย ดังนั้นหนังสั้นที่ถูกนำเสนอจึงเป็นแนวคิดที่ถูกสร้างความหมายผ่านสัญลักษณ์ต่างๆในหนัง เพื่อสื่อความถึงเรื่องราวต่างๆบนมุมมองของผู้สร้างนั่นเอง ดังที่ Saussure ได้แบ่งสัญลักษณ์ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือ ตัวหมาย (Signifier) เป็นรูปแบบทางกายภาพของสัญลักษณ์ เช่น คำที่ถูกเขียน เส้นต่างๆ ในหน้ากระดาษที่ก่อให้เกิดภาพวาด รูปภาพ หรือเสียง ส่วนที่สองคือ ตัวหมายถึง (Signified) คือบริบทภายในใจที่ถูกหมายถึงโดยตัวหมาย ดังนั้น คำว่า ต้นไม้ ไม่จำเป็นต้องเป็นต้นไม้ที่เฉพาะเจาะจง แต่หมายถึงบริบทที่ถูกสร้างซึ่งทางวัฒนธรรมว่าคือความเป็นต้นไม้กระบวนการทั้งหมดนี้เราเรียกว่าการสร้างความหมาย

การศึกษาในเชิงสัญลักษณ์ให้ความสำคัญกับการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมายกับตัวหมายถึง เพื่อดูว่าความหมายถูกสร้างขึ้นและถูกถ่ายทอดออกมาอย่างไร โดยนำเอาตัวบทมาวิเคราะห์เพื่อดูว่าตัวหมายนั้นสร้างความหมายอย่างไรโดยอาศัยขั้นตอนในการแสดงความหมาย 2 ระดับคือ ระดับแรกเป็นการตีความตามความหมายตรง (Denotation) การตีความตามความหมายตรง เป็นระดับที่เกี่ยวข้องกับความจริงตามธรรมชาติ

เป็นการอ้างถึงสามัญสำนึกหรือความหมายที่ปรากฏแจ่มแจ้งอยู่แล้วของสัญญาณ (Sign) และความสัมพันธ์ของสัญญาณกับสิ่งที่กล่าวถึงในความหมายที่ชัดแจ้งของสัญญาณ เช่น ภาพของอาคารใดอาคารหนึ่ง ก็แสดงว่าเป็นอาคารนั้น ระดับที่สองเป็นการตีความหมายโดยนัยแฝง (Connotation) การตีความหมายในขั้นนี้จะเป็นการตีความหมายในระดับที่มีปัจจัยทางวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง

ดังนั้น เรื่องราวต่างๆ ที่ถูกเล่าผ่านหนังสือ นอกจากการสื่อความหมายตามหน้าที่ของสื่อภาพยนตร์แล้ว ยังเป็นการสื่อความหมายถึงตัวผู้สร้าง และผู้ชมที่มีความนิยมในหนังสือประเภทนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากสไตล์การสร้างสรรค์ผลงานหนังสือของผู้กำกับแต่ละคน ที่มีสไตล์ในการนำเสนอเป็นของตัวเอง แต่ก็ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ร่วมกันในประเด็นหลักๆ แต่มีความแตกต่างกันไปบ้างในรายละเอียด อันเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาครั้งนี้ทำให้เห็นอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ อาทิ การกล้าแสดงออกทางความคิด การสร้างสรรค์ การสื่อความหมายเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันโดยง่าย เป็นต้น ที่สามารถสะท้อนภาพร่วมกัน อันเป็นผลจากการนำเสนอสื่อหนังสือดังกล่าว

- ประเด็นความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างอัตลักษณ์ผ่านหนังสือของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน

การก่อเกิดของอัตลักษณ์ในกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบันนั้น จากการศึกษาในครั้งนี้ได้เป็นการหยิบยกเอาหนังสือมาเป็นตัวกลางในฐานะที่เป็นสื่อทางเลือกหนึ่งของวัยรุ่นว่า กลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบันที่ให้ความสนใจในสื่อหนังสือนั้น มีการสร้างสรรค์ผลงาน และ สะท้อนภาพความเป็นตัวตนลงไปอย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ร่วมให้เกิดขึ้นภายในกลุ่มและเป็นการแสดงให้เห็นถึงผลของการสื่อความหมายจากหนังสือได้ด้วยว่า ส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มที่แตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ อย่างไร

อัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่จะสะท้อนให้เห็นผ่านการสื่อความหมายทางสัญลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นในลักษณะของแนวคิดหลักของเรื่อง โครงสร้างหลักในการนำเสนอ กลวิธีการเล่าเรื่อง ตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบของภาพยนตร์ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างความหมายผ่านความคิดของวัยรุ่น ที่เป็นคนรุ่นใหม่ของสังคมไทยปัจจุบัน ในอันที่จะสร้างกรอบวิธีคิดที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มที่จะนำเสนอออกไป ที่นอกจากต้องการสื่อความหมายตามแนวคิดแล้วยังเป็นการสื่อความหมายความเป็นตัวตนของผู้สร้างด้วยพร้อมกัน ดังที่ กาญจนา แก้วเทพ กล่าวว่า อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม (cultural identity) ก่อตัวมาจากการใช้วาทกรรม (discourse) และปฏิบัติการต่าง ๆ ในสังคม (social practice) ที่ดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวันของบุคคล เช่น การสนทนา การทักทาย การประกอบพิธีกรรม ฯลฯ บุคคลที่มี อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเดียวกันก็

จะถูกยอมรับจากสมาชิกภายในชุมชนเดียวกันว่า “เป็นคนวงใน/เป็นคนในวัฒนธรรมเดียวกัน” (us) ในด้าน บทบาทของอัตลักษณ์ต่อบุคคลและสังคม นักวัฒนธรรมนิยมบางสำนักมีแนวคิดพื้นฐานว่า เรื่องของ วัฒนธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ “อำนาจ” (power) เนื่องจากวัฒนธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับ เรื่องอัตลักษณ์ของบุคคลหรือของสังคมนั้นเป็นแหล่งที่มาของอำนาจบางชนิด เช่น ความมั่นใจในตนเอง (self-confidence) ความภาคภูมิใจและความรู้สึกมีศักดิ์ศรีในตนเอง ดังนั้น หากบุคคลหรือสังคมใดขาดอัตลักษณ์ เฉพาะตัวหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมแล้ว ก็จะทำให้ขาดความมั่นใจ หดความภาคภูมิใจในตัวเอง เป็นต้น ในขณะเดียวกัน อัตลักษณ์คือการต่อสู้ทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งภายใต้สังคมที่เต็มไปด้วยผู้คนที่หลากหลาย เช่น กลุ่มรักต่างเพศกับกลุ่มรักต่างเพศ

นอกจากนี้ กาญจนา ยังกล่าวต่อไปว่า อัตลักษณ์เป็นเรื่องของเกณฑ์แบ่ง “เขา” และ “เรา” เนื่องจากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบที่บอกว่า “เราเป็นใคร” (we/us) และแตกต่างจากคนอื่น (they/them) อย่างไร โดย Sarbaugh อธิบายว่า ความรู้สึก “เป็นวัฒนธรรมเดียวกัน” นั้นอาจจะแล้วแต่รหัส/ สัญญาที่เรากำลังใช้เกณฑ์ในการแบ่ง ดังตัวแปรทั้ง 4 ตัวสำหรับวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมหรือ การพิจารณาอัตลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรม ดังนี้ หนึ่งคือ โลกทัศน์ (worldview) ซึ่งเป็นชุดความเชื่อที่ เกี่ยวข้องกับความหมายชีวิต เป้าหมายของชีวิต และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับจักรวาล ฯลฯ สองคือ แบบแผนของบรรทัดฐาน (normative pattern) ซึ่งเป็นแบบแผนที่วางแนวทางในการปฏิบัติของคนในกลุ่มว่า ต้อง/ไม่ต้องทำอะไร ควร/ไม่ควรทำอะไร และอาจจะทำอะไร ตามระดับความเข้มงวดของแต่ละวัฒนธรรมที่ ต่างกันไป สามคือ ระบบรหัส (code system) ซึ่งเป็นแบบแผน/กฎทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับทุกอย่างที่มีความ หมาย (meaning) ไม่ว่าจะเป็นวัจนภาษา อวัจนภาษา สถานที่ เวลา โครงสร้างทางสังคม ฯลฯ และสี่ คือ ความสัมพันธ์ที่บุคคลได้รับรู้ (perceived relation) ซึ่งอาจมีหลายมิติ เช่น เป้าหมายของแต่ละวัฒนธรรม นั้นไปด้วยกันหรือไม่ เกี่ยวกับลำดับขั้นของความสัมพันธ์นั้น และความรู้สึกบวก-ลบกับ “ผู้อื่น” (alien) เป็นต้น

กล่าวได้ว่าสื่อในปัจจุบันที่จะสะท้อนภาพความคิดและความเป็นตัวตนของกลุ่มวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี นั้น สื่อหนังสือเป็นสื่อที่ได้รับการกล่าวถึงในประเด็นดังกล่าวได้เป็นอย่างดี นั่นคือ อัตลักษณ์ที่แสดงถึง ความเป็นพวกเดียวกันของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบันนั้น สามารถมองสะท้อนได้จากผลงานของหนังสือที่ถูก สร้างสรรค์อย่างแพร่หลายในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

บทที่ 6

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านกระบวนการสื่อความหมายจากหนังสือ” ได้ทำการศึกษาด้วยแนวทางที่ผสมผสานกันระหว่าง การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิทยาแบบผสมผสาน ทำให้ได้ข้อสรุปที่มีความสอดคล้องกันของทั้งสองแนวทาง ซึ่งได้นำเสนอไว้ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสร้างความหมายจากหนังสือของกลุ่มคนรุ่นใหม่
2. เพื่อศึกษาการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านการสร้างความหมายจากหนังสือ

สมมติฐานการวิจัย

1. ทศนคติที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับการสื่อความหมายผ่านหนังสือของกลุ่มคนรุ่นใหม่
2. ทศนคติที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับการสร้างอัตลักษณ์ผ่านหนังสือของกลุ่มคนรุ่นใหม่
3. การสื่อความหมายผ่านหนังสือมีความสัมพันธ์กับการสร้างอัตลักษณ์ผ่านหนังสือของกลุ่มคนรุ่นใหม่

ได้นำเสนอไว้ดังนี้

ผลสรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านกระบวนการสื่อความหมายจากหนังสือ” ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิทยาการแบบผสม(Mixed Methodology)เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อครอบคลุมถึงเนื้อหาในการศึกษาได้อย่างครบถ้วน โดยในส่วนแรกใช้ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative Research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือหลักในการรวบรวมข้อมูล เพื่อ

สำรวจกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นคนรุ่นใหม่ และมีความสนใจด้านการสื่อสาร ได้แก่ กลุ่มนักเรียน นิสิตนักศึกษา ที่มีความสนใจด้านสื่อโดยเฉพาะสื่อภาพยนตร์สั้นในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และกลุ่มผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตหนังสั้น ได้แก่ กลุ่มผู้สร้างหนังสั้น สื่อมวลชน นักวิจารณ์ ผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาในการประกวดหนังสั้น และผู้เผยแพร่โฆษณาประชาสัมพันธ์ในการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 4-6 คน พบว่าข้อมูลจากวิธีการวิจัยทั้งสองมีความสอดคล้องกัน โดยได้ผลการศึกษาดังนี้

ภูมิหลัง

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 19-21 ปี ในจำนวนมากที่สุด เนื่องจากเป็นกลุ่มนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีศึกษาที่พอจะมีเวลาว่างจากการเรียน มีอุปกรณ์การสร้างหนังแบบพื้นฐานได้และเป็นวัยที่ต้องการพื้นที่ในการแสดงออกถึงความคิดเห็นของตนเองสูง โดยส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ 5,000- 10,000 บาทในจำนวนมากที่สุด

ทัศนคติที่มีต่อหนังสั้นในปัจจุบัน

กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อหนังสั้นในปัจจุบันในภาพรวมในระดับมาก โดยจำแนกในแต่ละประเด็นในระดับมากได้แก่ เป็นช่องทางแสดงออกถึงความคิดของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน , เป็นสื่อสร้างสรรค์ของกลุ่มวัยรุ่น, เป็นสื่อที่มีกระบวนการผลิตอย่างง่ายและสร้างได้เองของกลุ่มวัยรุ่น, เป็นสื่อทางเลิอกของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน ,เป็นการสร้างกลุ่มสมาชิกที่มีมุมมองต่อสังคมแสดงเหมือนกันได้ ,เป็นสื่อที่สร้างกระแสความคิดในกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบันได้, เป็นสื่อกระแสนิยมของวัยรุ่น, เป็นช่องทางแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน, เป็นการสื่อความหมายอย่างง่ายของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบันในระดับมาก รองลงมาได้แก่ การเป็นสื่อที่เสนอแนวคิดเชิงวิเคราะห์ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

พฤติกรรมและการเปิดรับสื่อหนังสั้น

กลุ่มตัวอย่างเกินกว่าครึ่งเคยผลิตหนังสั้นได้เอง และส่วนใหญ่เคยชมหนังสั้น ในจำนวนมาก เช่นเดียวกัน อีกทั้งมีการชมหนังสั้น(โดยเฉลี่ย)ทุกเดือนในจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือชมทุกๆ 3เดือน ส่วนใหญ่มีลักษณะการเลือกดูหนังสั้นโดยดูทุกเรื่องที่มีโอกาสในจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือดูเฉพาะเรื่องที่ชื่นชอบ หรือ สนใจ

โดยเหตุผลในการการชม หรือเคยผลิตหนังสือ เพราะชอบแนวคิดของเรื่องมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ชอบการสร้างสรรค์ การสื่อความหมาย การนำเสนอ ถัดมาได้แก่ เป็นความคิดของวัยรุ่น ความตรงประเด็นของเรื่อง เป็นสื่อทางเลือกของวัยรุ่น ผลิตได้ง่าย เป็นกระแสวัยรุ่น และนำไปสนทนาในกลุ่มได้ ตามลำดับ โดยเห็นว่าหนังสือในปัจจุบันส่วนใหญ่นำเสนอมุมมองแนวคิดเชิงลบ (การสะท้อนปัญหาสังคม) มากกว่ามุมมองเชิงบวก (การสร้างสรรค์) ซึ่งประเภทของหนังสือที่เคยผลิต /เคยชมเป็น เรื่องเกี่ยวกับความรักมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับมุมมองชีวิต เรื่องเกี่ยวกับปัญหาสังคม เรื่องเกี่ยวกับครอบครัวและเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น ถัดมาได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เรื่องเกี่ยวกับการเมือง เรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจและเรื่องอื่นๆ ตามลำดับ

ความคิดเห็นของการสื่อความหมายในหนังสือ

ความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือในภาพรวมในระดับมาก โดยจำแนกตามประเด็นความคิดเห็นต่างๆ ได้แก่ กล้านำเสนอความคิด กล้าแสดงออกอย่างถูกต้องและเหมาะสม ส่งเสริมให้คิดเชิงสร้างสรรค์ สะท้อนมุมมองปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ให้รับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมแง่มุมต่างๆ ให้คิดเชิงวิเคราะห์ต่อเรื่องราวต่างๆ ให้รู้จักความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ให้เข้าใจและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น นำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆอย่างเป็นขั้นตอน ให้เข้าใจและยอมรับในตนเอง ในระดับมากที่สุดตามลำดับ

ความคิดเห็นต่อการสร้างอัตลักษณ์ของคนรุ่นใหม่ผ่านหนังสือ

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือภาพรวมในระดับมาก โดยจำแนกตามประเด็นต่างๆได้แก่ กล้าเสนอความคิดเห็น มีความคิดสร้างสรรค์ ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีมุมมองทางการคิดที่หลากหลาย เป็นคนกล้าแสดงออก กล้าวิพากษ์วิจารณ์สังคม มีการคิดและการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีการคิดเชิงวิเคราะห์ มีความรับผิดชอบ มีความเข้าใจ และยอมรับในตนเอง มีความเข้าใจในปัญหาอย่างถ่องแท้ มีการคิดแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม ในระดับมากตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐาน

จากผลการทดสอบสมมติฐานทั้ง 3 ข้อ พบว่า

1. ทศนคติที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. ทศนคติที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. ความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นำเสนอไว้ในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน

1. ทศนคติที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับการสื่อความหมายผ่านหนังสือของกลุ่มคนรุ่นใหม่

ประเด็นทศนคติที่มีต่อหนังสือ	ค่าสถิติ	ค่านัยสำคัญ	ผลการวิเคราะห์
การสื่อความหมายผ่านหนังสือของกลุ่มคนรุ่นใหม่	0.649	0.000	มีความสัมพันธ์

2. ทศนคติที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับการสร้างอัตลักษณ์ผ่านหนังสือของกลุ่มคนรุ่นใหม่

ประเด็นทศนคติที่มีต่อหนังสือ	ค่าสถิติ	ค่านัยสำคัญ	ผลการวิเคราะห์
การสร้างอัตลักษณ์ผ่านหนังสือของกลุ่มคนรุ่นใหม่	0.606	0.000	มีความสัมพันธ์

3.การสื่อความหมายผ่านหนังสือมีความสัมพันธ์กับการสร้างอัตลักษณ์ผ่านหนังสือของกลุ่มคนรุ่นใหม่

ประเด็นการสื่อความหมายผ่านหนังสือของกลุ่มคนรุ่นใหม่	ค่าสถิติ	ค่านัยสำคัญ	ผลการวิเคราะห์
การสร้างอัตลักษณ์ผ่านหนังสือของกลุ่มคนรุ่นใหม่	0.713	0.000	มีความสัมพันธ์

การนำเสนอข้อสรุปการศึกษาวิจัยครั้งนี้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสร้างความหมายจากหนังสือของกลุ่มคนรุ่นใหม่

จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือในภาพรวมในระดับมาก โดยจำแนกตามประเด็นความคิดเห็นต่างๆ ได้แก่ กล้านำเสนอความคิด กล้าแสดงออกอย่างถูกต้องและเหมาะสม ส่งเสริมให้คิดเชิงสร้างสรรค์ สะท้อนมุมมองปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ให้รับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมแง่มุมต่างๆ ให้คิดเชิงวิเคราะห์ต่อเรื่องราวต่างๆ ให้รู้จักความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ให้เข้าใจและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น นำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆอย่างเป็นขั้นตอน ให้เข้าใจและยอมรับในตนเอง ในระดับมากที่สุดตามลำดับ

โดยการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ทศนคติที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ การสื่อความหมายผ่านหนังสือนั้นล้วนมีปัจจัยที่มาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยทศนคติที่มีต่อหนังสือของวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์กับการสื่อความหมายผ่านหนังสือได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า กลุ่มวัยรุ่นที่เป็นคนรุ่นใหม่ในปัจจุบัน ล้วนมีทศนคติที่ว่าหนังสือสามารถเป็นสื่อทางเลือกใหม่ ในการสร้างสรรค์งาน เพื่อที่จะสื่อความหมายผ่านสัญลักษณ์ต่างๆ อาทิ รูปแบบเรื่องราวการนำเสนอ ภาพ บทสนทนา กลวิธีการเล่าเรื่อง ตลอดจนมุมมองความคิดที่แตกต่างกันต่อประเด็นปัญหาที่ถูกหยิบยกมานำเสนอ ซึ่งประเด็นความคิดที่ต้องการสื่อผ่านหนังสือในระยะเวลา 7-10 นาทีนั้นจึงชัดเจนในแนวทางการสื่อความคิดออกไปได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจมีความแตกต่างกันตามสไตล์รูปแบบการนำเสนอ ที่เป็นองค์ประกอบดึงดูดใจผู้ชมของกลุ่มผู้สร้างทั้งหลายนั่นเอง

2. เพื่อศึกษาการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านการสร้างความหมายจากหนังสือ

จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือภาพรวมในระดับมาก โดยจำแนกตามประเด็นต่างๆได้แก่ กล้าเสนอความคิดเห็น มีความคิดสร้างสรรค์ ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีมุมมองทางการคิดที่หลากหลาย เป็นคนกล้าแสดงออก กล้าวิพากษ์วิจารณ์สังคม มีการคิดและการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีการคิดเชิงวิเคราะห์ มีความรับผิดชอบมีความเข้าใจ และยอมรับในตนเอง มีความเข้าใจในปัญหาอย่างถ่องแท้ มีการคิดแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม ในระดับมากตามลำดับ

โดยการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ทักษะคิดที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกัน นั่นคือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านหนังสือ ได้แก่ ปัจจัยด้านทัศนคติ และการสื่อความหมายผ่านหนังสือ เป็นปัจจัยหลักที่มีความสัมพันธ์กัน

อัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สามารถสร้างข้อสรุปได้จากผลงานการสร้างสรรค์หนังสือได้เป็นอย่างดี ทั้งในด้านของมุมมอง ความคิดที่ถูกคัดสรรมาแล้วเป็นเรื่องทั่วไปในสังคมแต่ถูกมองผ่านความคิดของวัยรุ่นว่าพวกเขามีความคิดเห็นอย่างไรต่อประเด็นดังกล่าว อาจสอดคล้องกับภาพความคิดเห็นหลักของสังคม หรือ เป็นภาพความคิดเห็นบางส่วนเสียของสังคมที่มีความแตกต่างออกไปจากกระแสหลัก หรือแม้แต่นำเสนอแนวทางการเลือกรูปแบบในการนำเสนอที่มีความหลากหลาย บางกลุ่มก็นำเสนอแบบตรงไปตรงมา บางกลุ่มนำเสนอแบบให้สื่อผ่านสัญลักษณ์ต่างๆ บางกลุ่มก็เป็นการเสียดสี นั้นย่อมแสดงให้เห็นถึงตัวตนของผู้สร้างสรรค์งานว่า มีความกล้าในการแสดงออกถึงตัวตนมากน้อยเพียงใด ในลักษณะใด มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความซื่อสัตย์ยุติธรรม ซึ่งกลุ่มคนรุ่นใหม่ทุกคนที่สร้างสรรค์งานหนังสือนั้นมีจุดร่วมเหมือนกันในจุดนี้ แต่หากมีความแตกต่างกันอยู่บางในระดับของความเข้มข้นของอัตลักษณ์ที่ส่งผ่านหนังสือให้เห็น โดยสามารถรับรู้ได้จากมุมมอง ความกล้าในการนำเสนอ กล้าคิด กล้าแสดงออก นั้นย่อมหมายถึงมีความสามารถที่จะคิดได้ แต่มีความสามารถในการนำเสนอเพียงใด และในรูปแบบการนำเสนอที่นั้นเกิดจากฝีมือ อุปกรณ์ที่ต่างกัน หรือ ความกล้าในการเปิดเผยตัวตนของตนเองให้ผู้คนได้รับรู้ โดยบุคคลทั่วไปอาจรับรู้เพียงหนังสือเล่มนี้นำเสนอเรื่องแบบเบาๆ แบบอ้อมค้อม หรือแบบหนักแน่น ดุดัน ตรงประเด็น สิ่งต่างๆที่ปรากฏล้วนสะท้อนภาพให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ได้เป็นอย่างดี

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยอันได้ข้อสรุปข้างต้นสามารถอภิปรายด้วยผลการวิจัยเกี่ยวข้องได้ดังต่อไปนี้

1. ทศนคติที่มีต่อหนังสือในปัจจุบัน

จากผลการศึกษา พบว่าทัศนคติของวัยรุ่นที่มีต่อหนังสือในปัจจุบัน ที่เห็นว่าสื่อหนังสือที่ถูกผลิตขึ้นนั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากทัศนคติของตัววัยรุ่นเองเป็นจุดเริ่มต้นทั้งสิ้น ทั้งที่เห็นว่าสื่อหนังสือเป็นช่องทางแสดงออกถึงความคิดของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน, เป็นสื่อสร้างสรรค์ของกลุ่มวัยรุ่น, เป็นสื่อที่มีกระบวนการผลิตอย่างง่ายและสร้างได้เองของกลุ่มวัยรุ่น, เป็นสื่อทางเลือกของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน, เป็นการสร้างกลุ่มสมาชิกที่มีมุมมองต่อสังคมแสดงเหมือนกันได้, เป็นสื่อที่สร้างกระแสดความคิดในกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบันได้, เป็นสื่อกระแสนิยมของวัยรุ่น, เป็นช่องทางการแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน, เป็นการสื่อความหมายอย่างง่ายของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน และการเป็นสื่อที่เสนอแนวคิดเชิงวิพากษ์ เนื่องจากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติที่สามารถเปลี่ยนแปลง ความคิดเห็น การกระทำของบุคคลได้ ในแง่มุมนี้ได้ถูกนำเสนอผ่านการสร้างสรรค์งานประเภทหนังสือของกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีด้านทัศนคติ ว่าเป็นผลรวมของสภาวะทางจิตเกี่ยวกับความรู้สึก ความเห็นของบุคคล ซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์เพื่อตอบสนองสิ่งเร้าการที่จะทราบทัศนคติของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะต้องใช้วิธีแปลความหมายของความคิดหรือการแสดงออกของบุคคลนั้น ๆ ดังนั้น ทัศนคติจึงมีความสำคัญต่อความรู้สึก และพฤติกรรมของบุคคลในหลายลักษณะด้วยกัน ดังนี้ ความเห็นที่ตรงกันและความเหมือนกัน ความเห็นที่มีความขัดแย้งกัน และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยการปรับตัวให้เข้ากับสังคม เพื่อให้สามารถสร้างการยอมรับให้เกิดขึ้นกับกลุ่มที่มีความสนใจร่วมกันได้เป็นอย่างดี

2. พฤติกรรมและการเปิดรับสื่อหนังสือของกลุ่มวัยรุ่น

จากปัจจัยในด้านทัศนคติที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์งานหนังสือแล้วนั้น ความคึกคักที่แสดงให้เห็นได้จากพฤติกรรมและการเปิดรับสื่อในลักษณะต่าง ๆ ล้วนส่งผลต่อการสร้างสรรค์งานด้วยกันทั้งสิ้น จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกินกว่าครึ่งเคยผลิตหนังสือได้เอง และส่วนใหญ่เคยชมหนังสือ ในจำนวนมากเช่นเดียวกัน อีกทั้งมีการชมหนังสือ(โดยเฉลี่ย)ทุกเดือนในจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือชมทุก ๆ 3 เดือน ส่วนใหญ่มีลักษณะการเลือกดูหนังสือโดยดูทุกเรื่องที่มีโอกาสในจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือดูเฉพาะเรื่องที่ชื่นชอบ หรือ สนใจนั้น สามารถแสดงให้เห็นถึงความสนใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของสื่อหนังสือ

ทั้งในรูปแบบของการสร้าง การสนับสนุน การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้ เนื่องจากความถนัดในการเข้าร่วม ย่อมส่งผลให้เกิดความคุ้นชินและการยอมรับในสื่อหนึ่งสัปดาห์ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของวัยรุ่น เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมในกลุ่ม ได้เป็นอย่างดีด้วยคุณลักษณะพิเศษของสื่อภาพยนตร์ว่า ภาพยนตร์ทำหน้าที่เก็บประสบการณ์สะท้อนชีวิตมนุษย์ นั่นคือภาพยนตร์ที่ดีจะต้องมีการสื่อสารกับความคิดของคนดู ทั้งทาง Intellectual Function และ Emotional Function โดยปรกติภาพยนตร์จะประกอบด้วยส่วนที่เป็นเนื้อหา และสาระหรือแก่นเรื่อง อาทิ นิทานอีสป เล่าเรื่องไป ถือเป็นตัวเนื้อเรื่อง จนถึงตอนจบ จะบอกว่านิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ... ถือเป็นคนที่ดีได้จากเรื่อง

การสื่อสารความคิดกับคนดูต้องทำให้แนบเนียน และเป็นสากล อาทิ สัญลักษณ์ ความเปรียบอุปมาอุปไมย และอื่นๆ คนดูจะสามารถตีความและทำความเข้าใจความหมายของสิ่งที่ต้องการจะแสดงให้เห็น Intellectual Media ได้แก่ 1) Symbol - - สัญลักษณ์ที่เป็นสากล 2) Motif - - อะไรก็ได้ที่หมายถึงอะไรก็ได้ จะมีความหมายเฉพาะ แล้วแต่จะอยู่ในสถานการณ์อะไร เราจะสังเกตได้ว่าสิ่งที่เห็นเป็น motif หรือเปล่าจากความเด่นชัดในการนำเสนอ สิ่งที่เป็น motif จะต้องมีความเด่นชัดมากๆ ตัวอย่างเช่น ภาพทุ่งพลาสดิกที่ลอยอยู่ในอากาศเป็นเวลาหลายนาทีก ในเรื่อง American Beauty ทำให้เราเกิดคำถามว่า ทำไม ขึ้นในสมองซึ่งภาพทุ่งพลาสดิกก็เป็น motif เช่นกัน, ภาพสายเบ็ดในเรื่อง River Runs Through it เป็นต้น ตามปกติ motif จะเกิดขึ้นหลายๆครั้งในเรื่อง ซึ่งมีวิธีการนำเสนอที่แตกต่างกันออกไป อาทิ Repetition เกิดขึ้นซ้ำๆ และเป็นแบบเดิมตลอด , Opposition เกิดขึ้นตรงกันข้ามกับครั้งแรก เช่น ครั้งหนึ่ง เป็นสีขาว ครั้งที่สองจะเป็นสีดำ, Vibration เกิดขึ้นหลายๆครั้ง แต่ละครั้งจะปรากฏส่วนที่เหมือนและต่างกัน จะมีจุดร่วมกันอยู่

และภาพยนตร์ทำหน้าที่นำเสนอวิธีการเล่าเรื่องที่แตกต่างกันออกไป อาทิ เล่าแบบตรงไปตรงมา เล่าเชิงซ้อน คือมีเรื่องหลักและมีเหตุการณ์อื่นๆเล่าแทรกตลอดเรื่อง หรือจะเล่าแบบภาพจิ๊กซอให้คนปะติดปะต่อกันเองในตอนจบ เป็นต้น ภาพยนตร์ทำหน้าที่สร้างอารมณ์ร่วมให้กับผู้ชม ภาพยนตร์จำเป็นจะต้องจับอารมณ์ของผู้ชมให้อยู่ติดกับตัวเรื่อง แต่ก็มีภาพยนตร์บางประเภทที่จะพยายามทำให้แตกต่าง คือ พยายามกันผู้ชมออกจากตัวหนัง ไม่ให้เกิดอารมณ์ร่วม เรียกว่า alienation และภาพยนตร์ทำหน้าที่สร้างความตื่นตาตื่นใจงานที่ใช้เทคนิคในการถ่ายทำมากๆ อาทิ Star War ปี 1977 จะมีวันหมดอายุ เนื่องจากเทคนิคในการถ่ายทำจะมีการพัฒนาขึ้นไปเรื่อย ส่งผลให้สื่อด้านภาพยนตร์สามารถถ่ายทอดความคิดได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นสื่อที่สามารถสร้างความรู้สึกร่วมของผู้ชมต่อเรื่องราวที่นำเสนอได้อย่างเข้าใจมากยิ่งขึ้น

โดยเหตุผลในการการชม หรือเคยผลิตหนึ่งสัปดาห์ เพราะชอบแนวคิดของเรื่องมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ชอบการสร้างสรรค์ การสื่อความหมาย การนำเสนอ ถัดมาได้แก่ เป็นความคิดของวัยรุ่น ความตรงประเด็นของ

เรื่อง เป็นสื่อทางเลือกของวัยรุ่น ผลิตได้ง่าย เป็นกระแสร่วม และนำไปสนทนาในกลุ่มได้ ตามลำดับ จากผล การศึกษานั้นสอดคล้องกับการกระแสนิยมของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก การปรับตัวในลักษณะของความเป็น พวกเดียวกัน นั่นคือหากเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นคนรุ่นใหม่มักจะมีมุมมองความคิดในลักษณะที่ใกล้เคียงกันและมี การนำเสนอที่คล้ายคลึงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวิณมัย ปાયคล้อย (2545) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อการชมภาพยนตร์นอกกระแสที่พบว่า 1. ผู้รับสารที่มีลักษณะเป็นคอภาพยนตร์นอกกระแส นั้นมี ความแตกต่างกันในด้านเพศ วัย การศึกษา และอาชีพ แต่ลักษณะเช่นนี้ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการชมภาพยนตร์ นอกกระแสแต่อย่างใด 2. ผู้รับสารที่เป็นคอภาพยนตร์นอกกระแส มี 2 คุณลักษณะ คือ 2.1 เป็นผู้รับสารที่ชม ทั้งภาพยนตร์ในกระแสและภาพยนตร์นอกกระแส 2.2 เป็นผู้รับสารที่ชมเฉพาะภาพยนตร์นอกกระแส 3. การ เป็นคอภาพยนตร์นอกกระแส ทำให้เกิดความผูกพันกับเนื้อหาประเภทนี้ จึงทำให้เกิดพฤติกรรมการติดตาม สื่อมวลชนที่เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับภาพยนตร์นอกกระแส 4. การเปิดรับและติดตามสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ภาพยนตร์นอกกระแส เกิดจากแรงผลักดันและแรงกระตุ้นที่แตกต่างกันของผู้รับสาร 5. คอภาพยนตร์นอก กระแสมีความคาดหวัง และการใช้ประโยชน์จากภาพยนตร์นอกกระแสแตกต่างกัน ทั้งการใช้ประโยชน์เพื่อ ความเพลิดเพลินใจ การเข้าถึงชม เพื่อการศึกษา และเพื่องานอาชีพ ส่งผลให้เกิดกระแสนิยมในสื่อหนึ่ง สั้นในกลุ่มเดียวกันได้อย่างรวดเร็วอีกด้วย

จากการศึกษา พบว่าหนังสือสั้นในปัจจุบันส่วนใหญ่นำเสนอมุมมองแนวคิดเชิงลบ (การสะท้อนปัญหา สังคม) มากกว่ามุมมองเชิงบวก (การสร้างสรรค์) เนื่องจากแนวคิด หรือมุมมองที่มีต่อเรื่องราวต่างๆรอบตัว และเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อความรู้สึกของวัยรุ่นด้วยกันทั้งสิ้น แต่การ นำเสนอนั้นมุ่งเน้นไปที่การสะท้อนภาพปัญหาของสังคม มากกว่า การสร้างสรรค์ที่อาจจะนำเสนอผ่านสื่ออื่นๆ ได้ แต่หนังสือสั้นนั้นอาศัยศิลปะการถ่ายทอดความหมายของงานภาพยนตร์ที่สามารถสร้างความเหมือนจริง ให้กับผู้ชมได้มากกว่า ทั้งนี้เพื่อสร้างความตระหนักแก่ผู้ชมในผลงานดังกล่าวได้อย่างเข้าถึงอารมณ์และ ความรู้สึกของผู้ชมได้มากกว่า ดังที่ทฤษฎีทางทัศนคติได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติอาจแบ่งออกกว้าง ๆ ได้เป็น 2 ประเภท คือ 1.ทัศนคติทั่วไป (General Attitude) ได้แก่ สภาพจิตใจอันกว้างขวาง ซึ่งเป็นแนวคิดประจำตัว ของบุคคลนั้นเป็นพฤติกรรมบุคลิกภาพอย่างกว้าง ๆ เช่น การมองโลกในแง่ดี การเคร่งในระเบียบประเพณี เป็นต้น และ 2. ทัศนคติเฉพาะอย่าง (Specific Attitude) ได้แก่ สภาพทางจิตใจที่บุคคลมีต่อวัตถุสิ่งของ บุคคลอื่น สถานการณ์ และสิ่งอื่นๆ เป็นอย่างไร ไป ทัศนคติในวงแคบเช่นนี้มักแสดงออกไปลักษณะที่ว่าชอบ หรือไม่ชอบ ถ้าชอบหรือเห็นว่าดี ก็เรียกว่ามีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้น ถ้าไม่ชอบหรือ เห็นว่าไม่ดี ก็ เรียกว่ามีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้น จากการจำแนกประเภทของทัศนคติดังกล่าวจึงส่งผลโดยตรงต่อ มุมมองความคิดหลักที่นำเสนอผ่านหนังสือสั้นของวัยรุ่นในปัจจุบัน

โดยประเภทของหนังสือที่เคยผลิต / เคยชมเป็น เรื่องเกี่ยวกับความรักมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับมุมมองชีวิต เรื่องเกี่ยวกับปัญหาสังคม เรื่องเกี่ยวกับครอบครัวและเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น ถัดมาได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เรื่องเกี่ยวกับการเมือง เรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจและเรื่องอื่นๆ ตามลำดับ ดังจะเห็นได้ว่าแนวคิดหลักของหนังสือที่ถูกหยิบยกมานำเสนอนั้นส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องใกล้ตัว ที่เกิดขึ้นในช่วงวัยของกลุ่มวัยรุ่น อาจมีบางส่วนที่เป็นการนำเสนอมุมมองที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม อาทิ ปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้น ที่อาจส่งผลกระทบต่อความรู้สึก หรือเรื่องราวที่กลุ่มวัยรุ่นได้เข้าไปมีประสบการณ์ร่วม เป็นต้น ล้วนส่งผลต่อการนำเสนอแนวคิดหลักของเรื่องทั้งสิ้น อาจกล่าวได้ว่า แนวคิดของหนังสือถูกหยิบยกมานำเสนอ ในประเด็นใดนั้น นั้นย่อมแสดงให้เห็นถึงความคิดของกลุ่มวัยรุ่นในช่วงเวลานั้นๆ ทั้งเรื่องราวที่มีต่อตนเอง ครอบครัว กลุ่มเพื่อนและสังคม ที่ถูกนำเสนอสะท้อนภาพความคิดในช่วงเวลานั้นๆ ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยพื้นฐานแนวคิดที่ก่อเกิดมาจากทัศนคติที่มีต่อเรื่องราวต่างๆ ดังกล่าวไว้ในแนวคิดด้านแหล่งที่มาของ ทัศนคติว่าเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learning) จากแหล่งต่าง ๆ ที่สำคัญดังนี้ 1.ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experiences) เมื่อบุคคลมีประสบการณ์เฉพาะอย่างต่อสิ่งใดในทางที่ดีหรือไม่ดี จะทำให้เขาเกิด ทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปตามทิศทางที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน 2. การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (Communication) การได้ติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นจะทำให้เกิดทัศนคติจากการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากผู้อื่น ได้ 3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) การเลียนแบบผู้อื่น ทำให้เกิดทัศนคติขึ้นได้โดย

ขั้นแรก เมื่อมีเหตุการณ์บางอย่าง บุคคลจะสังเกตว่า บุคคลอื่นปฏิบัติอย่างไร ขั้นต่อไปบุคคล นั้นจะแปลความหมายของการปฏิบัตินั้นในรูปของทัศนคติ 4. ความเกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institution Factors) ทัศนคติหลายอย่างของบุคคลเกิดขึ้น เนื่องจากความเกี่ยวข้องกับสถาบัน เช่น ครอบครัว โรงเรียน หรือ หน่วยงาน เป็นต้น

เมื่อพิจารณาจากแหล่งที่มาของทัศนคติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบสำคัญที่จะเป็นตัว เชื่อมโยงทำให้มนุษย์เกิดทัศนคติต่อสิ่งต่างๆ ก็คือ การติดต่อสื่อสารทั้งนี้เพราะไม่ว่าทัศนคติจะเกิดจาก ประสบการณ์เฉพาะอย่าง การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น สิ่งที่เป็นแบบอย่างหรือความเกี่ยวข้องกับสถาบันก็ มักจะมีการติดต่อสื่อสารแทรกอยู่เสมอ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การ

ติดต่อสื่อสารเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างมากที่มีผลทำให้บุคคลเกิดทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ ขึ้นได้ ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของแนวคิดต่างที่นำเสนอผ่านหนังสือในปัจจุบัน

3. การสื่อความหมายในหนังสือของวัยรุ่น

จากผลการศึกษาการสื่อความหมายในหนังสือของวัยรุ่นนั้น พบว่า หนังสือที่นำเสนออยู่ในปัจจุบัน ได้มีการใช้องค์ประกอบต่างๆในงานภาพยนตร์เพื่อสื่อความหมายทั้งสิ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักขณา คมคาย (2540) ศึกษาเรื่อง การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในภาพยนตร์คดีเฉพาะเรื่อง พบว่า ภาพยนตร์คดีเฉพาะเรื่องอาศัยกรอบแนวคิดเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์การสื่อความหมาย และองค์ประกอบของภาพยนตร์ทั้ง 9 เรื่องมีลักษณะร่วมกันในด้านมุมมอง โครงสร้าง แนวคิดหลัก การสร้างตัวละคร แรงจูงใจและฉาก แต่องค์ประกอบต่างๆดังกล่าวอาจมีรายละเอียดที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับแต่ละวัฒนธรรม ที่สามารถหยิบยกเอาองค์ประกอบต่างๆมารวมกันในการสื่อความหมายของแนวคิดผู้สร้างออกไปยังผู้ชมเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันให้เกิดขึ้นได้ อีกทั้งการใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมาย ดังคุณสมบัติของแนวคิดทางสัญวิทยา ว่าเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบของสัญลักษณ์ ที่ปรากฏอยู่ในความคิดของมนุษย์ อันถือเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวของเรา สัญลักษณ์อาจจะได้แก่ ภาษา รหัส สัญลักษณ์ เครื่องหมาย ฯลฯ หรือหมายถึงสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีความหมายแทนของจริง ตัวจริง ในตัวบทและในบริบทหนึ่งๆ

การนำทฤษฎีสัญวิทยามาใช้ในการศึกษาการสื่อสารของมนุษย์ ถือเป็นการศึกษาในแนวใหม่ และเป็นจุดเน้นที่ต่างไปจากการศึกษาดั้งเดิมที่มุ่งศึกษาการสื่อสารแบบเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องอยู่กับสาร ช่องทาง เครื่องส่ง ผู้รับ เสียงรบกวน และการย้อนกลับ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการสื่อสาร โดยการใช้ลักษณะของการแทนค่าในการกำหนดความหมาย ดังทฤษฎีของ สัญวิทยา เป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบของสัญลักษณ์ ที่ปรากฏอยู่ในความคิดของมนุษย์ อันถือเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวของเรา สัญลักษณ์อาจจะได้แก่ ภาษา รหัส สัญลักษณ์ เครื่องหมาย ฯลฯ หรือหมายถึงสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีความหมายแทนของจริง ตัวจริง ในตัวบทและในบริบทหนึ่งๆ

การนำทฤษฎีสัญวิทยามาใช้ในการศึกษาการสื่อสารของมนุษย์ ถือเป็นการศึกษาในแนวใหม่ และเป็นจุดเน้นที่ต่างไปจากการศึกษาดั้งเดิมที่มุ่งศึกษาการสื่อสารแบบเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องอยู่กับสาร ช่องทาง เครื่องส่ง ผู้รับ เสียงรบกวน และการย้อนกลับ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการสื่อสาร สัญวิทยาเป็นทฤษฎีที่นำมาอธิบายการสื่อสารของมนุษย์ว่าการสื่อสารคือจุดกำเนิดของความหมาย ซึ่งการศึกษาแนวนี้จะไม่สนใจความล้มเหลวของการสื่อสาร และไม่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลและความถูกต้อง แต่เป็นแนวทางการศึกษาเชิงสังคมหรือความแตกต่างของวัฒนธรรมระหว่างผู้ให้และผู้รับสาร ตลอดจนความหลากหลายของความหมายภายในระบบภาษา วัฒนธรรม และความความเป็นจริงที่ไม่สามารถแสดงผลเป็นลูกศรหรือเป็นเส้นตรงของกระแสการไหลของข่าวสาร แต่เป็นการศึกษาเชิงโครงสร้าง โดยมุ่งความสนใจไปที่การวิเคราะห์โครงสร้างที่กลุ่มความสัมพันธ์ที่ทำให้สาร หมายถึง บางสิ่งที่มีนัยสร้างเครื่องหมายบนกระดาษ หรือเสียง ไปยังสารที่จะถูก

ส่งออกไปในการสื่อสารแต่ละครั้ง ดังนั้นการศึกษาแนวสัญญิตยวิทยานี้ถือว่าตัวกำหนดของการสื่อสารขึ้นอยู่กับสังคมและสิ่งรอบตัวบนโลกของมนุษย์ ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับกระบวนการของการสื่อสาร แต่ระบบสัญญะทำการควบคุมการสร้าง ความหมายของตัวบทให้เป็นไปอย่างมีความสลับซับซ้อนอย่างแฝงเร้นและต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละวัฒนธรรม

Saussure แบ่งสัญญะออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือ ตัวหมาย (Signifier) เป็นรูปแบบทางกายภาพของสัญลักษณ์ เช่น คำที่ถูกเขียน เส้นต่างๆ ในหน้ากระดาษที่ก่อให้เกิดภาพวาด รูปภาพ หรือเสียง ส่วนที่สองคือ ตัวหมายถึง (Signified) คือบริบทภายในใจที่ถูกหมายถึงโดยตัวหมาย ดังนั้น คำว่า ต้นไม้ ไม่จำเป็นต้องเป็นต้นไม้ที่เฉพาะเจาะจง แต่หมายถึงบริบทที่ถูกสร้างซึ่งทางวัฒนธรรมว่าเป็นต้นไม้มิ กระบวนการทั้งหมดนี้เราเรียกว่าการสร้าง ความหมาย

การศึกษาในเชิงสัญญะให้ความสำคัญกับการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมายกับตัวหมายถึง เพื่อดูว่าความหมายถูกสร้างขึ้นและถูกถ่ายทอดออกมาอย่างไร โดยนำเอาตัวบทมาวิเคราะห์เพื่อดูว่าตัวหมายนั้นสร้างความหมายอย่างไรดังขั้นตอนในการแสดง ความหมาย 2 ระดับคือ ระดับแรกเป็นการตีความตามความหมายตรง (Denotation) ตีความตามความหมายตรง เป็นระดับที่เกี่ยวข้องกับความจริงตามธรรมชาติ เป็นการอ้างถึงสามัญสำนึกหรือความหมายที่ปรากฏแจ่มแจ้งอยู่แล้วของสัญญะ (Sign) และความสัมพันธ์ของสัญญะกับสิ่งที่กล่าวถึงในความหมายที่ชัดเจนของสัญญะ เช่น ภาพของอาคารใดอาคารหนึ่ง ก็แสดงว่าเป็นอาคารนั้น ระดับที่สองเป็นการตีความหมายโดยนัยแฝง (Connotation) การตีความหมายในขั้นนี้จะเป็นการตีความหมายในระดับที่มีปัจจัยทางวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง

จากการเลือกใช้สัญญะต่างในการสื่อความหมายนั้น สามารถสะท้อนให้เห็นภาพความคิดของผู้สร้างในประเด็นต่างๆได้แก่ กล้านำเสนอความคิด กล้าแสดงออกอย่างถูกต้องและเหมาะสม ส่งเสริมให้คิดเชิงสร้างสรรค์ สะท้อนมุมมองปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ให้รับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมแง่มุมต่างๆ ให้คิดเชิงวิเคราะห์ต่อเรื่องราวต่างๆ ให้รู้จักความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ให้เข้าใจและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น นำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆอย่างเป็นขั้นตอน ให้เข้าใจและยอมรับในตนเอง เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่ากลวิธีในการสื่อความหมายนำมาซึ่งภาพสะท้อนของกลุ่มคนรุ่นใหม่ได้เป็นอย่างดีผ่านการสื่อความหมายในหนังสือที่นำเสนอในปัจจุบัน

4. การสร้างอัตลักษณ์ผ่านหนังสือ

จากการศึกษาถึงแนวคิดที่สื่อความหมายในหนังสือ อาจเป็นแนวทางในการสร้างอัตลักษณ์หรือความเป็นตัวตนในกลุ่มวัยรุ่นที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นพวกเดียวกันของวัยรุ่น ที่มีความแตกต่างจากคนกลุ่มอื่นๆในสังคม โดยจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือภาพรวมในระดับมาก โดยจำแนกตามประเด็นต่างๆได้แก่ กล้าเสนอความคิดเห็น มีความคิดสร้างสรรค์ ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีมุมมองทางการคิดที่หลากหลาย เป็นคนกล้าแสดงออก กล้าวิพากษ์วิจารณ์สังคม มีการคิดและการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีการคิดเชิงวิเคราะห์ มีความรับผิดชอบมีความเข้าใจ และยอมรับในตนเอง มีความเข้าใจในปัญหาอย่างถ่องแท้ มีการคิดแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม ตามลำดับ แสดงให้เห็นได้ว่า การสื่อสารแนวคิดผ่านการสื่อความหมายในหนังสือนั้น นอกจากจะสะท้อนมุมมองของวัยรุ่นที่มีต่อเรื่องราวต่างๆแล้วยังสามารถก่อให้เกิดลักษณะบางประการร่วมกันในกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องอีกด้วย ดังปรากฏในแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ที่ว่า อัตลักษณ์ คือ การให้วิธีแก่เราในการตอบคำถามที่ว่า ‘เราคือใคร’ จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับบุคลิกภาพ นั่นคือ ประเภทของบุคคลที่ฉันเป็น แต่นี่ก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งของเรื่องเท่านั้น อัตลักษณ์นั้นแตกต่างจากบุคลิกภาพโดยรายละเอียดอย่างมีนัยสำคัญ เราอาจมีลักษณะเฉพาะทางบุคลิกภาพร่วมกับผู้อื่น แต่การมีอัตลักษณ์ร่วมบ่งบอกถึงการผูกมัดบางอย่างที่ไม่หยุดนิ่งกับส่วนหนึ่งของตัวเรา เราเลือกที่จะแสดงตัวด้วยอัตลักษณ์เฉพาะหรืออัตลักษณ์กลุ่ม นั้นหมายความว่า อัตลักษณ์ถูกกำหนดด้วยความเหมือนและความต่างกับผู้อื่น โดยอัตลักษณ์ถูกแบ่งเป็น 2 ประเภทหลัก คือ อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (individual identity) และอัตลักษณ์ทางสังคม (collective/ social identity)

ทั้งนี้ บุคคลมีการกำหนดตัวเองด้วยการมีอัตลักษณ์ร่วมอยู่ในคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากคนอื่น ๆ โดยเราจะรู้ได้ว่าคนอื่นเหมือนเราได้อย่างไรหรือข้อมูลใดที่จะแบ่งประเภทของคนอื่น และตัวเราก็ดำเนินการสื่อสารผ่านสัญลักษณ์และภาพตัวแทน (symbols and representation) เช่น เข็มตราต่างๆ สัญลักษณ์ขององค์กร เครื่องหมายที่แสดงอุดมการณ์ หรือภาษาที่เราพูด เป็นต้น ในการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นได้ว่า หนังสือเป็นสื่อที่บ่งบอกถึงการแสดงทั้งอัตลักษณ์ของบุคคล และอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นคนรุ่นใหม่ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของ Erving Goffman นักสังคมวิทยาผู้มีอิทธิพลในด้านสังคมวิทยาและจิตวิทยาทางสังคม ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน (everyday interaction) ผ่านการเผชิญหน้าและการสนทนากันกับคำถามที่ว่าเราสื่อสารกับผู้อื่นอย่างไร Goffman กล่าวว่าวิธีที่เราแสดงตัวของเราเองนั้นค่อนข้างคล้ายกับการแสดงบทบาทในละครซึ่งบทละครถูกเขียนไว้แล้ว ในที่นี้ เขาได้อ้างว่า

บทบาทหาให้อัตลักษณ์ไม่ แต่การเน้นไปที่รายละเอียดของการปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันนั้นมีประโยชน์ที่จะตรวจสอบว่า เราเข้าใจอัตลักษณ์ของผู้อื่นอย่างไร และเราแสดงตัวของเราเองต่อผู้อื่นอย่างไร

ในหนังสือ The Presentation of Everyday Life ของ Goffman ยังได้เผยทัศนะเกี่ยวกับเรื่องตัวตน (self) โดยวางอยู่บนแนวคิดของการแสดงละคร (performance) นั่นคือ ปัจเจกเป็นเหมือนนักแสดงที่กำลังแสดงให้ผู้ชมดู บทที่เราเล่นได้ถูกเขียนไว้แล้ว อย่างไรก็ตามเราสามารถแสดงสดและตีความต่อบทบาทของเราได้เองด้วย นอกจากนี้ การแสดงตัวตนของเราต่อผู้อื่นประกอบด้วยข้อมูลในแบบที่เป็นไปโดยตั้งใจ และโดยไม่ตั้งใจ

ในด้านของความแตกต่างที่ถูกกำหนดขึ้นในความสัมพันธ์ต่ออัตลักษณ์ Woodward มองว่า อัตลักษณ์ถูกหล่อหลอมผ่านการกำหนดของความแตกต่าง โดยการกำหนดของความแตกต่างเกิดขึ้นผ่านปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (symbolic interaction) ด้วยการนำเสนอภาพตัวตนและผ่านรูปแบบของการกีดกันทางสังคม ดังนั้น อัตลักษณ์จึงไม่ได้อยู่ตรงข้ามแต่ขึ้นอยู่กับความแตกต่าง (depend on difference) ในความสัมพันธ์ทางสังคมนั้นรูปแบบของความแตกต่างทางสัญชัญและสังคมถูกจัดตั้งขึ้นอย่างน้อยในส่วนที่ผ่านปฏิบัติการของสิ่งที่ถูกเรียกว่า ระบบการแบ่งประเภท (classificatory systems) โดยระบบการแบ่งประเภทใช้หลักของความแตกต่างต่อประชากร ตัวอย่างเช่น วิธีที่สามารถแบ่งพวกเขาและลักษณะพิเศษของพวกเขาออกเป็นอย่างน้อย 2 กลุ่มที่ตรงข้ามกัน เช่น พวกเรา/พวกเขา ตนเอง/คนอื่น

ผลการศึกษาได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิธิณี หนูพินิจ (2551) ศึกษาเรื่อง ภาพยนตร์ไทยกับการสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภาคใต้ พบว่า การเข้ารหัสความเป็นจริงเกี่ยวกับอัตลักษณ์ชุมชนภาคใต้ของภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องมีความคล้ายคลึงกัน คือ มีการประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภาคใต้แบบทวิลักษณ์ ที่นำเสนอทั้งแง่บวกและแง่ลบ และ ผู้รับสารถอดรหัสความหมายแตกต่างกัน เนื่องจากกระบวนการผลิตภาพยนตร์ที่ประกอบสร้างจากมุมมองของคนที่มีต้นทุนทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน หากวัฒนธรรมของกลุ่มคนรุ่นใหม่มีความคล้ายคลึงกัน ก็จะเป็นเรื่องง่ายในการก่อเกิดอัตลักษณ์ร่วมกันทางสังคมได้

โดยข้อสรุปจากการทดสอบสมมติฐานของการศึกษารั้งนี้ พบว่า ทศนคติที่มีต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการสื่อความหมายในหนังสือ และ ความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งสิ้น แสดงให้เห็นถึงกระบวนการในการสื่อความหมาย และการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ด้วยปัจจัยต่างๆที่ล้วนส่งเสริมให้เกิดกระแสความนิยมของสื่อหนังสือประกอบกัน ทั้งการจัดประกวด การแสดงนิทรรศการหนังสือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีเวทีสาธารณะทางอินเทอร์เน็ตในเว็บไซต์ต่างๆ ที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการเผยแพร่ผลงาน ส่งผลให้เกิดกระแสความนิยมในวงกว้างของกลุ่มคนที่ชื่นชอบในสื่อทางเลือกนี้ได้โดยง่ายและเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคมปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างสรรค์แนวคิดในการสื่อความหมายผ่านหนังสือ ที่อาจส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นนปัจจุบันเท่านั้น หากมีการศึกษาเพิ่มเติม อาทิ กระบวนการสร้างความหมาย การใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมาย แนวทางในการสร้างอัตลักษณ์ เป็นต้น จะช่วยเพิ่มความเข้าใจในอัตลักษณ์ของวัยรุ่นที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นผ่านสื่อใหม่ๆ ในสังคมได้อย่างครบถ้วนมากยิ่งขึ้น
2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้มีการสำรวจความคิดเห็นเฉพาะสื่อทางเลือกของวัยรุ่นเพียงอย่างเดียว คือ หนังสือ ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจมีการศึกษาเพิ่มเติมในสื่ออื่นๆ อาทิ สื่อใหม่ในสังคมออนไลน์ สื่อเฉพาะกิจรูปแบบต่างๆ เพิ่มเติม เพื่อเป็นการสะท้อนมุมมองแนวคิดได้อย่างหลากหลายมากยิ่งขึ้นได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

Association for Educational Communications and Technology (AECT). Educational Technology: A Glossary of Terms. Washington D.C.: Association for Educational Communications and Technology, 1977.

Banathy, B.H. Instructional System. Belmont, California: Fearow Publishers, 1968.

Brown, James W.; Lewis, Richard B.; and Harcleroad, Fred F. AV Instruction : Technology , Media. And Methods . 6 th ed. New York : McGraw - Hill Book Company, 1985

Dale, Edgar. Audio - Visual Methods in Teaching. 3 rd ed. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1969.

De Kieffer, Robert E. Audio - Visual Instruction. New York : The center for Applied Research in Education, Inc., 1965.

Everett M. Rogers. Communication Technology: The New Media in Society. NY: The Free Press. 1926

Ely, Donald P., ed. " The Field of Educational Technology : A Statement of Definition," Audiovisual Instruction. (October 1972),36-43.

Gagne, Robert M. and Briggs, Leslie J. Principles of Instructional Design. New York : Holt, Rinehart and Winston 1974.

Good, Carter V. Dictionary of Education . 3 rd ed. New York : McGraw - Hill Book Company, 1973. Heinich, Robert ; Molenda, Michael; and Russell, James D. Instructional Media and the New Technologies of Instruction. 3 rd ed. New York: John Wiley & Sons, 1989

Kemp, Jerrold E. The Instructional Design Process. New York : Harper & Row, Publishers, 1985

Schramm, Wilbur. "Procedure and Effects of Mass Communication. "Mass Media and Education. Shannon, Claude E. and Weaver, Warren. The Mathematical Theory of Communication Champaign : the University of Illinois, 1949

The Fifty - Third Yearbook of the National Society for the Study of education, Part II . Edited by Nelson B. Henry. Chicago : University of Chicago Press, 1954.

Wittich, Walter Arno And Schuller, Charles Francis. Audiovisual Materials : Their Nature and Use. 4 th ed. New York : Harper & Row , 1968

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. การวิเคราะห์สื่อ แนวคิดและเทคนิค. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โอเอจเพรส , 2547.

..... . "กลุ่มทฤษฎีว่าด้วยเนื้อหา/สาร และความหมาย." ใน ประมวลสารชุดวิชา ปรัชญา
นิเทศศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร, หน่วยที่ 12. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
.2548.

สุกัญญา สุดบรรทัด และคณะ. การให้ความหมายอัตลักษณ์ของชุมชน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต, 2546.

บงกช เสวตามร์ "การสร้างความเป็นจริงทางสังคมของภาพยนตร์ไทย กรณีตัวละครหญิงที่มีลักษณะ
เบี่ยงเบน ปี พ.ศ. 2528-2530" วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533

ลักษณา คมคาย "การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในภาพยนตร์คดีเฉพาะเรื่อง" วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540

วิชุดา ปานกลาง "การวิเคราะห์การถ่ายทอดความหมายเรื่อง ฌี ในภาพยนตร์ไทยเรื่อง แม่เฒ่าพระโขนง
พ.ศ. 2521-2532 "วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539

นิลฉวี หนูพินิจ "ภาพยนตร์ไทยกับการสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภาคใต้" วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสาร
ศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ทฤษฎีการสื่อสาร, ผศ.ศุภรศมี สุติกุลเจริญ, 2540 ... เอกสารการสอนชุดวิชา
หลักการและทฤษฎีการสื่อสาร ม.สุโขทัยธรรมมาธิราช. หนังสือนอกเวลา ...

elearning.spu.ac.th/content/cmm131/Course%20Outline.html - 23k

Kath Woodward, "Question of identity," Questioning identity: gender, class, ethnicity
(London: Sage in association with Open University, 2004), p. 6.

1 : กาญจนา แก้วเทพ, "สื่อและวัฒนธรรมศึกษา," รัฐศาสตร์สาร. ปีที่ 23. ฉบับที่ 3
น. 86.

2 : สมสุข หินวิมาน, "ทฤษฎีสำนักรวัฒนธรรมศึกษา," ใน ปรัชญานิเทศศาสตร์และทฤษฎีการ
สื่อสาร. หน่วยที่ 13 (นนทบุรี: สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2547). น. 429.

3[1] Kath Woodward, op. cit., footnote 12, p. 7.

4[2] Kath Woodward, op. cit., footnote 12, p. 7.

5[3] Ibid., p. 12.

6[4] อ้างถึงใน อภิญญา เฟื่องฟูสกุล, อัตลักษณ์: การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด (กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการสภาพัฒน์แห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2546), น. 26.

7[5] Kath Woodward, op. cit., footnote 12, p. 14.

8[6] Ibid., p. 15.

9[7] Kathryn Woodward, "Concepts of identity and Difference, " In Identity and difference (London: Sage in association with Open University, 1997), p. 29.

10[8] กาญจนา แก้วเทพ, ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา, น. 163.

สัมภาษณ์เชิงลึก

กลุ่มผู้กำกับ ผู้สร้างสรรค์หนังสั้น

1. คุณ สันหทัย โชติรสเศรณี (พิมดเอ็กซ์)
2. คุณ ธัญสก พันสิทธิวรกุล
3. คุณ อาทิตย์ อัสสรรัตน์
4. คุณ เปรมปพัทธ์ ผลิตผลการพิมพ์ (น้องฟิล์ม)

*เอกสารประกอบ(เพิ่มเติม) งานสัมมนาหนังสั้น ณ ห้องเอนกประสงค์ชั้น 1 หอศิลปวัฒนธรรม

กรุงเทพมหานคร วันที่ 21 มีนาคม 2553

กลุ่มนักศึกษาด้านการสื่อภาพยนตร์

1. นาย โชติพงศ์ โกมลศาสตร์	นักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. นางสาว อรุณกัศ ผัดวง	นักศึกษาระดับปริญญาตรี
3. นางสาว ปวีตรา รัตนวงศ์ไพศาล	นักศึกษาระดับปริญญาตรี
4. นางสาว ชมพูนุช เต็มลายทอง	นักศึกษาระดับปริญญาตรี

ภาคผนวก

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา “การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านกระบวนการสื่อความหมายจากหนังสือ” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงหวังว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัย

ส่วนที่ 1: ข้อมูลส่วนตัว

- (1) เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
- (2) อายุ ☐ 13-15 ปี ☐ 16- 18 ปี
☐ 19-21 ปี ☐ 22- 23 ปี
- (3) การศึกษา ☐ กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
☐ กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____
- (4) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ท่านได้รับ
☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท
☐ 5,000-10,000 บาท
☐ มากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ทศณคติที่มีต่อหนังสือในปัจจุบัน

ระดับ ทัศนคติ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.หนังสือเป็นสื่อสร้างสรรค์ของกลุ่มวัยรุ่น					
2. หนังสือเป็นช่องทางแสดงออกถึงความคิดของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน					
3.หนังสือเป็นการสื่อความหมายอย่างง่ายของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน					
4. หนังสือเป็นสื่อที่มีกระบวนการผลิตอย่างง่ายและสร้างได้เองของกลุ่มวัยรุ่น					

5. หนังสือเป็นสื่อกระแสนิยมของวัยรุ่น					
6. หนังสือเป็นช่องทางการแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน					
7. หนังสือเป็นสื่อที่เสนอแนวคิดเชิงวิเคราะห์					
8. หนังสือเป็นสื่อที่สร้างกระแสดความคิดในกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบันได้					
9. หนังสือเป็นการสร้างกลุ่มสมาชิกที่มีมุมมองต่อสังคมแสดงเหมือนกันได้					
10. หนังสือเป็นสื่อทางเลือกของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน					

ส่วนที่ 3. พฤติกรรมและการเปิดรับสื่อหนังสือ

(1) ท่านเคยผลิตหนังสือ

- ☐ เคย จำนวน _____ เรื่อง
☐ ไม่เคย

(2) ท่านเคยชมหนังสือ

- ☐ เคย จำนวน _____ เรื่อง
☐ ไม่เคย

(3) ท่านชมหนังสือ (โดยเฉลี่ย) บ่อยเพียงใด

- ☐ ทุกอาทิตย์ ☐ ทุกเดือน
☐ ทุก 3 เดือน ☐ ทุกปี

(4) ท่านเลือกดูหนังสือในลักษณะใด

- ☐ ดูทุกเรื่องที่มีโอกาส ☐ ดูเฉพาะเรื่องที่ชื่นชอบ หรือ สนใจ
☐ ดูเป็นบางเรื่อง ☐ ดูตามกระแสนิยมของวัยรุ่น

(5) เหตุผลในการชมหนังสือที่เคยผลิต/เคยชม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ชอบแนวคิดของเรื่อง ☐ ชอบเพราะผลิตได้ง่าย
☐ ชอบการนำเสนอ ☐ ชอบเพราะเป็นสื่อทางเลือกของวัยรุ่น
☐ ชอบการสื่อความหมาย ☐ ชอบเพราะเป็นความคิดของวัยรุ่น
☐ ชอบความตรงประเด็นของเรื่อง ☐ ชอบเพราะเป็นกระแสนิยม
☐ ชอบการสร้างสรรค์ ☐ ชอบเพราะนำไปสนทนาในกลุ่มได้

(6) ท่านคิดว่าหนังสือส่วนใหญ่นำเสนอมุมมองแนวคิดด้านใด

- ☐ มุมมองเชิงบวก (การสร้างสรรค์)
- ☐ มุมมองเชิงลบ (การสะท้อนปัญหาสังคม)

(7) ประเภทของหนังสือที่โดยผลิต/เคยชม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เรื่องเกี่ยวกับครอบครัว ☐ เรื่องเกี่ยวกับความรัก
- ☐ เรื่องเกี่ยวกับยาเสพติด ☐ เรื่องเกี่ยวกับการเมือง
- ☐ เรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ☐ เรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
- ☐ เรื่องเกี่ยวกับมุมมองชีวิต ☐ เรื่องเกี่ยวกับปัญหาสังคม
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

(8) ท่านคิดว่าหนังสือนี้มีการสื่อความหมายในลักษณะใด

ความคิดเห็นต่อ การสื่อความหมายในหนังสือ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.ให้รับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมแง่มุมต่างๆ					
2.สะท้อนมุมมองปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม					
3.ให้เข้าใจและยอมรับในตนเอง					
4.ให้เข้าใจและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น					
5.ส่งเสริมให้คิดเชิงสร้างสรรค์					
6.ให้คิดเชิงวิเคราะห์ต่อเรื่องราวต่างๆ					
7.ให้กล้านำเสนอความคิด กล้าแสดงออกอย่าง ถูกต้องและเหมาะสม					
8.ให้รู้จักความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม					
9.นำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆอย่าง เป็นขั้นตอน					
10.อื่นๆ (โปรดระบุ) _____					

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มวัยรุ่นที่สร้างขึ้นผ่านหนังสือ

ความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์ของ กลุ่มวัยรุ่นที่สร้างผ่านหนังสือ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.เป็นคนกล้าแสดงออก					
2.กล้าเสนอความคิดเห็น					
3.มีความคิดสร้างสรรค์					
4.มีมุมมองทางการคิดที่หลากหลาย					
5.มีความเข้าใจในปัญหาอย่างถ่องแท้					
6.มีความเข้าใจ และยอมรับในตนเอง					
7.มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น					
8.มีการคิดเชิงวิเคราะห์					
9.มีการคิดและการทำงานอย่างเป็นระบบ					
10.กล้าวิพากษ์วิจารณ์สังคม					
11.มีความรับผิดชอบ					
12.มีการคิดแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม					

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

แบบประวัติส่วนตัวและผลงานทางวิชาการของคณะผู้วิจัย

อาจารย์ ดร. กริศา โกเชก

วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร)

สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

โทรศัพท์ : 0-2649-5000 ext 5301,5309 / FAX 0-2259-2344

โทรศัพท์มือถือ : 081-810-7551 / 086-332-7175

E-MAIL parida.gssu.ac.th paridak.a@hotmail.com

1. ประวัติส่วนตัว

1.1 วัน เดือน ปีเกิด วันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2515

1.2 อายุ 37 ปี

1.3 การศึกษาระดับอุดมศึกษา (พิมพ์เรียงจากคุณวุฒิต่ำไปสูงตามลำดับ)

คุณวุฒิ	ปี พ.ศ.ที่จบ	สถานศึกษา
1.3.1 กศ.บ. (ภาษาอังกฤษ)	2538	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ประเทศไทย
1.3.2 วม. (สื่อสารมวลชน) วิชาเอก วิจัยสื่อสารมวลชน	2540	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย
1.3.3 ปรัช.ค (สื่อสารมวลชน) วิชาเอก การสื่อสารมวลชนระหว่างประเทศ	2548	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย

2. ประวัติการทำงาน

2.1 ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์เมื่อวันที่ 1 เดือน เมษายน พ.ศ. 2551

2.2 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง หัวหน้าหน่วยวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.3 กรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาเอก สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. ภาระงาน

3.1 งานวิจัย

นักวิจัย โครงการวิจัยเรื่อง “โครงการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานเกณฑ์
พื้นฐาน 10 ประการในการดำรงชีวิตของคนไทย” ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นักวิจัย โครงการวิจัยเรื่อง “ การเปิดรับและ ความพร้อมของประชาชนลาว ต่อเทคโนโลยี
การสื่อสารเกี่ยวกับโทรศัพท์เคลื่อนที่” Mekong Orchid Advertising Co.,Ltd.

กำแพงนครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว(สปป.ลาว)

นักวิจัย โครงการวิจัยเรื่อง “ การประเมินผลหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนา
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มหลักสูตรการสร้างธุรกิจ sme” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นักวิจัย โครงการวิจัยเรื่อง “ เครือข่ายการสื่อสารกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารราชการของชน
ชาวพม่าในกรุงเทพมหานคร” คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นักวิจัย โครงการวิจัยเรื่อง “การสื่อสารในชุมชนมุสลิม: ศึกษากรณีชุมชนมุสลิม
อำเภอราชนัน จังหวัด ยะลา” ได้รับทุนจากสภากิจการแห่งชาติ (วช.) ปี 2550

คณะผู้จัดทำร่าง “ แผนแม่บทส่งเสริมและพัฒนาการใช้ทรัพยากรสื่อสารมวลชน
เพื่อการปฏิรูปสังคมและการเมือง (พ.ศ. 2551- 2555)” สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี 2550

นักวิจัย โครงการวิจัยเรื่อง “การสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ที่มีต่อการให้บริการและ
ภาพลักษณ์ของ กทพ.” การทางพิเศษแห่งประเทศไทย (กทพ.) ประจำปี 2551

นักวิจัย โครงการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยในการตัดสินใจเข้าสู่ออกจากเครือข่ายสังคมทางการ
สื่อสารของกลุ่มวัยรุ่นบนพื้นที่สาธารณะ ศึกษากรณีชุมชนออนไลน์” ได้รับทุนสนับสนุนจาก
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปี 2551

นักวิจัย โครงการวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหา ความรู้สึกนึกคิด และความคาดหวังใน
แนวทาง แก้ไขปัญหากรณีร้านโชห่วยจากภาครัฐและเอกชน” บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) 2551

นักวิจัย โครงการวิจัยเรื่อง “การสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ที่มีต่อการให้บริการ
และภาพลักษณ์ของ กทพ.” การทางพิเศษแห่งประเทศไทย (กทพ.) ประจำปี 2552

นักวิจัย โครงการวิจัยเรื่อง “การสำรวจความคิดเห็นและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร
นวัตกรรมการสื่อสารในระดับอุดมศึกษา ” ได้รับทุนสนับสนุนจาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปี 2552

นักวิจัย โครงการวิจัยเรื่อง “การสำรวจความคิดเห็นและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร
นวัตกรรมการสื่อสารในระดับบัณฑิตศึกษา ” ได้รับทุนสนับสนุนจาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปี 2552

นักวิจัย โครงการวิจัยเรื่อง “การสำรวจความคิดเห็นและพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้บริการหรือซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีก ของผู้บริโภคในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย” (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) 2552

นักวิจัย โครงการวิจัยเรื่อง “การสำรวจการเปิดรับสื่อที่มีต่อการรับรู้ข่าวสารเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในธุรกิจค้าปลีก”บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) 2553

นักวิจัย โครงการวิจัยเรื่อง “การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านกระบวนการสื่อความหมายจากหนังสือ”ได้รับทุนสนับสนุนจาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปี 2553 (อยู่ระหว่างดำเนินการ)

3.2 งานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/ งานวิจัย

ที่ปรึกษาคณะวิทยานิพนธ์ (ระดับปริญญาเอก) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่ปรึกษาคณะวิทยานิพนธ์ (ระดับปริญญาเอก) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ที่ปรึกษาโครงการวิจัย เรื่อง “ อัตลักษณ์ในระแวกเหนือ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” โดย สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จ.ราชบุรี

ที่ปรึกษาโครงการวิจัย เรื่อง “ การแปรในการออกเสียงภาษาไทย: กรณีศึกษาการออกเสียงของนักศึกษาจีนจากมณฑลกวางสี ประเทศจีน” โดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ที่ปรึกษาโครงการวิจัย เรื่อง “ การเปิดรับและทัศนคติของคนกรุงเทพฯที่มีต่อการยอมรับการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค(สคบ.)” โดย คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

3.2 งานบทความวิชาการ

บทความเรื่อง “ ข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศ: “เหตุการณ์จริง” หรือ “ปรากฏการณ์เสมือนจริง”บนจอโทรทัศน์” วารสารวิชาการ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปีที่6-7 ประจำปีการศึกษา 2545-2546

บทความเรื่อง “ การใช้สื่อเพื่อดำรงอัตลักษณ์ของคนไทยวน:บทพิสูจน์ศักยภาพของสื่อบุคคลและสื่อกิจกรรม” วารสารศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นราชบุรี ฉบับที่ 7 ประจำปี 2548

บทความเรื่อง “ การสื่อสารในชุมชนมุสลิม:ข่าวสาร ความน่าเชื่อถือตามแนวทางของศาสนาฮันดัลลาฮ์” วารสาร มกค. โดย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (อยู่ในระหว่างดำเนินการ)

บทความเรื่อง “เครือข่ายการสื่อสารของชนชาวพม่าในประเทศไทย” วารสารวิชาการ ฉบับที่ 3 ประจำปี 2549โดย คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จ.ราชบุรี

บทความเรื่อง “ การสื่อสารทางวัฒนธรรม ที่มีผลต่อการปรับตัวของคนข้ามชาติ:ศึกษา

กรณีข่าวพม่าในจังหวัดพรมแดนประเทศไทย” (การถอดความบทสรุปลัทธิพนธ์)

วารสารร่วมพฤษภ โดย มหาวิทยาลัยเกริก

บทความเรื่อง “ การปฏิรูปกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กับผลกระทบใน

ระบบสื่อสารมวลชนไทย” วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทความเรื่อง “การประกอบสร้างตัวตน บนเครือข่ายพื้นที่สาธารณะผ่านชุมชนออนไลน์”

วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฉบับที่ 1 ม.ค.-มิ.ย. 2552

3.3 งานบริการทางวิชาการ

อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

อาจารย์พิเศษ วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก